Tiggersken fra Pont des Arts

Wilhelm Hauff

Biblioteket 1800

Wilhelm Hauff

Tiggersken fra Pont des Arts

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Wilhelm Hauff: *Tiggersken fra Pont des Arts* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Wilhelm Hauff: *Tiggersken fra Pont des Arts* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1

Den, som i året 1824 kom nu og da om aftenen i gæstgivergården "Kongen af England" i Stuttgart, eller promenerede om eftermiddagen imellem klokken to og tre i alleerne på den brede vej, må, hvis hans hukommelse ikke er alt for svag, erindre sig nogle personer, der dengang tildrog sig alles opmærksomhed. Det var nemlig to mænd, der ganske og aldeles *ikke* havde nogen lighed med de sædvanlige Stuttgartske drikkegæster eller spadserende, men syntes for at høre hjemme i Pradoen i Madrid eller i en café i Lissabon eller Sevilla. Forestil Dem en aldrende, høj, mager mand med mørkegråt hår, gennemtrængende, funklende øjne, mørkebrun ansigtsfarve, med en krumbøjet næse og en fin, sammenpresset mund. Han går langsomt, stolt og oprejst. Til hans sorte silkeunderklæder og strømper, til de store roser på skoene og de brede spænder ved knæbåndene, til den lange, smalle kårde ved siden, til hans høje, noget spidse hat med en bred skygge, nedtrykket skævt i panden, ønsker De, hvis De besidder blot en smule fantasi, at denne gamle havde taget en kort vams med puffer og en spansk kappe, i stedet for den sorte frakke.

Og tjeneren, der følger efter ham med lige så stolte skridt som han, minder han Dem ikke ved sit dumdristige spidsbube-ansigt, ved sin fremmede, afstikkende klædning, ved det ugenerte væsen, hvormed han ser sig omkring, gaber på alt og dog ikke beundrer noget, om hine tjenere i det spanske lystspil, som er deres herre så tro som hans skygge, der i dannelse står dybt under ham, i stolthed ved siden af ham, i list og snedighed

over ham? Under armen bærer han sin herres solskærm og regnkappe, i hånden en sølvdåse med cigarer og en lunte.

Hvem blev ikke stående, når disse to spadserede langsomt igennem alleen, for at se sig om efter dem? Det var, som man ved, ingen andre end Don Pedro di San Montanjo Ligez, hushovmester hos prinsen af P*, der opholdt sig på den tid i Stuttgart, og Diego hans tjener.

Som det ofte plejer at være tilfældet, at der blot behøves en lille, ringe begivenhed, for at gøre et menneske berømt og påfaldende, så hændte dette sig også med den unge Fröben, der i et halvt års tid (så længe havde han nok omtrent opholdt sig i Stuttgart) hver dag klokken to trådte igennem slotsportalen ud i alleen, gik tre gange omkring søen, og fem gange op og ned ad den brede vej, skred forbi alle glimrende ekvipager, skønne frøkener, hele masser af direktører, hof-, krigs-, justits- og kammerråder og løjtnanter, og ikke blev bemærket af nogen, for han så jo ud som et ganske almindeligt menneske på omtrent 28 til 30 år. Men fra den tid af, hvor han en eftermiddag stødte på Don Pedro på den brede vej, og denne hilste ham meget venligt, skød sin arm fortroligt ind under hans, og spadserede nogle gange op og ned med ham i en ivrig samtale, fra den tid af betragtede man ham nysgerrigt, endog med en vis agtelse; for den stolte spanier, der ellers ikke talte med nogen, havde behandlet ham med påfaldende *æstimation*.

De skønneste frøkener fandt nu, at han ikke så så ilde ud, ja, at der lå endog noget interessant, noget overordentlig tiltrækkende i hans ansigt, som man i just ikke så hyppigt så på den brede vej; direktørerne og de forskellige slags råder spurgte: "Hvem den unge mand vel kunne være?" og blot nogle

løjtnanter kunne give dem den underretning, at han af og til spiste *beef steak* i museet, at han et halvt år boede i Slotsgaden, og at han red på en skøn Mecklenburger, der tilhørte ham selv. De tilføjede endnu meget om denne hests dyder, hvorledes den var bygget, hvilken farve den havde, hvor gammel den var, hvad den vel kunne koste, og kom således overhovedet til at tale om heste, at man kunne lære ret meget af det.

Men den unge Fröben så man fra denne tid af ofte i Don Pedros selskab, og sædvanlig indfandt han sig om aftenen i "Kongen af England", hvor han sad noget afsides fra de andre gæster hos señoren og talte med ham. Men Diego stod bag sin herres stol og opvartede begge flittigt med sherry og cigarer. Ingen kunne egentlig begribe, hvorledes de to herrer var blevet bekendte med hinanden, eller hvad der kunne interessere den ene hos den anden? Man gættede på dit og dat, gjorde dristige formodninger, og til sidst havde dog den unge mand selv kunnet give den bedste oplysning desangående, hvis blot én havde spurgt ham om det.

2

Og var det ikke i brødrene Boisserées og Bertrams skønne galleri, de først havde set og gjort bekendtskab med hinanden? Disse forekommende mænd havde tilladt den unge mand at bese deres malerier så ofte han ville, og han gjorde det gerne, når han kunne komme i middagsstunden, da man åbnede galleriet. Det måtte regne eller sne, eller vejret måtte indbyde nok så meget til de herligste spadsereture i omegnen, han kom der dog; han så ofte ret syg ud og kom der alligevel. Men man ville agte herr von Fröbens kunstsans for højt, hvis man måske troede, at han studerede eller afkopierede de gamle nederlænderes malerier. Nej, han trådte stille ind ad døren, hilste tavs, gik ind i et afsides liggende værelse til ét maleri, som han betragtede længe, og forlod igen lige så stille galleriet. Ejermændene tænkte alt for delikat til, at de skulle have spurgt ham om hans underlige forkærlighed for billedet; men dem måtte det også være påfaldende, for ofte, når han gik bort, kunne han kun med møje skjule de tårer, der stod i hans øjne.

Stor historisk eller anseligt kunstværd havde billedet ikke. Det forestillede en dame i halvt spansk, halvt gammeltysk dragt. Et venligt, blomstrende ansigt med klare, blide øjne, med en fin, sirlig mund og en skøn, rund hage, trådte meget levende frem af baggrunden. Et tykt hår og en lille hat, der, smykket med hvide fjer, sad noget skalkagtigt på den ene side og prydede den skønne pande. Klædedragten, der kun lige lod den skønne, sirlige hals blive synlig, var behængt med tunge guldkæder, og vidnede lige så meget om damens sædelighed som høje stand.

"Når det kommer til stykket, er han vel forelsket i portrættet," tænkte man, "som Calaf i prinsesse Turandots, endskønt med meget ringere håb, for portrættet er vist tre hundrede år gammelt, og originalen ikke mere blandt de levendes tal."

Men efter nogen tids forløb syntes Fröben ikke mere at være portrættets eneste tilbeder. Prinsen af P* havde en dag med sit følge besøgt galleriet. Don Pedro, hushovmesteren, havde forladt den omvandrende skare af tilskuere, og beså malerierne, idet han gik alene fra det ene værelse til det andet. Men som rørt af lynet, med et udråb af forundring var han blevet stående foran den omtalte dames portræt. Da prinsen forlod galleriet, søgte man længe forgæves efter hushovmesteren. Endelig fandt man ham stående med korslagte arme, de fyrige øjne halvt tillukkede og munden sammenpresset, i dyb betragtning foran portrættet.

Man sagde ham, at prinsen allerede var på vej ned ad trappen, men den gamle mand syntes dette øjeblik kun at have sans for én ting. Han spurgte: "Hvorledes er dette portræt kommet her?" Man sagde ham, at det var malet af en berømt mester for flere hundrede år siden, og ved et tilfælde kommet i dets nuværende ejermænds hænder.

"O Gud, nej," svarede han, "portrættet er nyt, ikke hundrede år gammelt; hvorfra har De fået det, siger De, hvorfra? O, jeg besværger Dem, hvor kan jeg finde *hende*?"

Manden var gammel og så for ærværdig ud, til at man skulle have fundet dette udbrud af hans følelser latterligt; men da han igen hørte den samme påstand, at billedet var gammelt og sandsynligvis malet af Lucas Cranach, da rystede han betænksomt på hovedet.

"Mine herrer," sagde han, og lagde sin hånd på sit hjerte for at bevidne, hvad han sagde; "mine herrer, Don Pedro di San Montanjo Ligez holder Dem for agtværdige folk. De er ikke malerisælgere, ville ikke sælge mig dette portræt for gammelt. Jeg tør ved Deres godhed se disse malerier, og De nyder denne provins' agtelse. Men jeg måtte aldeles bedrage mig, eller – jeg kender damen, dette portræt forestiller."

Med disse ord gik han, idet han hilste ærbødigt, ud af værelset.

"Sandelig!" sagde den ene af galleriets ejermænd, "hvis vi ikke vidste nøjagtigt af hvilken mester det var, når og hvorledes det er kommet i vor besiddelse, og i hvilken lang række år det har hængt før den tid i C*, så kunne man blive fristet til, at tro, at denne dame levede endnu. Synes ikke en erindring at drive den unge Fröben næsten dagligt til dette portræt, og denne gamle Don, lynede ikke en ungdommelig ild ud af hans øjne, da han tilstod, at han kendte Donnaen, som er malet her? Besynderligt, hvor ofte indbildningskraften driver sit spil med fornuftige mennesker; og jeg måtte aldeles tage fejl, hvis spanieren har været her for sidste gang."

3

Og hans formodning gik i opfyldelse; næppe var galleriet blevet åbnet den følgende formiddag, så trådte allerede Don Pedro di San Montanjo Ligez ind med faste, stolte skridt, og strøg forbi de lange malerirækker til det værelse, hvor damen med fjerhatten var ophængt. Det ærgrede ham, at pladsen foran billedet allerede var besat, at han ikke kunne betragte det alene, træk for træk, som han så gerne havde gjort. En ung mand stod foran det, betragtede det længe, trådte i hen til et vindue, så op til skyerne, og trådte derpå igen hen til maleriet. Den gamle herre ærgrede sig lidt over dette; men – han måtte finde sig i det med tålmodighed.

Han trådte hen til de andre malerier, men opfyldt af tanken om damen drejede han sit hoved hvert øjeblik for at se, om den unge herre endnu ikke var gået, men han stod som en mur, han syntes at være hensunket i betragtninger.

Spanieren hostede for at vække ham af hans lange drøm; den unge herre vedblev at drømme; han skrabede lidt med foden på gulvet, den unge mand så sig om, men hans skønne øje strejfede flygtigt forbi den gamle herre og fængsledes derpå på ny af maleriet.

"San Pedro! San Jago di Compostella!" mumlede den gamle, "hvilken kedelig, dum dilettant!" Ærgerlig forlod han værelset og galleriet, for han følte, at han i dag ikke kunne have nogen nydelse, fordi han var fortrædelig og ærgerlig. Gid han dog hellere var blevet! Dagen efter var galleriet lukket, og han måtte vente otteogfyrre lange timer, før han igen kunne gå hen til maleriet, der interesserede ham i så høj grad. Endnu inden

stiftskirkens klokke havde slået fuldkommen tolv, steg han med anstændig hast op ad trappen ind i galleriet, hen til det velbekendte værelse, og truffet! han var den første, han var alene, han kunne betragte det i ensomhed.

Han så længe på damen med ufravendt blik, lidt efter lidt fyldte en tåre hans øje, han tørrede sine grå øjenhår med hånden: "O Laura!" hviskede han sagte. Da lød ganske tydeligt et suk i hans øre, han vendte sig forskrækket om: den unge mand fra i forgårs stod atter og betragtede portrættet.

Fortrydelig over igen at se sig forstyrret, nikkede han flygtigt med hovedet, den unge mand nikkede tilbage, noget venligere, men ikke mindre stolt end spanieren. Også denne gang ville denne sidste vente til den overflødige tilskuer var gået, men forgæves, han så til sin skræk, hvorledes han endog tog en stol og satte sig ned nogle skridt fra maleriet, for at betragte det med tilbørlig ro og bekvemmelighed.

"Den gæk," mumlede Don Pedro, "jeg tror endog, at han vil forhåne mine grå hår." Han forlod gemakket endnu mere ærgerlig end i forgårs.

I forsalen stødte han på den ene af galleriets ejermænd. Han takkede ham hjerteligt for den nydelse, hans samling forskaffede ham, men kunne ikke undlade at beklage sig over den unge fredsforstyrrer. "Herr B*," sagde han, "De har måske bemærket, af ét af Deres malerier i særdeleshed har noget tiltrækkende for mig, det interesserer mig overordentligt, det har en betydning for mig, som – som jeg ikke kan udtrykke. Jeg kom, så ofte De tillod det, for at se det, glædede mig ret over at kunne se det uforstyrret, fordi ingen som regel betragter det længe, og – tænk Dem, det har et slet ungt menneske

bemærket, og kommer, så ofte jeg kommer, og bliver, *for af trodse mig*, stående i hele timer for dette portræt, der dog på ingen måde kan have nogen betydning for ham."

Herr B* smilede, for han kunne ret godt tænke sig til, hvem det var, der havde forstyrret den gamle herre. "Det sidste vil jeg dog ikke påstå," svarede han; "portrættet synes at have megen betydning for den unge mand, for det er ikke den første gang, han betragter det så længe."

"Hvorledes? Hvem er dette menneske?"

"Det er en herr von Fröben," vedblev hr. B*, "der har opholdt sig her i fem-seks måneder; og fra den tid af, da han første gang så dette portræt, netop denne dame med fjerhatten, som De også ynder, kommer han hver dag regelmæssigt på denne tid for at betragte maleriet. De ser altså i det mindste, at portrættet må interessere ham, da han allerede så længe har besøgt det."

"En herre! Seks måneder?" råbte den gamle. "Nej, ham har jeg gjort bitter uret i mit hjerte; Gud tilgive mig det; jeg tror endda, at jeg har behandlet ham uhøfligt i min vrede. Og han er en kavaler, siger De? Nej, man skal ikke kunne sige om Pedro de Ligez, at han behandlede en fremmed mand uhøfligt. Jeg beder Dem, sig ham – dog nej, gør det ikke; jeg træffer ham nok igen, og så skal jeg selv tale med ham."

4

Og da han den næste dag indfandt sig igen og traf Fröben allerede foran maleriet, trådte han også hen til ham med et ret venligt ansigt; men da den unge mand trådte ærbødigt til side, for at indrømme den gamle herre den bedste plads, hilste denne ham høfligt og sagde: "Hvis jeg ikke tager fejl, señor, så har jeg set Dem flere gange betragte dette maleri. – Det går Dem vel ligesom mig – dette portræt interesserer også mig meget, og jeg kan ikke ofte nok betragte det."

Fröben blev overrasket ved denne tiltale; også han havde fundet det påfaldende, at den gamle så ofte betragtede portrættet, han havde fået at vide, hvem han var, og efter den stive, kolde kompliment i går havde han ikke ventet denne venlige tiltale.

"Jeg tilstår, min herre!" svarede han, efter at have betænkt sig lidt, "dette maleri drager mig mere til sig end noget andet; for – fordi – der ligger noget i dette maleri, som har betydning for mig."

Den gamle så spørgende på ham, som om dette svar ikke tilfredsstillede ham ganske, og Fröben vedblev med mere fatning: "Det er forunderligt med kunstværker, i særdeleshed med malerier. Der går ofte tusinder forbi et maleri, finder tegningen rigtig, giver koloritten deres bifald, men det taler ikke til dem i en højere betydning, som det undertiden gør ved én eneste; han bliver stående som fastlænket, kan næppe rive sig løs fra dette syn, vender bestandig tilbage for at betragte det på ny."

"De kan have ret," sagde den gamle eftertænksomt, idet han så på maleriet, "men – jeg tror, at dette kun lader sig sige om større kompositioner, om malerier, hvori maleren har lagt en dybere idé. Der går mange forbi, indtil endelig én fatter betydningen, og beundrer kunstnerens dybe sans. Men – skulle man kunne sige dette om den slags hoveder?"

Den unge mand rødmede. "Og hvorfor ikke?" spurgte han smilende. "Dette ansigts skønne former, denne ædle pande, dette tænkende øje, denne yndige mund, har kunstneren ikke skildret dette med dyb sans; ligger der ikke noget så tiltrækkende i disse træk, at …"

"O, jeg beder Dem, jeg beder Dem," afbrød den gamle ham, ligesom han ville standse hans lovprisning; "det var rigtignok en smuk person, der sad for kunstneren, familiens kvinder var rigtignok skønne."

"Hvorledes? Hvilken familie!" råbte ynglingen forbavset, han tvivlede om den gamles sunde forstand, og dog syntes hans ord at spænde hans nysgerrighed til det højeste. "Dette portræt er da vel ren fantasi, min herre! mindst hundrede år gammelt?"

"Altså tror De også på det eventyr?" hviskede den gamle; "imellem os sagt, her har ejermændene dog vildledt Deres skarpe blik; jeg kender jo damen!"

"For Guds skyld, De kender hende? Hvor er hun nu? Hvad hedder hun?" spurgte Fröben heftigt bevæget, idet han greb spanierens hånd.

"Jeg vil hellere sige, at jeg *har* kendt hende," svarede denne med skælvende stemme, idet han slog sit våde øje op på damen, "ja, jeg har kendt hende, i Valencia for tyve år siden; en lang tid! Det er ingen anden end Donna Laura Tortosi."

"Tyve år!" gentog den unge mand sørgmodigt og nedslået. "Tyve år, nej, det er ikke *hende*."

"Det er ikke hende?" råbte Don Pedro hidsigt, "ikke hende, siger De? De kunne altså tro, at en maler havde penslet disse træk sammen af sin hjerne? Dog, jeg vil ikke være uretfærdig, det har været en dygtig mand, der malede hende, for hans farver er sande og tro, tro og friske som det blomstrende liv. Men tror De, at en sådan kunstner ikke skulle have dannet et ganske andet billede af sin fantasi? Finder De ikke, uden at kende familien Tortosi, at denne dame må have bestemt familielighed, familietræk, bestemt og klart udtalte af naturen; ansigtstræk, som man aldrig finder i fantasimalerier, men kun i gode portrætter? Det er et portræt, siger jeg Dem, señor! og ved Gud ingen andens end Donna Lauras, således som jeg så hende for tyve år siden i det yndige Valencia."

"Men højstærede herre!" svarede Fröben. "Der gives ligheder, skuffende ligheder. Man tror ofte at se en ven truffet overordentlig ligt, blot i et besynderligt, gammeldags kostume, og når man spørger, er det hans stamfader fra Trediveårskrigen, eller endog et aldeles fremmed menneske. Jeg tilstår også, at dette portræt har såkaldte familietræk, at det ligner den elskværdige Donna Laura, men *dette* portræt er gammelt – og så meget ved man i det mindste af registre og kirkebøger, at det allerede har hængt i 150 år i Magdalenekirken i E*; at det ikke er blevet malet til kirken, men kommet i den ved et testamente, og efter alle kendetegn er malet af den tyske maler Lucas Cranach."

"Så gid Satan annamme mine øjne," råbte Don Pedro ærgerlig, idet han sprang op og tog sin hat. "Det er et

blændværk fra Helvede, der endnu engang på mine gamle dage vil tilføje mig sorg og smerte ved dette maleri." Tårerne stod i den gamle mands øjne, da han med hurtige, larmende skridt forlod galleriet.

5

Alligevel blev det dog ikke den sidste gang, han havde været der. Fröben og han så hinanden ofte ved maleriet, og den gamle fattede mere og mere godhed for den unge mand, der indtog ham ved sin beskedne men bestemte mening, ved sin elskværdige oprigtighed, ved sit hele væsen, der forrådte en fin opdragelse, fortræffelige kundskaber og en for hans alder sjældent fin følelse. Den gamle var fremmed i denne stad, han følte sig så ene, for endnu skyede han ikke verden således, at han ikke skulle have ønsket at tale nu og da med et menneske. Deraf kom det sig, at han nærmede sig uformærket mere og mere til den unge Fröben, for denne drog ham også så ubeskriveligt til sig, ved at han delte en dyrebar følelse med ham, nemlig hans kærlighed til portrættet.

Derfor så han også gerne at den unge mand spadserede med ham, og han indbød ham ofte til af gøre ham selskab om aftenen. En aften, da spisesalen i "Kongen af England" var usædvanlig fuld af gæster, så at begge følte sig hindret i at tale fortroligt sammen, sagde Don Pedro til sin unge ven: "Señor, hvis De ikke skulle have lovet en dame denne aften at indfinde Dem med Deres lut under hendes balkon, eller hvis ellers intet løfte hindrer Dem, så vil jeg indbyde Dem til at drikke en flaske ægte Pedro Ximenez med mig på mit værelse."

"Det er mig en stor ære," svarede Fröben, "intet løfte binder mig, for jeg kender ingen dame her; det er heller ikke skik på dette sted, at spille på lut på gaden om aftenen, eller tale med sin elskede fra en balkon. Med fornøjelse vil jeg ledsage Dem."

"Godt; så vent et minut her, indtil jeg har truffet anstalter med Diego; jeg skal lade Dem kalde."

Den gamle fremsatte denne indbydelse med en art af højtidelighed, der havde noget påfaldende for Fröben. Nu først erindrede han sig, at han endnu aldrig havde betrådt Don Pedros værelse, for de havde altid mødt hinanden i gæstgivergårdens almindelige spisesal. Dog af alt sluttede han sig til, at det var en særdeles høflighed, som spanieren viste imod ham ved at indbyde ham til sig. Efter et kvarters tid trådte Diego ind med to sølvarmstager, bukkede ærbødigt for den unge mand, og opfordrede ham til at følge sig. Fröben fulgte ham og bemærkede, da han gik igennem salen, at alle drikkegæsterne så nysgerrigt efter ham og stak hovederne sammen. I den øverste etage åbnede Diego en fløjdør og vinkede ad gæsten, at han skulle træde ind. Overrasket blev denne stående på dørtrinnet. Hans gamle ven havde taget sin frakke af, iført sig en sort vams med røde puffer, spændt en lang kårde med guldgreb om sig, og kastet en mørkerød *mantillo* om sine skuldre. Højtideligt gik han hen imod sin gæst og strakte sin hånd frem af de kostbare manchetter for at hilse ham. "Vær mig hjertelig velkommen, Don Fröbenio," sagde han, "stød Dem ikke over dette pragtløse gemak; på rejser kan man ikke, som De ved, have alting som hjemme hos sig selv. I mine sale i Lissabon er rigtignok alting bekvemmere og mine divaner af ægte maurisk arbejde; men sæt Dem kun på denne usle tingest, man kalder en sofa; denne vin er derimod god og ægte. Sæt Dem."

Med disse ord førte han den unge mand til en sofa; bordet, som stod foran denne, var besat med konfiturer og vin; Diego

skænkede i og bragte cigarer.

"Allerede i lang tid," begyndte Don Pedro nu på ny, "allerede i lang tid har jeg ønsket at tale engang ret fortroligt med Dem, Don Fröbenio, hvis De ikke ringeagter min fortrolighed. Se, når vi ofte om middagen har truffet hinanden ved Lauras portræt, da har jeg, når De var ret hensunket i dets beskuelse, betragtet Dem opmærksomt, og tilgiv mig, hvis mine gamle øjne begik et tyveri imod Deres øjne; jeg bemærkede, at dette maleri genstand måtte have en højere interesse for Dem, og en dybere betydning, end De hidtil har tilstået mig."

Fröben rødmede; den gamle så skarpt og gennemtrængende på ham, som om han ville læse i hans sjæl. "Det er sandt," svarede han, "dette portræt har en dyb betydning for mig, og De har ret, hvis De tror, at det ikke er *kunstværket*, der interesserer mig, men maleriets *genstand*. Ak! det minder mig om det besynderligste, men lykkeligste øjeblik i mit liv! De vil smile, når jeg siger Dem, at jeg engang så en pige, der havde en skuffende lighed med dette portræt; jeg så hende kun én gang og ikke mere, og derfor føler jeg mig lykkelig ved i det mindste at finde hendes hulde ansigtstræk i dette maleri."

"O Gud, det samme er jo også tilfældet med mig!" råbte Don Pedro.

"Men De vil le," vedblev Fröben, "når jeg tilstår Dem, at jeg kun kan tale om en del af denne dames ansigt. Jeg ved ikke, om hun var blond eller brunet, om hendes pande var høj eller lav, hendes øje blåt eller mørkt, det ved jeg ikke! Men denne skønne næse, denne yndige mund, disse fine kinder, denne bløde hage, finder jeg igen på det elskede portræt, som jeg har set det i livet."

"Besynderligt! – og disse former, der plejer at indpræge sig mindre dybt i hukommelsen end øje, pande og hår, disse skulle, efter at De blot én gang har set dem, stå så levende for Deres sjæl?"

"O Don Pedro!" sagde ynglingen bevæget, "den mund, som man én gang har kysset, en sådan mund forglemmer man ikke så let igen, men, jeg vil fortælle, hvorledes det er gået til."

"Holdt, ikke et ord!" afbrød spanieren ham. "De måtte tro, at jeg havde fået en meget slet opdragelse, hvis jeg ville fralokke en kavaler sin hemmelighed, uden at have givet ham min først som pant. Jeg vil fortælle Dem om den dame, som jeg så igen i det besynderlige portræt, og hvis De da agter mig Deres fortrolighed værdig, så kan De gengælde mig med Deres fortælling. Men De drikker jo slet intet; det er ægte spansk vin, og De må først drikke af den, før De besøger Valencia med mig."

De drak af den begejstrende Pedro Ximenez og den gamle begyndte:

6

"Señor, jeg er født i Granada. Min fader kommanderede et regiment, og han og min moder nedstammede fra en af de ældste familier i dette kongerige. Jeg blev opdraget i kristendommen og i alle videnskaber, der pryder en adelsmand, og min fader bestemte mig, da jeg var tyve år gammel og havde et godt udseende, til soldat. Men han var en mand, der var streng og ikke tog hensyn til noget i tjenesten, og da han kendte den ømhed, min moder bar for mig og frygtede, at hun ofte ville hindre ham i at lade mig opfylde min pligt tilbørligt, besluttede han at sende mig til et andet regiment, og hans valg faldt på Pampeluna, hvor min onkel kommanderede. Jeg lærte der tjenesten omhyggeligt og nøjagtigt, og steg i de følgende ti år til kaptajn. Da jeg var tredive år gammel, blev min onkel forflyttet til Valencia. Han havde indflydelse og vidste at få udvirket, at jeg allerede efter et halvt års forløb kunne følge ham som adjudant. Men da jeg kom til Valencia, var der sket en stor forandring i min onkels husvæsen. Han havde allerede længe, endnu i Pampeluna, været enkemand. I Valencia lærte han at kende en rig enke og havde ægtet hende nogle uger før jeg kom til ham. De kan tænke, hvor jeg blev overrasket, da han forestillede mig en aldrende dame, og kaldte hende sin gemalinde; men min overraskelse steg og blandedes med glæde, da han også forestillede mig en pige, skøn som dagen, og kaldte hende sin datter Laura, min kusine. Jeg havde indtil den dag endnu ikke elsket, og mine kammerater havde derfor ofte kaldt mig Pedro *el petro*, dvs. den stenhårde Pedro; men denne sten smeltede som voks for Lauras fyrige blikke.

De har set hende, Don Fröbenio, hint billede viser hendes himmelske træk, hvis det ellers er nogen jordisk kunstner muligt at nå naturens vidunderlige værker. Ak, netop således bar hun sit hår, således som på det maleri satte hun sin hat med de bølgende fjer, og når hun opslog sit mørke øje under de lange øjenhår, så var det, ligesom om Himlens porte åbnede sig, og en skinnende engel hilste venligt ned.

Min kærlighed, señor, var en lykkelig; jeg kunne jo være hver dag om hende; de skranker, der i mit fædreland sædvanlig adskiller de elskende og gøre kærligheden smertelig, ængstelig, kummerfuld og snedig, de skranker adskilte os ikke. Og når jeg så ud i fremtiden, hvor smilende lå den ikke for mig! Min onkel elskede mig som sin søn; forstod jeg hans vink ret, så syntes det ikke at være ham ubehageligt, hvis jeg forlangte hans datters hånd; og fra min faders side kunne jeg heller ikke vente nogen hindring, for Laura nedstammede af adeligt blod, og hendes moders rigdom var bekendt. Hvor mægtig min kærlighed var, kan De slutte Dem til af, at jeg elskede der, hvor ingen modstand og hindringer fandt sted. For som regel opstår kærligheden af den behagelige bemærkning, at man måske ikke har mishaget sin elskede; ligesom ilden, der sniger sig frem under tagene og standser ved en mur, slår pludselig fortærende ned i huset og derpå blussende op til himmelen, således er også kærligheden. Den svage tilbøjelighed vokser. De tilsyneladende uovervindelige hindringer ægger endnu mere; man tror at føle en ild, der kun kan afkøles i den elskedes arme. Man taler med damen ved gitteret, man sender hende breve ved hendes kammerpige, man maler sig i drømme og vågende hendes billede, hendes person, så yndigt, for hidtil har man ikke set

hende uden tildækket med et slør og indhyllet i en mantille. Endelig, det være ved list eller magt, falder skrankerne. Man flyver hid, fører den tilkæmpede til kirken, og – besér siden efter skatten noget nøjere. Ligesom du træder på en skøn enggrund, der blot er et tæppe over en sumpet mosejord, dine fødder synker i, og kilder risler op af grunden, således er det også her. Hvert øjeblik viser der sig et nyt lune hos damen, hver dag ser du mere under hendes hjertes slør og mantille, og til sidst stod du hellere igen udenfor gitteret for at synge elskovsklager, og – aldrig vende mere tilbage."

7

"Ved Gud, De er en skarp kritiker," svarede Fröben rødmende; "der ligger noget sandt i det De siger, men, aldeles således? Nej, da måtte jo den guddomsgnist, der slår antændende ned i hjertet, det salige øjeblik, hvor det halve af et minut er nok til at gøre sig hinanden forståelige, lyve, og dog tror jeg på dets himmelske herkomst! O! Er det da gået mig bedre?"

"Jeg forstår, hvad De vil sige," sagde Don Pedro, "hint minut er himmelsk skønt, men beror ofte på en bittert skuffet forventning. Hør videre. Ingen skranker hindrede mig, og alligevel elskede jeg så varmt som nogen ung kavaler i Spanien. Den eneste hindring kunne være Lauras hjerte, og – hendes øjne havde jo ofte tilstået mig, at de gerne mødte mine. Alle disse små beviser på min ømhed, som man gerne giver i denne tilstand, tog Doña Laura kærligt imod, og efter tre måneders forløb tillod hun mig at tilstå hende min kærlighed. Hendes forældre havde for længe siden bemærket min tilbøjelighed; min onkel gav mig sit samtykke og sagde, at han havde ansøgt hos kongen om et majorspatent for den gode tjeneste, jeg havde gjort. Sammen med efterretningen om min forfremmelse skulle jeg tilstå min fader min kærlighed og bede om hans samtykke. Jeg lovede det; ak! hvorfor gjorde jeg det? Skulle man ikke tro, at der altid fulgte en dæmon bag efter os, der giver os lykken som et skønt legetøj, for pludselig at slå det i stykker?

Jeg havde, kort efter at jeg var blevet forvisset om min lykke, gjort bekendtskab med en kaptajn ved et schweizerregiment, som jeg havde fattet venskab for og dagligt førte i mit hus. Han var en skøn, blond yngling, med klare, blå øjne, hvid hud og

røde kinder. Man ville have troet, at han var ikke skabt til soldat, hvis ikke berømte våbengerninger, han havde udført, hørtes fra alles læber. Så meget farligere var han for kvinderne. Hans hele udseende var så nyt i dette land, hvor solen farver ansigterne brune, hvor sorte øjne lyner under sorte hår; og når han talte om sit hjems isbjerge, evige sne, så lyttede man gerne til hans tale, og mangen dame havde allerede forsøgt at smelte hans hjertes is.

En morgen kom en ven, som kendte min kærlighed til Laura, til mig, og tilkendegav mig ved alle slags hemmelighedsfulde talemåder, at jeg måtte enten være på min post, eller også ægte min kusine uden majorspatentet, da der ellers kunne hændes meget, som ikke ville være mig behageligt. – Jeg blev bestyrtet, forespurgte mig og hørte, at Doña Laura mødtes nu og da hos en gift veninde med en mand, der sneg sig indhyllet i en kappe ind i huset. Jeg lod min ven gå og takkede ham. Jeg troede ikke, hvad han sagde, men en brod af skinsyge og mistro var blevet tilbage i min sjæl. Jeg tænkte over Lauras opførsel imod mig, jeg fandt den uforandret; hun var venlig imod mig som ellers, lod mig kysse sin hånd, vel endog sin skønne mund – men derved blev det også, for nu først faldt det mig ind, hvor kold hun var når jeg omfavnede hende; hun trykkede ikke min hånd igen, når jeg trykkede hendes; hun besvarede ikke mine kys.

Jeg blev pint af tvivl; min ven kom igen, pustede endnu mere til ilden ved mere bestemte efterretninger, og jeg besluttede ved mig selv at bevogte opmærksomt min dames fjed. Vi spiste som regel sammen, min onkel, min tante, min skønne kusine og jeg. Om aftenen på den dag, da min ven havde advaret mig anden

gang, spurgte min tante sin datter ved bordet, om hun ville gøre hende selskab på balkonen?

Hun svarede, hun havde lovet sin veninde et besøg. Uvilkårligt må jeg have set stift på hende, for hun slog øjnene ned og rødmede. Hun gik en time før aftenen brød frem til den omtalte dame. Da det blev mørkt, sneg jeg mig hen til det omtalte hus og holdt vagt; en rasende skinsyge bemægtigede sig mig, da jeg så en indhyllet skikkelse snige sig op ad gaden langs med husene. Jeg stillede mig uden for husets dør, skikkelsen kom nærmere og ville skyde mig blidt til siden. Men jeg greb den i kappen og sagde: "Señor, hvem De end er, i dette øjeblik tror jeg at have en mand af ære for mig, og ved Deres ære opfordrer jeg Dem, svar mig på mit spørgsmål."

Ved min stemmes alvorlige tone så jeg manden blive forskrækket; han betænkte sig et øjeblik og spurgte derpå: "Hvad skal det betyde?"

"Sværg mig ved Deres ære," vedblev jeg, "at De ikke går ind i dette hus for at tale med Doña Laura di Tortosi."

"Hvem vover at fordre regnskab af mig for min gang?" råbte han med en hul, forstilt stemme. På hans udtale mærkede jeg, at han måtte være en fremmed; en mørk anelse steg op i min sjæl. "Kaptajn di San Montanjo vover det," svarede jeg, og rev, inden han så sig for, kappen fra hans ansigt – det var min ven Tannensee, schweizeren.

Han stod der som en forbryder, intet ord mægtig; men jeg havde blottet min kårde, og målløs af vrede tilkendegav jeg ham, at han skulle gøre det samme. 'Jeg har intet andet våben hos mig end min dolk,' svarede han. Allerede havde jeg i sinde at støde ham min kårde i livet uden videre, men da han stod

ubevægelig og fattet på alt for mig, kunne jeg dog ikke gøre det. Jeg beholdt endnu så megen fatning, at jeg kunne forlange af ham, at han skulle gøre mig regnskab næste morgen udenfor stadens port. Jeg vedblev at bevogte døren, han lovede mig det og gik.

Endnu længe holdt jeg vagt, indtil Lauras portechaise endelig blev bragt, og jeg så hende stige ind; derpå fulgte jeg langsomt efter den til hendes bolig. Skinsygens kvaler lod mig ikke finde nogen søvn på mit leje, og jeg hørte derfor, at der nærmede sig fodtrin til min dør om midnat, man bankede på, forundret kastede jeg min kappe om mig og lukkede op. Det var Lauras gamle pige, som gav mig et brev og ilede hurtigt bort igen.

Señor! Gud bevare Dem i nåde for et lignende brev! Hun tilstod mig, at hun havde elsket schweizeren længe før hun så mig, at hun af frygt for sin moders vrede, som hadede alle fremmede, stedse havde holdt ham fra at begære hendes hånd; og at hun, nødsaget af min tantes trusler, havde måttet lade, som om hun fandt behag i min kærlighed. Hun tog al skyld på sig, hun svor med de helligste eder, at Tannensee ofte havde villet tilstå mig alt, og blot havde ladet sig holde tilbage derfra ved hendes frygt for, at man skulle bevogte hende strengere. Hun åbenbarede mig en skrækkelig hemmelighed, der ville beplette familiens ære, hvis jeg ikke hjalp hende og Tannensee med at flygte bort, hun anråbte mig, at afstå fra min strid, for hvis *han* faldt, så havde hun, *hans hustru*, intet andet valg end at berøve sig livet. Hun sluttede med at anråbe min højmodighed, at hun ville evigt *agte* mig, men kunne aldrig *elske* mig.

De må tilstå, at et sådant brev kan ligesom koldt vand slukke alle kærlighedens flammer; det dæmpede også for en del min

vrede. Men min ære tillod mig ikke at tilgive, at jeg var blevet bedraget, derfor indfandt jeg mig på den bestemte tid på kamppladsen. Kaptajnen måtte føle dybt, hvor meget han havde fornærmet mig; endskønt han var en bedre fægter end jeg, forsvarede han sig kun, og det var ikke hans skyld, at løb min hånd her imellem tommelfingeren og pegefingeren i hans kårde, så at jeg ikke var i stand til at fægte mere. Jeg gav ham, imens jeg blev forbundet, Lauras brev. Han læste det, han bad mig bønligt om at tilgive ham, jeg gjorde det med et tungt hjerte.

Min kærligheds historie er til ende, Don Fröbenio, for fem dage derefter forsvandt Doña Laura med schweizeren."

"Og ved Deres hjælp?" spurgte Fröben.

"Jeg hjalp, så godt det lod sig gøre. Rigtignok var min tantes smerte stor, men under disse omstændigheder var det bedre, at hun aldrig mere så sin datter igen, end at der skulle komme vanære over hendes hus."

"Ædle mand! Hvor uendelig meget må det have kostet Dem! Sandelig, det var en hård prøve."

"Det var det," svarede den gamle med et mørkt smil. "I begyndelsen troede jeg, af dette sår aldrig ville gro til, men tiden gør meget, min ven. Jeg har aldrig set dem igen, blot én gang nævnte aviserne en oberst Tannensee som en tapper mand, der under Napoleons tropper havde gjort fjenden langvarig modstand i slaget ved Brienne. Om det er den samme, om Laura endnu lever, ved jeg ikke. Men da jeg kom til denne stad, besøgte galleriet, og efter tyve lange år igen så min Laura, aldeles som hun var i sine ungdomsdage, da åbnede de

gamle sår sig igen, og – nå, De ved, at jeg besøger hende dagligt."

8

Med omstændelig gravitet, som det passede sig for p***sk prins' hushovmester, en mand af gammel castiliansk slægt, havde Don Pedro di San Montanjo Ligez fortalt sin historie. Da han havde endt, drak han lidt sherry, lettede lidt på sin hat, strøg sig over pande og hage og sagde til den unge mand ved sin side: "Hvad jeg har betroet få mennesker, har jeg fortalt Dem omstændeligt, Don Fröbenio, ikke for at lokke Dem til at gengælde mig med lignende tillid, endskønt Deres hemmelighed vil hvile så sikkert i mit bryst som kongerne af Spaniens støv i El Real – omendskønt jeg er nysgerrig efter at vide, i hvilken henseende denne dame interesserer Dem; – men nysgerrigheden klæder alderdommen ilde, og dermed er det godt."

Fröben takkede den gamle for hans fortælling. "Med fornøjelse vil jeg give Dem min lille roman til bedste," sagde han smilende, "den angår ingen dames hemmelighed og ender allerede der, hvor andre begynder. Men hvis De tillader, vil jeg fortælle den i morgen, for i aften er det vist for silde."

"Aldeles som De finder det bedst," svarede Don Pedro, idet han trykkede hans hånd. "Jeg skal vide at sætte pris på Deres tillid."

De skiltes; spanieren ledsagede den unge mand høfligt til dørtrinnet af sin forsal, og Diego lyste ham ned til gaden.

Efter sin sædvane besøgte Fröben dagen efter galleriet; han stod længe foran portrættet, og virkelig tænkte han denne dag mere på den gamle spanier end på den malede dame; men han ventede over en time, den gamle kom ikke, han gik da klokken

var slået to i alleen, gik med langsomme skridt omkring søen, forbi skønne ekvipager, endnu skønnere damer, forbi utallige direktører og løjtnanter, tog ofte sin lorgnet frem og så ned ad den lange promenade; men hans gamle vens ærværdige skikkelse viste sig ikke. Forgæves så han efter de tynde, sortklædte ben, efter den spidse hat, forgæves efter Diego i de brogede klæder, med solskærm og regnkappe, men han var ikke at se.

"Skulle han være blevet syg?" spurgte han sig selv, og uvilkårligt gik han hen til slotspladsen til gæstgivergården "Kongen af England" for at besøge Don Pedro.

"Det hele værtskab er borte," svarede kældersvenden på hans spørgsmål. "Endnu i går aftes fik prinsen depecher og i dag formiddag er Hans Højhed tilligemed følge i seks vogne rejst til W*; hushovmesteren kørte i den anden vogn og har ladet dette kortblad blive tilbage til Dem."

Begærligt greb Fröben efter dette sidste venskabstegn. Der var blot skrevet "Don Pedro di San Montanjo Ligez, Major Rio di S. A. etc." på det. Fortrædelig ville Fröben putte denne kolde afskedsbillet i sin lomme, da han bemærkede, at der var skrevet endnu nogle ord med blyant på den bageste side. Han læste: "Lev vel, dyrebare Don Fröbenio. Deres historie må De blive mig skyldig; hils og kys Doña Laura."

Han smilede over den gamle herres begæring, men da han de næste dage igen stod foran portrættet, følte han sig vemodigere stemt end før, for der var opstået et hul i hans liv ved Don Pedros bortrejse. Han havde så gerne underholdt sig med den gode gamle mand, han havde efter lang tids forløb for første gang igen levet i et nøjere forhold med mennesker, og

tydeligere end nogensinde før følte han nu, at blot den, der er alene, der er uden håb, er ganske ulykkelig. Havde portrættet ikke været, der holdt ham tilbage ved sit ejendommelige trylleri, havde han allerede for længe siden forladt Stuttgart, der ellers intet tillokkende havde for ham. Da de herrer Boisserée derfor en dag viste ham en tro kopi af det kære portræt, et litograferet blad, og forærede ham det, anså han det for et vink af skæbnen, tog afsked med originalportrættet, pakkede kopien omhyggeligt ned, og forlod staden lige så stille som han havde betrådt den.

9

Han havde kun opholdt sig i Stuttgart for at betragte maleriet, han havde fundet i hint galleri. Han var, da han berørte Württembergs hovedstad, på en rejse til Rhinen, og derhen drog han nu igen. Han tilstod sig selv, at de sidste måneder næsten havde gjort ham alt for blødhjertet. – Han følte ikke uden undseelse og en indre gysen, at hans tungsindighed, hans hele higen og tragten grænsede meget nær til dårskab. Han var vel uafhængig, havde bestemt dette år endnu til rejser, uden at sætte sig nogen fast plan, noget mål; han ville skyde skylden, fordi han så længe havde afbrudt sin rejse, på stadens behagelige beliggenhed, på dens herlige omgivelser. Men havde han da virkelig fundet den stad så behagelig? havde han opsøgt, lært at kende dens mennesker? Havde han ikke meget mere skyet dem, fordi de forstyrrede hans ensomhed, som han yndede så meget? Havde han da set den skønne omegn? "Nej," sagde han smilende til sig selv, "man skulle næsten tro på trylleri! Jeg har opført mig som en dåre! Har indelukket mig på mit værelse for at læse, og har jeg så virkelig læst? Stod ikke *hendes* billede for mig for mig på hver side? Førte mine ben mig længere end til *hende*, eller til promenaden, hvor jeg gik engang alene frem og tilbage i menneskevrimlen? Er det ikke allerede raseri at jage efter en skygge ad så lange veje, at betragte opmærksomt ethvert pigeansigt, for at opdage den ubekendte elskedes hulde mund igen?"

Således skældte den unge mand på sig selv, troede at fatte ret faste forsæt, og – hvor ofte, når hans hest skred langsomt op ad et bjerg, forglemte han, at skynde på den, når han havde nået

dets top, hans sjæl svævede på andre veje; hvor ofte, når han om aftenen åbnede sin vadsæk, og hans elskedes portræt faldt i hans hænder, oprullede han det uvilkårligt, og forglemte at begive sig til ro.

Men de yndige bjergegne ved Neckaren, det herlige Mannheim, Worms, Mainz, undlod heller ikke at gøre sit ejendommelige indtryk på ham. De adspredte ham, de opfyldte hans sjæl med nye, venlige billeder. Og da han en morgen brød op fra Bingen, stod blot ét billede for hans øje, et billede, som han skulle se endnu samme dag. Fröben havde tidligere rejst med en landsmand igennem Frankrig og England, og af hans selskabskompagnon var der lidt efter lidt blevet en ven. Vel måtte han, når han tænkte over deres venskab, tilstå sig selv, at deres karakters overensstemmelse ikke havde ført dem sammen; dog ofte plejer det at ske, at netop mennesker af ulige karakter elsker hinanden varmere, end mennesker af ens karakter. Baron von Faldner var noget rå, udannet, selv denne rejse, det støjende liv i to hovedstæder som Paris og London, havde blot kunnet afslibe og formilde hans udvortes. Han var et af dens slags mennesker, der, fordi det ved fremmed eller egen brøde forsmåede udvalgt lekture, finere, dybere kundskaber og videnskabernes dannende hånd, er kommet til den overbevisning, at de er praktiske mennesker, dvs. folk, der bærer i sig selv alt, hvad andre stræber efter at lære; der har et naturligt begreb om agerdyrkning, kvægavl, landhusholdningsvæsen og deslige, og nu anser sig for fødte landøkonomer, for praktiske husholdere, der tror, at de kan nå ad de naturligste veje, hvad massen søger i bøger. Denne egoisme gjorde ham lykkelig, for han så ikke, på hvilke svage

støtter hans kundskaber hvilede; endnu lykkeligere ville han have været, når denne egenkærlighed var blevet stående ved hans forretninger; men han bar den med sig, hvorhen han gik, uddelte råd uden selv at tage mod nogen, anså sig, hvilket man just ikke sagde om ham, for et "klogt hoved", og var ved alt dette en ubehagelig gæst i et selskab og hjemme måske en lille tyran, af den simple grund, at han "var klog og ville bestandig have ret."

"Mon han endnu har sit mundheld," spurgte Fröben smilende, "det uafladelige: 'Det sagde jeg jo straks!' Hvor ofte, når han tænkte mindst på, at noget netop ville finde sted således, hvor ofte greb han mig da ved hånden og skreg: 'Ven Fröben, sig mig, sagde jeg det ikke allerede for fire uger siden, at det ville ske således? Hvorfor fulgte De ikke mit råd?' Og når jeg beviste ham soleklart, at han tilfældigvis netop havde påstået det modsatte, så lod han sig dog ikke modsige under nogen betingelse og så sur ud i tre-fire dage."

Fröben håbede, at erfaring og den skønne natur omkring ham ville have gjort hans ven klogere. På et af de yndigste steder i Rhindalen, i nærheden af Kaub, lå hans gods, og jo nærmere Fröben kom, desto glædeligere slog hans hjerte over alle disse bjergenes og den majestætiske flods herligheder, så meget oftere sagde han til sig selv: "Nej, han *må* have forandret sig, i disse omgivelser kan man ikke være andet end føjelig, venlig og deltagende, og i nydelsen af denne udsigt må man forglemme, hvis man også virkelig har ret, hvilket desværre kun sjældent er tilfældet med ham."

10

Hen imod aften nåede han godset; han gav sin hest til en tjener udenfor huset, spurgte efter hans herre og blev vist ned i haven. Der kunne han allerede på afstand kende sin vens person og stemme. Han syntes i dette øjeblik at være i en heftig strid med en gammel mand, der var beskæftiget med at grave ved et træ. "Og hvis De også i hundrede år har gjort det efter den gamle slendrian, så må træet dog tages op, som jeg har sagt det. Og nu frisk til arbejdet, gamle; det kommer ved alt an på, at man tænker rigtigt over det." Arbejderen satte sin hue sukkende på hovedet, betragtede endnu engang med et vemodigt blik det gamle æbletræ, og stødte der på hurtigt, som det syntes fortrædelig, spaden i jorden for at grave. Men baronen fløjtede en vise, vendte sig om, og foran ham i stod et menneske, der smilede venligt til ham, og strakte sin hånd imod ham. Han så forundret på ham. "Hvad står til tjeneste?" spurgte han kort og hurtigt.

"Kender du mig ikke mere, Faldner?" svarede den fremmede; "skulle du så aldeles have forglemt London og Paris her i din planteskole?"

"Er det muligt, min Fröben!" råbte den anden og skyndte sig at omfavne sin ven. "Men min Gud, hvor du har forandret dig, du er så bleg og mager; det kommer af den megen sidden og arbejden; du lyder heller intet råd, jeg har jo altid sagt dig, det er du ikke skabt til!"

"Min ven!" svarede Fröben, som ved denne modtagelse uvilkårligt blev erindret om sine tanker undervejs; "min ven, tænk dig dog en smule om; har du ikke altid sagt mig, at jeg

duede ikke til at bestyre nogen landhusholdning, jeg duede ikke til at være ved skovvæsenet og deslige, og at jeg måtte enten vælge en juridisk eller en diplomatisk løbebane?"

"Ak du gode Fröben," sagde baronen med et tvetydigt smil, "så lider du endnu stadig af en kort hukommelse? Sagde jeg ikke allerede dengang ..."

"Jeg beder, du har ret, lad os ikke strides!" afbrød hans gæst ham. "Lad os hellere tale om noget fornuftigt. Hvorledes er det gået dig, siden vi så hinanden sidst, hvorledes har du det?"

Baronen lod bringe vin ud i et lysthus, og fortalte om sit liv og sin virkekreds. Hans fortælling bestod næsten ikke af andet end klager over den slette tid og menneskenes dårskab. Han gav ikke utydeligt at forstå, at han havde bragt det vidt i landhusholdningsvæsenet på de få år med sit lyse hoved og de kundskaber, han havde samlet på sine rejser. Men snart havde hans naboer, uopfordrede, rådet ham fra dette eller hint, snart havde han fundet en ubegribelig genstridighed blandt sine arbejdere, der ville vide alting bedre end han, og i deres forblændelse støttede sig på lang erfaring. Kort sagt, han levede, som han tilstod, et liv fuldt af evig sorg og møje, fuldt af tvist og vrede, og nogle processer angående grænsestridigheder forbitrede ham de få glade timer, som blev ham til overs fra bestyrelsen af hans gods.

"Stakkels ven," tænkte Fröben under denne fortælling, "så rider du endnu den samme kæphest, og den løber afsted med dig som den vildeste løber, uden at du kan styre den."

Men turen til at fortælle kom også til gæsten, og han kunne sige sin ven med få ord, at han havde været ved nogle hoffer med gesandtskaber, at han havde moret sig slet over alt, taget

en lang permission, og nu drog igen en smule omkring i verden.

"Du lykkelige!" råbte Faldner, "hvor misunder jeg dig din stilling; i dag her, i morgen der; du kender ingen lænker, og kan rejse hvorhen du vil og så længe du vil. Det er noget herligt at rejse! Jeg ville ønske, at jeg kunne også drage sådan omkring i verden!"

"Nå, hvad hindrer dig da?" råbte Fröben leende. "Din store husholdning dog vel ikke? Den kan du jo, når du vil, give til en forpagter, lade din hest sadle, og drage med mig!"

"Ak, det forstår du ikke, min bedste!" svarede baronen med et forlegent smil. "For det første, hvad landbruget angår, så kan jeg ikke være én dag fraværende, uden at alt går hulter til bulter, for jeg er nu engang sjælen i det hele. Og derpå har jeg begået en dum streg. – Men lad det være godt; det lader sig nu engang ikke gøre med at rejse."

I dette øjeblik trådte en tjener ind i lysthuset og meldte, at den nådige frue var kommet tilbage og lod spørge, hvor man skulle servere teen.

"Jeg tænker, oppe i salen," sagde han, idet han rødmede lidt, og tjeneren bortfjernede sig.

"Hvorledes, du er gift?" spurgte Fröben forundret. "Og det får jeg nu først at vide? Nå, jeg ønsker til lykke! Men sig mig dog – jeg havde før tænkt mig det muligt, at himlen var faldet ned end denne nyhed, og hvornår skete det?"

"For seks måneder siden," svarede baronen med en dæmpet stemme og uden at se på sin gæst; "men hvor kan det sætte dig således i forundring? Du kan let tænke dig, med min store husholdning, da jeg selv besørger alt – at …"

"Ih nu! jeg finder det ganske naturligt og passende; men når jeg tænker mig tilbage, hvorledes du fordum talte om giftermål, så kunne det ikke falde mig ind, at du ville finde nogen pige, du kunne lide."

"Nej, tilgiv mig!" sagde Faldner, "jeg har jo altid sagt, og allerede dengang …"

"Nå ja, du sagde jo altid, og allerede dengang," udbrød den unge mand smilende, "og allerede dengang og bestandigt sagde *jeg*, at du ikke ville finde nogen efter *dine* prætentioner, for disse fordrede et ideal, som jeg ikke kunne forestille mig, og som vel ikke ville være at finde. Men endnu engang min hjertelige lykønskning. Men da der er en dame i huset, der indbyder os til te, så kan jeg dog sandelig ikke lade mig se således i rejseklæder; vent blot et lille øjeblik, jeg skal snart være hos dig igen. Lev vel så længe!"

Han forlod lysthuset, og baronen så efter ham med mørke blikke. "Han har ikke uret," hviskede han.

Men i det samme øjeblik trådte en høj kvindelig skikkelse ind i lysthuset. "Hvem var det der forlod dig i dette øjeblik?" spurgte hun hurtigt, "hvem var det, der ønskede, at du måtte leve vel?"

Baronen rejste sig og så forundret på sin kone; han bemærkede, hvorledes hendes kinders ellers så blege farve var omskiftet til en glødende rødme. "Nej! det er ikke til at holde ud," råbte han heftigt; "Josephe! hvor ofte har jeg ikke sagt dig, at Huseland forbyder strengt folk af din konstitution enhver alt for rask bevægelse; hvordan du nu gløder! Du har vist gået et stykke vej til fods og har ophidset dig, og går nu imod al fornuft endda ned i haven, hvor der allerede er køligt. Jeg må altid og bestandig gentage alting for dig!"

"Ak, jeg ville jo blot hente dig op," sagde Josephe med skælvende stemme; "bliv nu ikke straks så vred; jeg har kørt den hele vej, og er heller ikke det mindste ophidset, vær dog nu god igen."

"Dine kinder modsiger dig," vedblev han knarvorn. "Må jeg da altid prædike for dig? Og dit sjal har du heller ikke taget på, som jeg har sagt dig, når du går om aftenen ned i haven. Hvorfor kaster jeg da pengene ud af vinduet for slige ting, når man ikke engang vil gøre brug af dem? O Gud! jeg kunne ofte blive rasende. Du gør aldrig den mindste ting, jeg beder dig om; din evige egensindighed. dræber mig til sidst. O, jeg kunne ofte ..."

"Jeg be'er dig, tilgiv mig, Franz!" bad hun vemodigt, idet hun tørrede store tårer af sine øjne, "jeg har ikke set dig den hele dag, og ville overraske dig her; ak, jeg tænkte ikke på tørklædet og at det var aften. Tilgiv mig, vil du tilgive din kone?"

"Det er jo allerede godt, lad mig dog være i fred, du ved, at jeg elsker ikke slige scener; og oven i købet tårer! Væn dig for Guds skyld af med den blødhjertethed, at græde over enhver ubetydelig ting. – Vi har en gæst, Fröben, som jeg allerede har fortalt dig om, at han rejste med mig. Opfør dig fornuftigt, Josephe, hører du? Lad intet mangle, at jeg ikke også skal have husholdningssorgerne på mig. I salonen bliver teen drukket."

Han gik tavs foran hende ned ad alleen imod slottet. Med et mørkt ansigt fulgte Josephe ham; et spørgsmål svævede på hendes læber, men så gerne hun havde talt, indesluttede hun dog igen sit spørgsmål dybt i sit bryst.

11

Da baronen sent ud på natten ledsagede sin gæst til hans kammer, kunne denne ikke holde sig fra at ønske ham til lykke med hans valg. "Sandelig, Franz!" sagde han, idet han trykkede hans hånd varmt, "en sådan kone var det, du skulle have. Du har altid været lykkens kæledægge, men det havde ikke engang kunnet falde mig ind i drømme, at du med dine besynderlige maksimer og fordringer skulle få et sådant elskværdigt, herligt væsen til kone."

"Ja, ja, jeg er tilfreds med hende," svarede baronen tørt, idet han pudsede lyset. "Man kan jo ikke få alt som man vil have det, den tanke må man jo rigtignok vænne sig til i denne ufuldkomne verden."

"Menneske! Jeg skulle dog ikke håbe, at du er utaknemmelig imod så meget skønt. Jeg har set så mange koner, men Gud ved, ingen af en slig skønhed som din kone. Disse øjne! hvilket rørende udtryk! Tror man ikke at kunne læse yndige drømme på hendes skønne pande, Og den fine, ranke figur! Jeg ved ikke, om jeg skal beundre hendes fine følelse, hendes rigtige bedømmelseskraft, hendes dannede ånd endnu mere?"

"Du er jo blevet ganske fortryllet i hende," sagde Faldner smilende, "men du har altid læst for meget, og ikke lagt dig meget efter det praktiske, det har jeg jo i altid sagt. Med kvinderne er det en egen sag," vedblev han sukkende, "tro mig, i husholdningsvæsenet er ofte én, der forstår det, og som tingene går rask fra hånden, bedre end en såkaldt dannet ånd. God nat; vær glad, at du er endnu fri, og – vælg ikke for rask."

Misfornøjet så Fröben efter ham, da han forlod i værelset. "Jeg tror, at det umenneske selv nu ikke er tilfreds med sin lod. Han har valgt en engel, og skaffer sig ved sine latterlige prætentioner et helvede i huset. Den stakkels kone!"

Det var ikke undsluppet hans opmærksomhed, hvor ængsteligt hun hang ved Faldners blikke ved alt, hvad hun gjorde og sagde, hvor ofte han kastede et harmfuldt blik til hende, når hun efter hans begreber havde begået en fejl, hvor ofte han vinkede ad hende med hånden, bed læberne sammen og stønnede, når han troede, at hans gæst ikke bemærkede det. Og med hvilken engletålmodighed bar hun alt dette! Hun havde gjort et dybt, forunderligt indtryk på Fröben. Det skønne blonde hår, der faldt ned om en åben pande, lod formode blå øjne, røde kinder, måske også en lille næse, der ved sin sirlige kækhed pryder blondiner mere end brunetter. Men af alt dette var intet at se. Under de lyse øjenhår smilede ligesom måneskinnet bag tynde skyer et brunt øje, der ikke overraskede ved sin ild og store fyrighed, men ved en vis eftertænksom tungsindighed, som Fröben elskede lige så overordentligt, som han sjældent fandt den hos skønne kvinder. Hendes næse nærmede sig til den græske form, hendes kinder var almindelige blege, kun dækkede af et svagt skær af rødt, og det eneste, der blomstrede i hendes ansigt, var i stedet for kindernes roser læberne, ved hvis syn ingen kunne holde sig fra tanken om saftige, røde kirsebær.

"Og denne herlige skabning," vedblev Fröben i sine tanker, "så fin, så høj, og når hun går over gulvet, næsten svævende! Svævende? Som om jeg ikke havde set, at hun har meget at bære, at disse læber tilbageholder så mangt et sorgens ord, at

disse øjne blot venter på ensomheden, for at græde over den rå ægtefælle! Nej! det er umuligt," vedblev han efter nogen eftertanke, "hun *kan* ikke have ægtet ham af kærlighed. Den verden, der ligger i disse øjne, er for stor for Faldners forstand, hans kones hjerte for blidt for hendes hustyrans rå behandlingsmåde. Jeg beklager hende!"

Han var med disse ord trådt hen til et skab, i hvilket tjeneren havde lagt hans rejsetøj. Han lukkede det op, hans første blik faldt på den velbekendte rulle, og han rødmede. "Har jeg ikke været dig utro denne aften?" spurgte han. "Har ikke en andens billede sneget sig ind i mit hjerte? Ja, og griber jeg mig ikke selv i refleksioner over min vens kone, der ikke passer sig for mig, der ikke kunne nytte hende i noget tilfælde?" Han rullede den elskedes portræt op og blev stående bestyrtet. En tanke, der hidtil slumrede i hans indre, vågnede nu på engang: at fru von Faldner havde en forunderlig lighed med dette portræt. Vel var hendes hår, hendes øjne, hendes pande ganske forskellige fra portrættets, men en overraskende lighed troede han at finde ved næsen, munden og hagen, endog den sirlige hals' holdning. "Og denne stemme?" råbte i han, "lød denne stemme ikke straks så bekendt i mit øre? Skulle det være muligt, at min vens kone var den pige, som jeg så engang, blot halvt, som jeg evigt elsker, og som jeg fra hint øjeblik af har søgt forgæves? Denne skabning – ja også hun var høj, og da jeg slog min kappe om hende, da hun hvilede ved mit hjerte, følte jeg en fin, rank talje. og mødte jeg ikke i aften så ofte hendes øje, der hvilede prøvende på mig? Skulle *hun* også kende mig igen? Men – jeg dåre! hvor ville Faldner med sin mistro, med sine egne strenge

grundsætninger om adel og ubesmittet rygte, have ægtet en – ubekendt tiggerske?"

Han så igen på portrættet med et prøvende blik, han troede i dette øjeblik at være sikker, i det næste tvivlede han igen, han anklagede sin troløse hukommelse, havde dette portræt ikke blandet sig således med hans fordums erindringer, at han ikke tænkte sig den ubekendte anderledes, end som dette portræt? Og nu, da han var stødt på en ny påfaldende lighed, stod han nu ikke for en labyrint af tvivl? Han kastede portrættet til side og skjulte sin hede pande i sin sengs dyner. Han ønskede sig en dyb søvn, for at blive befriet fra denne tvivlsomme tilstand, og for at det sande billede kunne vise sig for ham i søvne med sejrende kraft.

12

Da Fröben næste morgen trådte ind i salonen, hvor han skulle spise morgenmad, var hans utrættelige ven allerede redet ud for at besigtige et damarbejde ved grænsen af sit gods. Tjeneren, der gav ham denne efterretning, tilføjede med en vigtig mine, at hans herre vel næppe kom tilbage før middag, fordi han desuden ville bese sin nye dampmølle, nogle træer, der skulle omhugges i skoven, et nyt haveanlæg, tillige med mange andre ting. "Og den nådige frue?" spurgte gæsten.

"Hun har allerede været en time i haven, for i at pille bønner, og vil ret snart komme herind til morgenbordet."

Fröben gik omkring i salen og mønstrede i tankerne den forbigangne aften. Hvor ganske anderledes ser alle billeder ud i morgenbelysningen end i aftenens duft! Ligesådan gik det ham også med de forvirrede tanker, der i går svævede for hans sjæl; han smilede over sig selv, over den tvivl, hans levende fantasi havde vakt. "Baronen," sagde han til sig selv, "er dog alligevel et godt menneske; rigtignok er han noget egen, noget rå, men det ligger ene i hans ydre væsen. Men den, der omgås længere med ham, vænner sig til det, og ved at finde sig i det. Og Josephe? Hvor overilet man ofte dømmer! Hvor ofte troede jeg ikke at læse rørende kummer, dybe sjælelidelser, resignation i en kones øjne og miner, lod mig forføre af Djævelen til at ville trøste og opmuntre hende, og i grunden lå det hele trylleri i min indbildningskraft. Det var da, når jeg betragtede hende nøjere, en ganske sædvanlig kone, der med det eftertænksomme blik, hvori jeg læste vemod, talte ængsteligt maskerne på sin

strikkestrømpe, eller under den 'af kummer formørkede pande' grublede over, hvad hun skulle lade koge til aften."

Han vedblev at udspinde disse tanker, for at straffe sig selv med ironi, og for at forjage den ømme følelse, genlyden fra i går, der forekom ham i dag tåbelig, overspændt.

Hensunken i disse tanker var han trådt hen til et spejl og kastede sit blik på et par visitkort, som var indstukket under rammen. Da faldt et ham i hånden, der forkyndte Faldners egen forlovelse. Han læste de sirligt stukne ord: "*Friherre F. von Faldner med sin brud Josephe von Tannensee*".

"Von Tannensee?" Som et lyn oplyste dette navn ham hin dunkle lighed, som han havde fundet imellem sin vens kone og sit kære portræt. "Hvorledes? skulle hun måske være en datter af den Laura, som min gode Don Pedro engang elskede? Hvilken glæde for ham, hvis det var tilfældet, når jeg kunne give ham efterretning om den forsvundne. Fandt han ikke i hint forunderlige portræt den mest skuffende lighed med sin kusine? Kan ikke datteren ligne moderen?"

Han skjulte hurtigt kortet, da han hørte døren blive åbnet, han så sig omkring, og – Josephe svævede ind. Var den pyntelige morgendragt, der omgav hendes fine skabning skyld i det, eller var dagens belysning hende gunstigere end lysenes skin? Han fandt hende i dette øjeblik endnu uendelig yndigere end i går. Hendes lokker flagrede endnu ukunstlede om hendes pande, den friske morgen havde åndet en fin rødme på hendes kinder, hun smilede så venligt idet hun hilste ham, og dog måtte han i det samme øjeblik kalde sig selv en dåre, for hendes øjne forekom ham dunkle og forgrædte.

13

Hun indbød ham at sætte sig til morgenbordet. Hun fortalte ham, at Faldner allerede var redet bort med dagens frembrud, og havde pålagt hende at undskylde ham; hun beskrev de mangfoldige forretninger, han havde i dag, og som ville holde ham tilbage til middag: "Han lever et liv fuldt af sorg og møje," sagde hun, "men jeg tror, at denne bestandige beskæftigelse er blevet ham til en fornødenhed."

"Og er det blot således i *disse* dage?" spurgte Fröben; "er der netop nu så meget at bestille på hans godser?"

"Det just ikke," svarede hun; "alt går sin sædvanlige gang, det har altid været således i den tid, jeg har kendt ham. Han er utrættelig i sit arbejde. I dette forår og denne sommer er der ikke gået nogen dag, hvor han ikke har været beskæftiget på godset."

"Så føler De Dem vist ofte ret ensom," sagde den unge mand, "så ganske alene på landet, og Faldner den hele dag borte."

"Ensom?" sagde hun i en skælvende tone, og vendte sig om til et bord ved hendes side; og Fröben så i spejlet, hvorledes hendes læber bevægede sig smerteligt; "ensom? nej; erindringen har jo dog den, der er alene, og," tilføjede hun, idet hun søgte at smile: "tror De da, at en husmoder ikke har ret meget at bestille og sørge for i en så stor husholdning? Da er man ikke alene eller – man tør ikke være det."

"Man *tør* ikke være det? Du beklagelsesværdige," tænkte Fröben, "forbyder dit hjerte dig de drømme, erindringer, der svæver for dig i ensomheden, eller forbyder min hårde ven dig,

at være alene?" Der lå i noget i den tone, hvormed hun sagde disse ord, der syntes at modsige hendes smil.

"Og dog," vedblev han, for at give sine følelser og hendes ord en anden vending, "og dog synes netop kvinderne at være udtrykkeligt bestemte af naturen til stilhed og ensomhed; i det mindste var hos hine folkeslag, der i almindelighed havde de herligste mænd at fremvise, kvindekønnet for det meste indskrænket til deres stille værelse, således hos romerne og grækerne, således selv i vor middelalder."

"At De kunne anføre disse eksempler, havde jeg ikke tænkt," svarede Josephe, idet hendes øje hvilede, som om hun ville prøve ham, på hans ansigtstræk. "Tro De mig, Fröben, enhver kone, selv den ringeste, bemærker ret snart hos manden, inden hun endnu er blevet underrettet om hans forhold, om han har levet meget i kvindernes kreds eller ikke. Og uden al tvivl ligger der i en sådan kreds noget, som skænker ham den fine takt, den fine følelse, altid i samtalen at vælge det, der har interesse for fruentimmer, og som stemmer overens med deres begreber; en grad af dannelse, som egentlig ingen mand burde mangle. De vil så meget mindre modsige mig i dette," sagde hun, "da De uden al tvivl har mit køn at takke for en del af Deres dannelse."

"Der ligger noget sandt i Deres bemærkning," svarede den unge mand, "og hvad angår det sidste vil jeg tilstå, at kvinderne havde mindre indflydelse på min tænkemåde, end på måden at udtrykke det, jeg tænkte. Mine forhold nødte mig i den sidste tid at leve meget i den store verden, i særdeleshed i damecirkler. Men netop i disse cirkler indså jeg først rigtig, hvor lidet egentlig kvinderne, eller for at udtrykke mig anderledes, at kun få kvinder passe i det ydre liv."

"Og hvorfor det?" spurgte hun.

"Jeg vil sige det, om jeg også skulle udsætte mig for den fare, at De bliver vred på mig. – Det er et skønt træk af den nyere tid, at man har indset i større kredse, at spil egentlig blot er en sygdom, eller en moderne slængkappe for åndsarmod. Man har derfor overladt whist, boston, pharo og deslige til de ældre herrer og nogle damer, der nu engang ikke forstår sig på konversation. I Frankrig spiller rigtignok herrer på tyve til tredive år i selskaber, men det er kun usle mennesker, der har dannet sig efter en engelsk dandy, og som selv føler, at de mangler det vid, som de nødvendigvis må have, hvis de vil tale med. Efter at man nu, lad selskabet være stort eller lille, har begyndt på den såkaldte konversation, det vil sige, planter sig om kaminen, eller i Tyskland omkring sofaen, drikker te og fører ualmindelig åndrige samtaler, er kvinderne øjensynlig kommet ud af deres rette virkekreds."

"Ej, De er dog også alt for streng, hvorledes skulle da …"

"Lad De mig tale ud," vedblev Fröben ivrigt, idet han, uden at vide det, tog den skønne kones hånd i begge sine. "En dame af den såkaldte fine verden modtager hver uge aftenbesøg hos sig; seks gange om ugen tager hun del i sådanne selskaber. I slige selskaber danser de unge mennesker i det højeste nogle få gange, undtagen at det er på store baller, der nu for tiden forekommer ret sjældent. Den øvrige kreds, herrer og damer, underholder sig med hinanden. Der findes ualmindeligt dannede, virkelig åndrige mænd, der er tavse og kedsommelige i mandfolkeselskab, men derimod ualmindelig vittige og veltalende i dameselskab, og udvikler en rigdom af social dannelse, ualmindelige kundskaber, der bringer enhver til at

undre sig. Det er ikke forfængelighed, der gør disse mænd glimrende og veltalende, det er den følelse, at det interessanteste af deres kundskaber egner sig mere for kvinder end for mænd, der er mere systematiske, og spænder deres fordringer højere."

"Godt, jeg kan tænke mig slige mænd, men videre."

"Ved slige mænd får samtalen form, baggrund, liv; fruentimmer, i særdeleshed åndrige fruentimmer, formår ikke at underholde sig så levende med hinanden, som det er tilfældet, når – blot én mand sidder hos dem som vidne eller dommer. Ved det at slige mænd bringer al slags vittigt og interessant på bane, bliver fruentimmerne unaturligt spændte. For dog at tale et ord med, for at synes åndrige, dannede, må de opbyde alt, ligesom åbne alle deres ånds gemmer, for at give deres rigelige andel til den almindelige samtalestrøm, selskabet bader sig i. Men tilgiv, dette fond er som regel snart udtømt; tænk Dem nu at måtte være åndrig en hel vinter igennem, hvilken kval!"

"Men nej, De gør det alt for slemt, De overdriver det …"

"Sikkert ikke; jeg siger blot hvad jeg har set, hvad jeg selv har oplevet. Efter at i den nyere tid slig konversation er blevet mode, bliver pigerne opdraget ganske anderledes end tidligere; de stakkels skabninger! Hvor mange ting må de ikke nu lære fra det tiende til det femtende år: historie, geografi, botanik, fysik, ja såkaldt højere tegnekunst og maleri, æstetik, litteraturhistorie; sang, musik og dans vil jeg slet ikke omtale, disse kundskaber lærer manden som regel først efter sit attende, tyvende år ret at forstå; han lærer dem lidt efter lidt, altså grundigere; han lærer meget ved sig selv, ved altså også at

anvende det bedre, og træder han i sit tre og tyvende år eller endnu senere ind i denne kreds, så har han, når han blot besidder nogen livsfilosofi og utvungenhed, en stor tillid til sig selv. Men pigen? Jeg beder Dem! Når et sligt ulykkesbarn træder i sit femtende år, fuldproppet af de mest forskellige kundskaber og færdigheder ind i den store verden, hvor underligt må da alt være for hende, hun bliver, endskønt hendes ensomme værelse ofte var hende kærere, slæbt uden måde med i alle kredse, må glimre, må sladre med, må udkramme sine kundskaber og – hvor snart har hun da ikke udtømt sit forråd! De smiler? Hør videre. Hun har nu ingen tid til mere, til at udvide sine skolekundskaber. Man fordrer nu snart mere af hende! Hun må lige så godt som sine forældre kunne tale om kunstgenstande, om litteraturen. Hun samler altså den hele dag alle mulige kunstudtryk, læser journaler for at få en dom ny over det nyeste værk, og enhver aften er egentlig en eksamen, en skoleprøve for hende, hvor hun på en behændig måde må se at anbringe, hvad hun har lært. At en mand af sand dannelse, af sande kundskaber gyser for en slig sniksnak, en slig halv dannelse, kan De let tænke; han finder denne uskik først latterlig, derpå farlig; han vil forbande denne overdrevne dannelse, der river kvinderne ud af deres stille kreds og gør dem til halve mænd, mens mændene bliver halve kvinder, ved at vænne sig til at omtale og rose alt på kvindemaner; han ønsker de ædlere kvinder tilbage til den huslige stilhed, den ensomhed, hvor hun er hjemme, og i ethvert tilfælde *brillerer* herligere, end i en af disse åndrige cirkler."

"Der ligger noget sandt i det, som De nu sagde," svarede fru von Faldner; "jeg kan ikke ganske bedømme det, fordi jeg aldrig

havde den lykke, eller den ulykke, at leve i hine cirkler. Men det forekommer mig også der som over alt, at kun det mindre gode fremkommer af overdrivelsen. Det er sandt, hvad De siger, at der er anvist os fruentimmer en mere snæver kreds, denne huslighed, der engang er vort kald. Vi ville være uden sand holdning, vi ville begive os på en usikker mark, hvis vi ville aldeles forlade denne kreds. Men vil De aldeles røve os den glæde, en åndrig samtale med mænd forårsager os? Det er sandt, slige syv aftener i ugen må føre til det unaturlige, til en overdreven dannelse eller til udtømmelse; men lod der sig ingen middelvej tænke?"

"Jeg har måske brugt for stærke udtryk, jeg ville ..."

"Lad De mig også tale ud," sagde hun, idet hun stødte ham blidt tilbage; "De sagde selv, at kvinderne sjældent fører en såkaldet åndrig samtale længe blandt hinanden. Jeg ved alt for vel, hvor pinlig en såkaldet åndrig dame er i et fruentimmerselskab, hun finder alt trivielt, hvad der ikke er interessant. Vi føler os ængstede, og vil i grunden hellere rødme for en mand end for et fruentimmer med vor smule kundskaber. Som regel bliver der, når blot koner og piger er sammen, talt om husholdningsvæsenet, naboer, måske også om nyheder eller endog moder, men skulle vi da ganske være indskrænket til denne kreds? Skal da det, der almindeligt interesserer og dannet, være ganske fremmed for os?"

"Gud! De miskender mig, har jeg da villet sige *der*?"

"Det er sandt," vedblev hun ivrigt, "det er sandt, at mændene besidder den dybe, ordnede dannelse, den regelmæssige tydelighed, der udelukker og ringeagter enhver halv dannelse, eller endog skinnet af kundskaber. Men hvor gerne lytter vi

fruentimmer ikke til mændenes samtale, når genstanden ikke ligger så langt borte fra os. For eksempel om en interessant bog, vi har læst; om billeder, vi har set. Vi lærer visselig ret meget, når vi lytter, eller endog tør tale med; vor dom, som vi fælder i stilhed, uddannes og bliver rigtigere, og en sådan underholdning må være behagelig for enhver dannet kone. Også tror jeg næppe, at mændene ville tage os dette ilde op, når vi blot," tilføjede hun smilende, "ikke selv glimrer, ikke forlader den beskedne kreds, der engang er anvist os."

14

Hvor skøn var hun i dette øjeblik; samtalen havde overgydt hendes kinder med en stærkere karmin, hendes øjne skinnede, og det smil, der ved slutningen af hendes tale viste sig om hendes mund, havde noget så fortryllende ved sig, at Fröben ikke vidste, om han skulle mest beundre denne kones skønhed, eller hendes mand og den simple skønne måde, hvorpå hun udtrykte sin mening.

"Sikkert," sagde han, hensunket i betragtningen af hendes person, "sikkert måtte vi være meget uretfærdige, når vi ikke ville agte slige fintfølende og retfærdige fordringer; thi for ret ulykkelig må jeg anse *den* kone, der med en dannet mand, med smag for lekture og lærerig underholdning, ikke finder nogen slig genlyd i sine omgivelser; sandelig, så aldeles indskrænket til sig selv, må jeg anse hende for meget ulykkelig!"

Josephe rødmede og en mørk sky fløj over hendes skønne pande; hun sukkede uvilkårligt, og med skræk bemærkede Fröben, at en slig kone, som han netop havde beskrevet, sad ved hans side, ja, uden at ville det, havde han forrådt hendes egen kummer. For svarede hendes rå mand til disse fine fordringer? Han, der i sin kone blot så sin første husholderske, som ringeagter alt åndrigt, der forekommer menneskene interessant og ønskværdigt, som upraktisk, kunne han tilfredsstille denne fordring på en dannet underholdnings nydelse? Måtte man ikke frygte for, at han endog med vilje søgte at unddrage hende enhver sådan?

Endnu inden Fröben havde vundet så megen fatning, at han kunne give sin ytring en almindeligere vending, og føre den

hele samtale fra denne genstand, sagde Josephe, uden at lade ham føle hans forseelse: "Vi koner på landet nyder denne glæde rigtignok sjældnere; i øvrigt lever vi dog ikke så ene, som det måske i forekommer en fremmed; man besøger hinanden så meget oftere; se blot engang, hvilken masse af besøg der er stukket ind dér under spejlrammen."

Fröben så derhen, og hint kort faldt ham ind. "Ak ja!" sagde han, "jeg begik før et lille tyveri;" han tog kortet frem og viste hende det. "Skulle De tro, at jeg til i går ikke engang har vidst, at min ven var gift? Og Deres navn erfarede jeg først af dette kort. De hedder Tannensee?"

"Ja," svarede hun smilende, "og dette uberømte navn ombyttede jeg imod det skønne 'von Faldner'."

"Uberømt? Hvis Deres fader var oberst von Tannensee, så er Deres navn ikke uberømt."

Hun rødmede. "Ak, min gode fader!" råbte hun, "ja, man har fortalt mig om ham, at han blev anset for en af kejserens brave officerer, og – de har begravet ham som general. Jeg har aldrig kendt ham, blot én gang, da han kom tilbage fra et felttog, så jeg ham, og siden efter ikke mere; det er allerede 13 år siden han døde."

"Og var han ikke en schweizer?" spurgte Fröben på ny.

Hun så studsende på ham. "Hvis jeg ikke tager fejl, har min moder sagt mig, at der lever slægtninge af ham i Schweiz."

"Og Deres moder, hedder hun ikke Laura og nedstammer fra en spansk familie?"

Hun blegnede, hun skælvede ved disse ord. "Jo, hun hed Laura," svarede hun, "men min Gud, hvor kender De til os, hvorfra? – Af en spansk familie?" vedblev Josephe med mere

fatning, "nej, deri tager De fejl; min moder talte tysk og var en tysker."

"Hvorledes? så er Deres moder død?"

"For tre år siden," svarede hun vemodigt.

"O, bliv ikke vred, fordi jeg spørger Dem endnu mere; havde hun ikke sort hår, og ligesom De, brune øjne? Havde hun ikke megen lighed med Dem?"

"De har kendt min moder?!" råbte Josephe ængsteligt og skælvede heftigere.

"Nej; men hør et besynderligt tilfælde," svarede Fröben; "alt må bedrage mig, hvis jeg ikke har lært at kende en fortræffelig slægtning af Deres moder." Og nu fortalte han hende om Don Pedro, han beskrev hende, hvorledes de var blevet bekendt med hinanden ved hint maleri, han lod dets kopi hente ned fra sit kammer og viste hende det; han sagde hende hvorledes de var blevet nøjere bekendte med hinanden, og hvorledes Don Pedro fortalte ham sin historie. Men den sidste del af den fortalte han med megen skånsel; han daterede endog af en vis finfølelse begivenhederne og Lauras flugt et helt år tilbage i tiden, og sluttede endelig med ordene: at han, hvis Josephe ikke kaldte sin moder en tysker, bestemt troede, at hendes moder Laura og spanierens Doña Laura Tortosi, schweizerkaptajnen Tannensee og hendes fader, obersten, var de samme personer.

Josephe begyndte at blive eftertænksom; grublende lagde hun sin pande i sin hånd; det lod til, at hun ikke straks kunne svare, da han havde sluttet sin fortælling.

"O, bliv ikke fortørnet på mig," sagde Fröben, "fordi jeg lod mig henrive til at give tilfældets besynderlige spil denne udtydning."

"O, hvor kunne jeg blive vred på Dem," sagde hun bevæget, og tårer fyldte hendes skønne øjne, "det er jo blot min tunge skæbne, der også fører dette mørke hid. Hvor kunne jeg også tro, at jeg nogensinde kunne blive *ganske* lykkelig?"

"Min Gud, hvad har jeg gjort!" råbte Fröben, da han så, hvor heftigt hendes tårer randt. "Alt er jo blot en tåbelig formodning af mig. Deres moder var jo tysker, Deres slægtninge og De ved jo alt dette bedre."

15

"Mine slægtninge?" sagde hun under tårer; "ak, det er jo netop min ulykke, at jeg ingen har. Hvor lykkeligere er de, der kan se tilbage på mange forfædre, der er bundet med slægtskabets bånd til gode mennesker; hvor behagelige er de ord: onkel, tante; de er ligesom en anden fader, en anden moder, og hvilket trylleri ligger til allersidst i det ord: broder! Sandelig, hvis jeg var i stand til at misunde et menneske, havde jeg da ofte misundt denne eller hin pige, der havde en broder, der var hendes ømmeste, naturligste, oprigtigste ven og beskytter."

Fröben rykkede ængsteligt frem og tilbage på sin stol; han havde, uden at ville det, truffet på en streng i Josephes bryst, der gav en smertelig lyd fra sig. Han tav, da Josephe aftørrede sine tårer, og hun vedblev:

"Skæbnen har prøvet mig mangengang ret besynderligt. Jeg var mine forældres eneste barn, og jeg nød altså ikke den store velgerning at have søskende; vi boede blandt fremmede mennesker, og jeg havde derfor heller ingen frænder. Min fader syntes ikke at leve i den bedste forståelse med sin familie i Schweiz, for min moder fortalte mig ofte, at den var vred på ham, fordi han havde ægtet hende og ikke en rig frøken i Schweiz, som man ville have pånødet ham. Også min fader så jeg kun lidt; han var ved armeen, og De ved, hvor urolige tiderne var under kejser Napoleon. Jeg havde altså ingen anden at holde mig til end min gode moder; og sandelig, hun erstattede mig alle slægtninge. Da hun døde, stod jeg rigtignok meget forladt i verden, for der var blandt millioner ingen, jeg

havde kunnet gå hen til og sige: 'Nu er hun død, hende der ernærede og beskyttede mig, vær I nu mine forældre."

"Og Deres moder hed altså ikke Tortosi?" sagde Fröben.

"Jeg kaldte hende ikke andet end *moder*, og aldrig har hun talt til mig om sin fordums stilling; ak, da jeg blev større, var hun bestandig syg! Min fader kaldte hende blot Laura, og i de få papirer, man fandt efter hendes død og gav mig, blev hun faldt Laura von Tortheim."

"Ih nu!" råbte Fröben muntert; "det er jo så tydeligt som det kan være; Laura hed Deres moder, Tortheim er intet andet end Tortosi, som de kære flygtninge forandrede, Tannensee hed kaptajnen i Valencia, han er Deres fader, oberst Tannensee, og endnu mere, siger De ikke selv, at dette portræt ligner Deres moder Laura aldeles, og troede ikke min højstærede Don Pedro at se sin Doña Laura i portrættet? Nu er De i det mindste ikke mere alene, én fortræffelig fader har i det mindste, Don Pedro de San Montanjo Ligez! Ak, hvor vil min ven glæde sig over dette berømte slægtskab!"

"O Gud, min mand!" råbte hun smerteligt og skjulte sit ansigt med sit tørklæde.

Det var Fröben ubegribeligt, hvorledes hun kunne se denne sag med andre øjne end han; han så i alt dette intet uden Don Pedros glæde ved at finde en datter af sin Laura. Han var rig, ugift, og nærede endnu stedse sin gamle entusiasme for sin skønne kusine; altså også en skøn arvepart beregnede Fröben af dette forunderlige forhold. Han greb Josephes hånd, drog den fra hendes øjne; hun græd heftigt.

"O, De kender Faldner dårligt," sagde hun, "hvis De tror, at disse formodninger ville være ham en glædelig overraskelse! De

kender ikke hans mistro. Alt skal jo blot gå sin sædvanlige gang, alt være ret skikkeligt og ordentligt; og alt hvad der er ualmindeligt hader han af hjertet. Jeg måtte jo," vedblev hun ikke uden bitterhed, "jeg måtte jo anse det for en nåde, at den rige, anselige mand ægtede mig, at han var tilfreds med de få dokumenter, som jeg kunne give ham om min familie, må jeg ikke," råbte hun endnu mere heftigt grædende, "må jeg ikke høre hver dag, at han kunne have forbundet sig med de mest ansete familier, at han havde kunnet ægte denne eller hin rige frøken? Siger han mig ikke, så ofte han er vred på mig, at min adel er ny, at man slet intet kender til min moders slægt, og at selv nogle Tannensee'er i Schweiz har aflagt ordet *von* og er blevet købmænd?"

Nu først gik der et skrækkeligt lys op for den unge mand. "Altså er jeg kommet i et ulykkens hus, i et ulyksaligt ægteskab," sagde han til sig selv. "Ak, ikke af kærlighed har hun ægtet ham, men af nød, fordi hun stod alene i verden; og Faldner, jeg kender ham, har taget hende, fordi hun var skøn, fordi han kunne glimre med hende. Den ulykkelige kone! Og den barbar gør hende bebrejdelser over hendes ulykke, lader hende endog føle, hvad hun skylder ham?" En blandet følelse af mishag over hans ven og medlidenhed og agtelse for den skønne, ulykkelige kone drog ham hen til hende; han kyssede hendes hånd, han bestræbte sig for at indgyde hende mod og tillid. "Anse De alt dette, som om det slet ikke var blevet sagt," hviskede han til hende, "jeg ser, at det forårsager Dem kummer; hvad nytter det Faldner, lad os skjule for ham de tåbelige formodninger, jeg havde, som desuden ikke kunne føre til noget."

Josephe så stift på ham ved disse ord; hendes tårer tørredes i de vidtåbne øjne; og Fröben troede at læse en slags stolthed i hendes miner. "Min herre," sagde hun, og hendes figur syntes at hæve sig højere i vejret. "Jeg kan umuligt tro, at det, De nu sagde, var Deres alvor; i ethvert tilfælde må De vide, at baron Faldners hustru ikke deler med Dem nogen hemmelighed, som hendes mand ikke tør vide."

Under disse ord havde hun skudt tetøjet noget ublidt fra sig, havde rejst sig op, og – med en lille bøjning af hovedet forlod hun den forbavsede gæst. Fröben ville ile efter hende, ville bede om forladelse for det, han havde sagt, ville gøre alt på engang godt, men hun var allerede forsvundet i døren, inden han fik fatning nok til at stå op fra sofaen. Fortrædelig gik han ned i haven; han vidste ikke, om han skulle være vred på sig selv eller over damens ømfindtlighed, der forekom ham i dette øjeblik vel stor. Men som det plejer at gå i slige tilfælde, hans oprørte blod rullede lidt efter lidt roligere, og hans ånd fik rum til at tænke over sig selv. Og nu fandt han meget, som kunne tjene Josephe til undskyldning. "Hun elsker ham ikke," sagde han til sig selv, "han behandler hende måske på en rå måde, viser sig mere som herre end som ægtefælle imod hende. Hun blev blød, da jeg talte med hende om livets højere nydelser, jeg så, hvor hun blev forskrækket, da hun følte, hun havde forrådt sig, da hun sagde, hvilken mangel der trykkede hende selv midt i hendes overflod. Og måtte hun ikke blive ængstelig, fordi hun havde forrådt denne mangel til en ven af hendes mand? Og videre; da jeg fortalte hende alt, alt, da jeg med en vis bestemthed talte om hendes herkomst, da jeg, måske noget ublidt, berørte strenge, som ellers ingen berører, måtte hun ikke allerede derved

komme ud af sig selv? Og da nu endelig baronens mistro, tvivlesyge faldt hende ind, blev hun da ikke bestandig ængsteligere, mere og mere forlegen, og jeg," vedblev han, idet han slog sig for panden, "jeg kunne anmode hende om at dele en hemmelighed med mig, som hun ikke turde åbenbare sin nærmeste ven, sin mand? Måtte hun ikke frygte for, hvis hun fortiede den, at stå aldeles i min hånd; måtte ikke min anmodning forekomme hende besynderlig og stødende!" Hvor høj, hvor ædel forekom ham nu først denne kones karakter; hvor var det muligt, at hun med sin ungdom, for hun var i det i højeste nitten år gammel, kunne besidde en sådan styrke, en slig forstand, en slig usædvanlig dannelse? Han følte, måske for første gang i sit liv, at kvindekønnet besidder en finhed, snedighed, kraft, overvindelse, som ingen nok så stolt mand formår at tilegne sig.

16

Baron von Faldner var kommet tilbage til middagsmåltidet og Josephe havde modtaget ham med sin sædvanlige ynde, dog måske en smule alvorligere end ellers. Men hurtigt rev han sig ud af hendes favn.

"Er det ikke til at blive gal over, Fröben," råbte han, uden at agte videre på sin kone. "Med store omkostninger lader jeg en dampmaskine komme fra England hertil, lader den smugle ud, og udsætter mig for den fare, at alt går til grunde, du kender jo lovene om det. Og nu, da jeg tror, at være på det rene med det, da jeg allerede beregnede firs, ja hundrede procent, nu går dens ikke!"

"Franz!" råbte Josephe blegnende.

"Den går ikke?" råbte Fröben efter hende.

"Den går ikke," gentog Faldner, "fugerne passe ikke i hinanden, hjulværket står, der må være noget bortkommet et steds. Jeg sparede, som du ved, Josephe, ingen penge på det, for kostbare penge lod jeg en mekanikus komme herhid fra Mainz; jeg viste ham tegningerne. "Intet er lettere end det," sagde den hund, og nu, da jeg giver ham A til A, B til B, for alt er nummereret og påskrevet, nu kan ingen djævel sætte det sammen; o! det er til at blive rasende over!"

Man satte sig forstemte til bordet. Baronen undertrykte sin indre harme over sit fejlslagne håb og det sandsynlige tab af kapitalen, han drak megen vin og ville spøge, hvad der dog ikke lykkedes ham. Josephe var endnu blegere end sædvanlig; hun besørgede stille sit embede som husmoder, og kun Fröben vidste nogenlunde at udtyde hendes følelser, for hun undgik at

se på ham. Han kunne ikke synke en mundfuld; han så uvilje over et skuffet håb i sin vens miner, han så mod, bestemthed, og dog igen umiskendelig angst i den skønne kones miner. Der forekom ham undertiden som om ulykken først var trængt ind i dette hus med ham. Samtalen over bordet var slæbende, men da desserten var båret frem, og tjenerne havde bortfjernet sig på Josephes vink, trak hun nogle gange møjsomt vejret, hendes kinder farvedes røde, og hun sagde:

"Var du ikke redet ud i morges i forretninger, ville du have fået at høre en meget besynderlig samtale imellem mig og din ven. Ofte har vi, som du ved, klaget over, at jeg ingen slægtninge havde, nu opgår der på engang et nyt lys for mig, for han bringer os mange og anselige slægtninge i huset."

Forundret og spørgende så Faldner på sin ven; denne blev i det første øjeblik noget forvirret, men her gjaldt det at handle med snedighed. Forunderligt følte han i dette øjeblik en verdensmands overvægt over en baron Faldners lave, næsten rå tænkemåde, og med sindighed og klog benyttelse af omstændighederne, fortalte han den besynderlige historie med portrættet og hans bekendtskab med Don Pedro.

Imod al forventning blev baronen kendeligt mere munter under fortællingen. "Ej – besynderligt," var de eneste ord, som nu og da undslap ham, og da Fröben havde endt, råbte han: "Hvad er tydeligere end dette! Doña Laura Tortosi og Laura von Tortheim, schweizeren kaptajn Tannensee og din fader er de samme personer, og rig siger du, kære Fröben, rig er hushovmesteren? bemidlet, ugift og nærer endnu den gamle tilbøjelighed for sin Dulcinea fra Valencia? for en ufærd, Josephe! da kunne vi jo vente en rig arv af piastre!"

Josephe havde vel ikke ventet denne ytring; gæsten så på hende, at hun heller havde hørt disse lave ord uden vidner; men en trykkende byrde syntes dog at falde af hendes hjerte, hun trykkede sin mands hånd, måske fordi han denne gang havde sagt hende færre bitre ord end ellers, og temmelig opmuntret sagde hun: "Det forekommer mig selv at der ligger en egen styrelse af skæbnen i vor vens besynderlige bekendtskab med spanieren; ja jeg tror endda, at det var spanske sange, som min moder sang nu og da, når hun var alene, til sin lut. Ja måske er det netop grunden til, at jeg blev opdraget i den katolske religion, skønt min fader, som jeg bestemt ved, var af den reformerte religion. Nå, det bedste er, at vor ven skriver til Don Pedro."

"Ja, gør mig den tjeneste!" sagde Faldner, "skriv til den gamle Don, at du ikke har fundet hans Laura, men derimod hendes datter; det kunne dog bringe noget godt med sig, du forstår mig nok; hvem skulle han vel også," sagde han og gned muntert sine hænder, "hvem skulle han vel også testamentere sit mammon, undtagen dig, du lykkens barn? Jeg har jo altid sagt, og også til grevinde Landskron sagde jeg det, da jeg bad om din hånd: Skønt hun ikke har meget, egentlig slet intet, kommer der dog velsignelse med hende i mit hus. Og har vi ikke der velsignelsen? Hvor højt, siger du, anslår du spanieren?"

17

Baronen havde befalet at der skulle hentes flere flasker vin, og Josephe stod op ved de sidste ord og bortfjernede sig. Det forekom Fröben ubegribeligt, at hans ven kunne opføre sig så rå imod det hulde, ædle væsen, han følte, hvorledes hun skammede sig for ham over sin mands lave tænkemåde, han følte det og svarede derfor temmelig uvilligt: "Hvor ved jeg det; tror du, jeg spørger folk, jeg omgås med, som en englænder, hvor meget vejer du?"

"Ak, jeg kender jo dine besynderlige griller på dette punkt," sagde baronen leende, "i dine øjne er en fattig djævel, når han blot besidder det såkaldte *sentiment* og *savoir vivre* lige så meget som én, der har to gange hundrede tusinde pund i rentepenge. Men alvorlig talt, med den Don må vi komme på det rene, og jeg gør aldeles regning på dig."

"Ja, du kan aldeles gøre regning på mig. Men hvad var det, du sagde om grevinde Landskron. Du har ikke engang fortalt mig, hvorledes du har lært at kende din kone!"

"Nå, det er egentlig en kort historie," svarede Faldner, idet han på ny skænkede i sit og sin vens glas. "Du kender min praktiske sans, min rigtige takt i deslige ting. Det stod mig frit for at vælge iblandt landets døtre; rige, bemidlede, skønne, smukke, alle stod mig til tjeneste. Men jeg tænkte: det er ikke alt guld, der glimrer, og søgte mig en dygtig husmoder. Således kom jeg ved et tilfælde på grevinde Landskrons gods. Josephe var endnu dengang som frøken von Tannensee hendes selskabsdame. Det flittige, dygtige barn behagede mig; skænke te, skrælle æbler, plukke bønner, vande blomster, alt vidste hun

at gøre så pænt og net, at jeg tænkte, denne eller ingen vil blive i en god husmoder. Jeg talte med grevinden om det. Vel afskrækkede de kortfattede efterretninger, grevinden kunne give mig om Josephes forhold, mig i begyndelsen fra mit forsæt. Hun sagde mig, at hun havde kendt Josephes moder og taget pigen til sig efter hendes død; formue havde hun ikke, men grevinden gav hende et anstændigt udstyr. Hendes forældres vielsesattest, hendes døbeseddel var ægte – nå, man er jo i kærligheden sædvanligvis en nar og jeg tog hende derfor til mig."

"Og du var vist uudsigelig lykkelig med dette yndige væsen?"

"Nå, nå, det går an; praktisk er hun nu engang ikke, og jeg må ordentlig konfiskere de dumme bøger for at vænne hende til hus og have, for hvorledes ville det til sidst gå her på landet, når husmoderen ville sætte sig fornem i sofaen, læse romaner og lommebøger, agere følsom, som hun jo også har stor hang til, og hverken besørge køkken eller have?"

"Men min Gud, det kunne du jo holde piger til," bemærkede Fröben, som vinen og samtalen havde gjort endnu varmere og mere mismodig.

"Piger?" spurgte Faldner leende og så på ham med store øjne. "Piger! Der kan man høre teoretikeren igen! Min ven, det forstår du dig ikke på! Ville pigerne ikke sælge den halve have, de skønne køkkenurter, frugt og salat fra mig, når jeg vendte ryggen til? Og nu oven i købet i køkkenet. Hvor skulle jeg få alt det brænde og smør fra, hvis alt skulle betros til pigerne! Nej, konen må regere der, og desværre! er jeg ilde faren med Josephe; men kom, lad os klinke; den spanske Don skal gøre alt godt igen."

Fröben, så meget hans hjertes fine følelse end blev såret ved alt, hvad han så og hørte, vovede dog ikke at modsige ham. Han fulgte baronen, da denne nu rejste sig, udholdt hans favntag tålmodigt, og modtog endda, mere for ikke at se Josephe så hurtigt efter denne begivenhed, end fordi han følte glæde ved at være i baronens selskab, hans tilbud om at ledsage ham til den nye dampmølle. Hestene blev ført frem, mændene svang sig op på dem, og allerede ville Fröben ride om hjørnet, da han kastede endnu et blik tilbage og så Josephes person i vinduet; hun tog sit tørklæde fra sine øjne, hun så vemodigt efter dem, hun hilste med den sirlige hånd.

"Din kone vinker ad os, at vi skal tage afsked," råbte han til Faldner; men denne lo ad ham.

"Hvad mener du da?" sagde han, idet de red videre fremad, "tror du, at jeg har vænnet hende så kælent, at vi tager afsked for en eftermiddag med kys og trykken, med hilsen og viften med lommetørklædet? Gud bevare mig fra dét, derved forvænner man kvinderne, og hvis det engang skulle hændes dig, at du også gifter dig, så gør for Guds skyld ligesom jeg. Intet ord om en rejse eller en spadseretur i forvejen. Hesten bliver ført frem, 'Hvorhen, min bedste?' spørger hun derpå den første eller anden gang. Man giver intet svar, men trækker handskerne på. 'Men vil du da lade mig blive så alene?' spørger hun igen og klapper dine kinder; du tager ligegyldig ridepisken og siger: 'Ja, jeg vil endnu i aften ud på det andet gods, der er dit og dat at bestille, *adieu*! Og hvis jeg ikke er hjemme til klokken ni, behøver du ikke at vente med suppen.' Hun bliver forskrækket, du agter ikke på det; hun vil efter dig, du viser hende tilbage med ridepisken; hun styrter til vinduet, hænger

sig og det tårevædede lommetørklæde ud af det, råber *Adieu*! og vifter frem og tilbage med den hvide fane. Lad hende vifte og agt ikke på det. Tryk sporerne i hestens sider og flyv afsted; jeg kan sværge dig til, det sætter kvinderne respekt. Den tredje gang spurgte min ikke mere, og Gud ske lov, den klynken har en ende!"

Baronen havde under denne fortræffelige tale med stor sindsro stoppet en pibe, slået ild, og dampede nu, idet han overskuede sine marker og skove, uden at vente på noget svar af sin gæst; men denne pressede sine læber sammen og endnu stærkere sammenpressede den rå mands tale hans fulde hjerte.

"O, du hund af et menneske," sagde han ved sig selv, "slettere endnu end en hund, for Herren har jo givet dig fornuft. Hvorledes man tilrider en hest eller sætter et træ i bedre jord, har du lært, men at behandle en skøn sjæl, at forstå et kærligt hjerte, ligger uden for dine grænser. Hvor hun så efter ham, så vemodigt, for han havde ikke taget afsked fra hende, så engletålmodigt, hun havde jo allerede tilgivet ham hans rå ord; med et blik så fuldt af kærlighed! – Kærlighed? – *kan* hun da elske ham? Bliver hendes fine følelse ikke tusinde gange hver dag krænket af ham? Ser hun da ikke, at han viser mere ømhed imod sin jagthund end imod hende? Eller," vedblev han i sine stille tanker, "skulle hun, fordi hun nu en gang er blevet hans kone, føle ømhed for den, hvis ånd er langt under hendes, og som hun alligevel – frygter? Eller skulle det bestandig være de stakkels væseners lod, at blot ét iblandt hundrede tør elske oprigtigt, at de andre, udrustede af naturen med øm, høj kærlighed, vokser op, blomstrer, visner, uden at have kendt sand kærlighed? Men denne tanke kunne jeg dog bedre tåle, end

den, at hun virkelig kunne elske ham! Nej, det kan, det må Ikke være!"

Uvilkårligt havde han ved de sidste ord, ved en rask bevægelse givet hesten sporerne, den hævede sig i vejret og fløj afsted. "Ho, ho, knøs! Du vil ride om kap med mig?" råbte baronen efter ham og puttede sin pibe til sig. "To hundrede skridt giver jeg dig, og skal dog alligevel indhente dig." Efter alle kunstens regler beregnede han nu mellemrummet, og da han tænkte, at Fröben havde nået den distance, han havde skænket ham, lod han sin hest bruge benene, og nåede til sin ikke ringe triumf i det samme øjeblik dampmøllen som hans ven.

18

Mekanikeren, en beskeden mand, der nød almindeligt det rygte, at besidde stor duelighed, modtog dem ved døren. "Endnu stadig ikke videre?" spurgte Faldner, idet hans ansigt formørkedes; "sandelig, enten er min korrespondent i London en skurk og fortjener at hænges, eller De, mester Fröhlich, forstår vel at sætte et lommeur, men ingen dampmølle sammen, som De bildte mig ind."

Manden syntes at blive dybt krænket ved baronens rå ord, en høj rødme fløj over hans ansigt og et bittert ord svævede på hans læber, men han undertrykte det, og fo'r med hånden over sit nedredte hår, som om han ville jævne sin ærgrelse ligesom han glattede sit hår. "Tag det ikke ilde op, herr baron," svarede han, "når man lægger en maskines afrids og beregning for mig, og hjulværket og skruerne er nøje angivet, så vil jeg sætte en maskine sammen, om jeg end ikke har set den før, men da må jeg have frit råderum, og da indestår jeg også for, at alt skal blive rigtigt, men således ..."

"Nå, at jeg selv har hjulpet en smule med, mener De? Skal det hele altså skydes på det? De siger selv, De i Deres hele liv aldrig har set en sådan maskine, og jeg har set én, to, tre, i Frankrig og England, og ved ret godt, at de større hjul griber ind i midten af cylinderen, og at de små er anbragt foroven."

"Men min Gud, tillad, Deres Nåde," svarede kunstneren utålmodigt, "denne, Deres dampmølle er nu engang efter en anden struktur, det kan man jo allerede se på tegningen."

"Tegning hist og tegning her, dampmaskiner er dampmaskiner, og den ene ser ud som den anden. Jeg er blevet

bedraget, narret fra alle kanter, pengene er kastet ud af vinduet."

Fröben havde imidlertid taget tegningen i hånden og gennemset den. Han fandt, at denne mølles struktur var meget simpel og skøn, og hvis de anførte hjul og skruer passede, meget let at opstille. Han havde i fordums dage studeret matematik og fysik grundigt, han havde sammen med sin ven set og lært at kende de berømteste maskinværker, men da han sjældent talte om det, troede herr von Faldner, der brystede sig ualmindeligt med sine kundskaber, at han forstod lidet eller intet af maskinvæsenet. Han vendte sig nu, da Faldners mishag truede med at blive større, til mekanikeren, spurgte efter dette og hint stykke, der var angivet på tegningen, og da denne fremviste dem, da han så, hvor rigtigt de passede i hinanden, sagde han til Faldner: "Jeg vil vædde på, at du aldeles ikke er blevet bedraget, for så godt som F og H her passer i P, – du ser, det er hovedstykkerne, hvorved dampmøllen bliver sat i forbindelse med oliepressen, – lige så godt må også det øvrige passe."

"Ak, Dem har Gud sendt;" råbte mekanikeren glad, "hvor De dog straks kunne bemærke dette! Ja F'et og hovedstykket H her griber ind i stangværket, her bliver hjulet KL befæstet."

"Maskinen er meget simpel," vedblev Fröben, "og min vens hele vildfarelse kommer af, at han har i strukturen af større værker for sit blik, og de har rigtignok et andet udseende. Du vil i øvrigt erindre dig, at vi i Devonshire hos sir Henry Smith så en oliemølle, der næsten aldeles var bygget efter denne plan."

Baronen skjulte sin forundring under et ironisk smil, hvormed han snart så på vennen, snart på mekanikeren. "Gør,

hvad I vil," sagde han ligegyldigt, "jeg anser det hele maskineri for tabt; det ville have været fornuftigere af mig, hvis jeg havde ladet en engelsk mekaniker komme med. Forsøg kun din lykke på det forbandede skrueværk, jeg tænker, når jeg henter dig om nogle timer, vil du være nok så ked af denne maskineri-ABC, for i den slags, ved jeg jo, er du dog kun en ABC-lærling." Fløjtende forlod han bygningen, satte sig på sin hest og red ind i skoven.

Men Fröben lod straks det, der var sammenføjet efter baronens egen plan, tage fra hinanden igen, numrene blev ordnet, og han blev under denne beskæftigelse mere og mere munter, for det adspredte de mørke billeder i hans sjæl, og ikke uden at smile, bemærkede han, hvorledes mekanikeren betragtede ham med glinsende øjne, hvorledes svende og drenge så med ærbødighed på ham, ligesom om han var deres overmand i deres egen kunst. Der var kommet glæde og liv i værkstedet, hvor man denne morgen blot havde hørt baronens befalinger, eder, mesterens bønner og modsigelser; snart var alt bragt i orden, og da baronen om aftenen kom tilbage fra skoven for at hente sin gæst, blev han forundret og syntes i det første øjeblik ikke engang at glæde sig over værkets synlige fremskridt. Han havde ventet at finde alt i bestyrtelse og konfusion, men mekanikeren rakte ham smilende tegningen, førte ham hen til cylinderen, og viste ham, idet han snart pegede på papiret, snart på værket, med stolt glæde, hvad der allerede nu var opført. "Hvis det bliver således ved," tilføjede mekanikeren, "og hvis den fremmede herre der også rækker os en så hjælpsom hånd i morgen, så vil jeg indestå for, at vi bliver færdige endnu inden søndag."

"Dumt pjat!" var alt hvad baronen svarede, idet han gav tegningen tilbage, og Fröben var i tvivl, om det var eder eller taksigelser, hans ven mumlede nu og da, mens de red sammen til hans slot.

19

Maskinbygningens lykkelige fremgang, måske også den glimrende udsigt til Don Pedros spanske quadrupler, satte baronen den følgende dag i en muntrere stemning. Fröben havde skrevet til spanieren i W., og hans ven fik ham til at give sig det løfte, at han i ville blive hos ham, indtil der var kommet svar fra W. Også imod Josephe opførte han sig noget menneskeligere, og han havde, sandsynligvis mere af hensyn til sin ven end for hendes egen skyld, tilladt, at hun måtte afkorte sine husholdningsforretninger, og om formiddagen eller aftenen, når forretninger nødte ham til at forlade huset, lade sig forelæse af Fröben, eller tage en spadseretur med ham. Og i disse få dage syntes hun mærkbart at leve op, hendes holdning blev kraftigere, hendes kinder rødmede af stille fornøjelse, og i mangt et øjeblik, når et yndigt smil viste sig om hendes læber, når det lille smilehul viste sig i hver kind, tilstod Fröben sig selv, at han sjældent havde set en skønnere kone, ja synet af hende forvirrede ham ofte så meget, at han troede, hans drømmes elskede billede var trådt frem i virkeligheden, at halvtforglemte erindringer vendte tilbage i hans hukommelse, at hendes stemme endog, når hun var bevæget, rørt, forekom ham bekendt, som om han ikke havde hørt den første gang her. Sjældnere tog han portrættet frem de dage, skønt han ellers før havde betragtet det i hele timer, og når det tilfældigvis faldt ham i hænderne, når han rullede det op, når han skuede i sin ubekendte elskedes øje, så følte han sig beskæmmet, og troede at måtte bede hendes livløse portræt om forladelse for denne brøde. – "Men," sagde han derpå til sig selv, som om han måtte

undskylde sig, "er det da uret at gøre din stakkels veninde nogle dage af hendes glædesløse liv behagelige? Og hvor lidet hører der til at glæde dette yndige væsen, at sætte hende i en muntrere stemning! At læse en skøn bog med hende, tale med hende, ledsage hende på en spadseretur til hendes yndlingspladser – det er jo alt, hvad hun behøver for at være munter og glad. Hvilken himmel kunne Faldner have i sit hus, når han blot ind imellem delte den ene eller den anden af disse små glæder med hende!"

Den unge mand følte sig i øvrigt, uden at han tilstod sig det selv rigtigt, behageligt berørt, smigret af Josephes hengivenhed for ham. Forekom ikke hver morgen, hver aften hende, som en ny fest? Når han kom ned til morgenbordet havde hun allerede beredt alt sirligt og net; snart valgte hun salen, der åbnede en herlig udsigt til den fjerne Rhin, snart terrassen, hvorfra de havde det landlige maleri af arbejderne på marken og vinbjergene for sig, så nær at de kunne betragte alt nøje, og dog langt nok borte til ikke at forstyrre dem i den i stille nydelse af morgenen, snart havde hun opsøgt en løvhytte i haven, der, udelukket fra verden rundt om ved tæt ved hinanden voksende platåner, blot lod den friske morgenluft eller morgenrøden have fri adgang. Således vidste hun stedse at overraske ham, og når vennen kom hen til hende, hvor glad rejste hun sig da op, hvor yndigt bød hun ham da sin hånd, hvor levende vidste hun, når han ganske hensunket i synet af hende ikke kunne fremføre et ord til at begynde samtalen med, at fortælle dette eller hint, og ved lune og fin iagttagelsesånd, at give alt hvad hun sagde, en indklædning, en ejendommelig ynde! Og når hun hurtigt satte morgenmaden til side, når han tog sin bog frem, når hun satte

sig med sit arbejde, som hun sjældent lagde bort, lige foran ham og hendes øje hang forventningsfuldt ved hans læber, da forekom det ham ofte, at han måtte forglemme alt, den hele verden, og et lille, kort saligt øjeblik drømte han, at han var en lykkelig ægtemand, og sad her ved siden af sin elskede kone.

20

Fröben tilegnede Josephe det som en ikke liden berømmelse, at hun netop havde valgt den digter, der var mest tiltrækkende for ham, til sin yndlingsdigter. Rigtignok måtte han ofte, når han forelæste Jean Pauls herlige digtninger, komme hende til hjælp for at forklare denne eller hin mørke lignelse, men hun fattede hurtigt, hendes naturlige følelse og hendes blide sind, der levede aldeles i digteren, lod hende gætte meget, inden hendes ven gav hende vished.

"Der ligger dog," sagde hun en dag, "en verden fuld af tanker i denne "*Hesperus*"! Enhver menneskelig følelse ved glæde og smerte, ved kærlighed og kummer, ligger sønderlemmet for os; han ved, idet vi indsuger en blomsts søde duft, at beskrive dens inderste dele, dens spæde blade, dens fineste støvtråde, uden at han tilintetgør den, river dens blade af. For dét, tror jeg, er denne mesters store, dybe hemmelighed, at han ikke beskriver enhver dybere følelse, men blot forklarer den, og dog ikke igen forklarer den flygtigt, men lader os gøre et dybt blik igennem en lignelses fine mikroskop i menneskesjælen, hvor tanker på tanker opstiger og overrasker øjet, som, henrykt over den forunderlige skabning, fyldes af en tåre."

"De har," svarede Fröben, "som det forekommer mig, virkelig forklaret hans hemmelighed i disse ord. Der er ellers intet, jeg tilstår det oprigtigt, som er mig så modbydeligt, som en autors synlige bestræbelse for at forklare sin læser ret klart og tydeligt, hvad hans helt eller heltinde, eller en tredje, fjerde person der eller her har følt eller tænkt. Men *vor* digter! Hvor herlig, hvor rig er også hans opfindelse i dette; vi lever, vi tænker, vi græder

uvilkårligt med Victor, og Klothildes blegere kinder, hendes tavse kummer rammer os dybere end enhver beskrivelse kan sige os."

"Det er besynderligt," bemærkede Josephe, "tråden i denne roman, eller hvad man kalder dens skelet, ville hos en anden forfatter slet ikke forekomme os interessant, måske endog søgt, kedsommelig. *Seks* fortabte, ombyttede, genfundne sønner, i stedet for som f.eks. Walter Scott, der sædvanlig blot har én og endog forfatteren til "*Walladmor*" lader sig nøje med to i sin parodi. En ung dame, der til sin kval bliver elsket af sin broder, men selv elsker hans ven; et lille simpelt hof i duodez, en præstegård fuld af rotter og børn, og et adeligt gods, hvor uædle bor; tænk Dem disse almindelige ting i en række, så har De en af vore almindelige romaner om fortabte sønner etc., og ikke engang en rigtig elendighed, for at udtrykke mig således, som omtrent Le Beaus mord ved hofjunkeren, eller lordens tragiske ende i femte akt. Men hvilket liv, hvilken verden bliver der af denne historie, når denne digter hænger sin blomsterkappe om den! hvilken åndrig lyst, højere og renere end enhver jordisk, lyder til os ud af Victors og Klothildes højtagtede kærlighed til deres lærer Emanuel, hvilket vemod af et skuffet, koldt liv, når Victor og hint elskværdige væsen miskender og ikke finder hinanden; hvilken henrykkelse endelig, da deres sjæle åbner sig under den natlige, stjernebesåede himmel i skilsmissens smerte og overstrømmer i kærlighed!"

"Ja," råbte den unge mand, "vor digter er som en stor tonekunstner. Han har et udspillet, gammelt, allerede længe hørt tema for sig, men idet han beholder den gamle sangs gang, udfører han tankerne på en måde, der forekommer os så

overraskende, så ny, at vi forglemmer temaet og blot lytter til de vendinger, hvormed han går over, han svæver op og ned ad tonernes himmelstige som en engel, og viser os en åben, salig himmel i drømme, mens vi måske, som Jacob, i virkeligheden ligger på et ret hårdt leje. Derpå er han snart blød som en fløjte, gennemtrængende som en obo, snart fuldttonende og rørende som valdhornet i det fjerne, snart bruser han frem som den mægtigste, dybeste bas, majestætisk, ophøjet, snart blot hviskende som æolsharpen, eller opløst i vemod som harmonikaens toner."

"Hvor takker jeg ham," sagde Josephe blødt, "at han forsoner, at han læger vort vemods sår! Det havde jo stået i hans magt at lade Klothilde bukke under i ubesvaret kærligheds smerte, før hendes død havde Victor endnu kunnet råbe til hende: "Jeg elskede dig jo over alt i verden," og hun var indsovet smilende. Tænk Dem den uhyre smerte, den bitterhed imod skæbnen, hvis vi havde måttet se disse mennesker bukke således under, uden håb, uden trøst! Men det havde ikke været muligt; Victor havde ikke elsket så længe, havde hengivet sig til Joachime eller fyrstinden, for en mand kan jo ikke elske længe uden at hans kærlighed bliver besvaret!"

"Tror De virkelig det?" svarede Fröben med et vemodigt smil; "o hvor lidet må De kende os, hvor lavt må De tænke om os, hvis vi ikke engang besad det mod, at elske trofast hele dette korte liv igennem, også uden at blive genelsket!"

"Jeg holder det for muligt hos fruentimmer," sagde den skønne kone, "kærlighed uden genkærlighed er en skrækkelig ulykke, og kvinderne er jo mere skabt til at bære lidelser stille et helt jordisk liv igennem, end mændene. Manden vil kaste en

sådan sorg fra sig, eller den glødende kummer måtte fortære ham!"

"Ingen af delene – jeg lever jo endnu og elsker," sagde Fröben, idet han så adspredt hen for sig.

"De elsker!" råbte Josephe, og med en så egen tone, at den unge mand så forskrækket i vejret; hun slog øjnene ned, da hans blik mødte hendes, en stærk rødme fløj over hendes ansigt, og gik lige så hurtigt igen over til en stærk bleghed.

"Ja," sagde han, og kun med møje lykkedes det ham at sige det i en spøgefuld tone; "hvad De talte om, er tilfældet med mig, og endnu elsker jeg, måske roligere, men ikke mindre ømt end den første dag, jeg elsker endda næsten uden håb, for mit hjertes dame kender ikke til min kærlighed, og alligevel har kummeren, som De ser, ikke dræbt mig."

"Tør man vide," spurgte Josephe fortroligt, og som det forekom Fröben, med skælvende stemme, "tør man vide, hvem den lykkelige er?"

"Ak, ser De, det er netop ulykken, jeg ved jo ikke, hvem hun er, eller hvor hun opholder sig, og elsker alligevel; ja, De vil holde mig for en anden Don Quixote, når jeg tilstår, at jeg blot har set hende nogle gange flygtigt, kun kan erindre mig nogle dele af hendes ansigt, og alligevel strejfer omkring i verden for at finde hende, fordi jeg ikke kan finde nogen ro hjemme."

"Besynderligt!" bemærkede Josephe, idet hun så eftertænksomt på ham; "besynderligt; det er sandt, jeg kan tænke mig et sligt tilfælde, men alligevel gør De en sjælden undtagelse, kære Fröben; ved De da, om De bliver elsket? om pigen er Dem tro?"

"Intet ved jeg af alt dette," svarede han alvorligt og med undertrykt smerte, "jeg ved intet andet, end at jeg var lykkelig, hvis jeg kunne kalde dette væsen mit, og jeg ved alt for godt, at jeg måske for evigt må gøre afkald på hende og aldrig bliver ganske lykkelig!"

Jo sjældnere den unge mand ellers talte om disse følelser, desto mere overmandedes han i dette øjeblik af den smertelige erindring om så mange sorgfulde timer, og en vemodighed, som han ikke kunne modstå, bemægtigede sig ham, han rejste sig hurtigt op og gik ud af lysthuset ad slottet til. Men Josephe så efter ham med uudsigeligt ømme blikke, tåre på tåre faldt fra de skælvende øjenhår, og først da de som en kilde styrtede ned på hendes skønne hånd, opvakte de Josephe af hendes drømme. Og undselig, som om hun var blevet beluret ved en hemmelig brøde, rødmede hun og trykkede sit tørklæde til disse forræderske øjne.

21

Den gamle mekanikers spådom gik i opfyldelse, for med den sidste dag i ugen var også dampmøllens maskiner færdigopstillede. Baronen, så ærgerlig han var i begyndelsen, havde i sit hjertes glæde, da det første forsøg var lykkedes, belønnet den gamle og hans svende rigeligt, og om søndagen indbudt alle sine naboer i omegnen for at indvie sin mølle med en lille fest. Så lykkelig og glad han var på denne dag, så munter og jovial han modtog sine talrige gæster, undslap det dog ikke Fröbens spejdende blikke, at han plagede den stakkels Josephe med hundrede forskellige ærinder og anordninger, og at hun ikke kunne gøre ham noget tilpas. Snart skulle hun være i køkkenet for at have øje med tjenestetyendet og selv hjælpe til, snart forbedrede han dette eller hint ved hendes pynt, snart var han lige ved at fortvivle af utålmodighed, når hun ikke fløj hurtigt nok ned ad trapperne for at modtage de ankommende med ham ved portalen, snart ville han have spisebordet stillet således og snart således, snart ville han drikke kaffen i haven, snart i salonen. Med engletålmod og en resignation, der forekom Fröben ubegribelig, udholdt hun alle disse urimeligheder. Hun var over alt, sørgede for alt, og vidste endog at finde et øjeblik for at spørge ham, hvorfor han netop i dag var så mørk, og søgte at opmuntre ham til at tage del i den almindelige munterhed.

Alle var henrykte over Josephes skønhed og opmærksomhed for sine gæster; mændene priste baronen lykkelig, at han havde en slig skat i sit hus, og flere af de ældre damer tilkendegav ham ligefrem deres forundring over en så ung kones sjældne talenter

til at føre en husholdning, over hendes indsigter og orden. "Ser du," hviskede den lykkelige til Fröben, "ser du, hvilke underværker en sådan tugt som min formår? Jeg er i det hele i dag ret tilfreds med hende, men når jeg ikke hemmeligt selv hjalp med over alt, hvordan ville det da se ud med hendes husholdnings ære! Men det kommer nok, jeg har altid sagt, det kommer nok." Den almindelige munterhed og vinen satte ham stadig i bedre og bedre lune, og det var endelig på høje tid at hæve taflet, for han og nogle herrer fra nabolaget tillod sig allerede spas og tvetydigheder, der krænkede ethvert finere øre.

Man kørte til den nye dampmølle, man indviede den formelt under spøg og latter, man vendte igen tilbage, og studsede på ny over de smagfulde og dog så bekvemme anordninger, Josephe imens havde truffet i haven. Hun havde vovet, hurtigt at lade oprejse en stor, rummelig løvhytte efter sin egen opfindelse. Alle mulige forfriskninger ventede dér på gæsterne, og den ros, der blev hende almindelig til del, bevirkede underværker. Baronen blev ikke engang fortrædelig over, at man havde anvendt unge aske- og grantræer af hans skov til løvhytten, at man ikke havde fulgt hans egen plan – at opslå et telt af brædder og tæpper. Han kyssede sin kone på munden og takkede hende for den behagelige overraskelse.

Man satte sig i brogede rader. Mændene syntes godt om deres værts gamle vin, og snart havde en almindelig munterhed udbredt sig i selskabet. Man begyndte på vittige, åndrige lege, og da mændenes overgivne lune steg endnu højere, forsmåede man ikke engang pantelege. Deraf kom det da også, at Fröben ved pantenes indløsning skulle indløse sit pant med en straf, og Josephe, som det var blevet pålagt at bestemme denne straf,

befalede ham, at fortælle en *sand* historie af hans liv. Man gav hendes dom almindeligt bifald; baronen slog i hænderne af glæde over sin kloge kone, og da Fröben nølede og betænkte sig, råbte han: "Nå, skal *jeg* fortælle noget for dig af dit liv? Måske den pikante historie om pigen fra *Pont des Arts*?"

Fröben rødmede og kastede et fortrydeligt blik på ham, men selskabet, der her måske anede en lystig hemmelighed, råbte: "Historien om pigen, historien om *Pont des Arts*!" og måske blot for at undgå, at hans ven, som vinen havde rykket noget ud over de sædvanlige grænser, ikke skulle begå flere indiskretioner, bekvemmede han sig til at fortælle, men baronen lovede selskabet, at han, så snart fortælleren veg det mindste fra sandheden, ville give noter til historien, for han havde selv været til stede ved den.

22

"Jeg ved ikke," begyndte Fröben, "om det er selskabet bekendt, at jeg rejste for flere år siden med vor Faldner, i særdeleshed levede nogen tid med ham i Paris, ja endda boede i hus med ham? Vi havde så temmelig de samme studier, søgte de samme kredse, gjorde gensidigt vore tidligere bekendtskaber bekendte med vennen, og levede på den måde næsten uadskillelige. Vi havde en fælles ven, den lige så elskværdige som lærde doktor M*, en landsmand, der boede i Rue Taranne, der som bekendt fører til Rue St. Dominique og ligger på den venstre bred af Seinefloden. Vor sædvanlige aftenspadseretur var igennem Champs-Élysées over den skønne bro, og derfra igennem Faubourg St. Germain til vor vens bolig, hvor vi ofte sad og sladrede langt ud på natten om fædrelandet, om Frankrig, om det, vi havde set, om alt muligt. Vi boede, for at tilføje dette endnu, på Place des Victoires, temmelig langt fra Rue Taranne, og valgte som regel Pont des Arts til tilbagevejen, for at gå igennem Louvre, og spare os en omvej igennem sidegaderne. En aften, klokken var over elleve, det havde regnet noget, og vinden blæste i særdeleshed i nærheden af floden ret koldt og bidende, gik vi også fra Quai Malaquais over Pont des Arts til Louvre. Pont des Arts er kun tilgængelig for fodgængere, og derfor var der på denne tid ikke megen færdsel på eller i nærheden af broen. Vi gik, idet vi slog kapperne tættere om os, stiltiende over broen; allerede ville jeg ile ned ad trinnene på den anden side af den, da et overraskende syn fængslede mig til stedet.

Støttet op til broen stod en rank, temmelig høj kvindeskikkelse, en lille sort hat var bundet dybt ned i ansigtet og til overflod endog forsynet med et grønt slør; en sort kåbe af silketøj havde hun om sig, og vinden, der i dette øjeblik slog klæderne fastere om hende, forrådte en ualmindelig skøn, ungdommelig talje; af kåben fremstak en lille hånd, der holdt en tallerken, og foran hende stod en lille lygte, hvis lys flagrede frem og tilbage, og hvis skin faldt på en smukt dannet fod. Der bor måske intetsteds så meget som i hin stad den dybeste elendighed ved siden af den største glans og det yppigste levned, men alligevel ser man forholdsmæssigt få tiggere. De trænger sig sjældent uforskammede omkring én, og aldrig bemærker man, at de løber efter fremmede, eller forfølger dem med deres bonner. Gamle mænd eller blinde sidder eller knæler ved hjørnerne af gaderne, holdende deres hat roligt hen i for sig, og overlader det til den forbigående, om han vil lægge mærke til deres bedende blik.

Hvad der gjorde mest indtryk på mig, var altid de undselige tiggere, der står om aftenen med tilhyllet hoved, et brændende lys foran sig, ubevægelige, næsten ligesom døde i et hjørne. Mange af mine bekendte i Paris havde forsikret mig, at man kunne være forvisset om, at de fleste af disse folk var af højere stand, der ved ulykke er sunket så dybt, at de enten må søge arbejde, eller hvis de er for undselige, måske for svage, til at arbejde for deres brød, griber denne sidste udvej, inden de, som så mange ulykkelige, overgiver deres liv i Seinen til forglemmelsen.

Af denne klasse af tiggende var den kvindelige skikkelse på Pont des Arts, hvis person fængslede mig uimodståeligt. Jeg

betragtede hende nøjere; hendes legeme syntes at skælve endnu heftigere af kulde end lyset i lygten. Men hun tav og lod sin elendighed og den kolde nattevind tale for sig. Jeg søgte i min lomme efter småpenge, men jeg kunne ikke finde et par sous eller en enkelt franc. Jeg vendte mig om til Faldner og bad ham om småpenge, men fortrædelig, fordi han ved min dvælen blev udsat for den skærende blæst, råbte han til mig i vort sprog: 'Så lad dog det tiggerpak stå og skynd dig, så vi kan komme til sengs, jeg fryser!' – 'Blot et par sous, bedste!' bad jeg, men han greb mig i kappen og ville drage mig med sig.

Da råbte den indhyllede med skælvende, men veltonende stemme og til vor forundring på godt tysk: 'O mine herrer! Vær barmhjertige!' Denne stemme, disse ord og vort sprog havde noget så rørende for mig, at jeg nok engang bad ham om nogle småpenge; han lo. 'Nu, velan, der har du et par francs,' sagde han, 'prøv din lykke hos jomfruen, men lad mig komme ud af denne trækvind.' Han trykkede pengene i min hånd og gik leende videre fremad. Jeg var i dette øjeblik virkelig forlegen for, hvad jeg skulle gøre; hun måtte jo have hørt, hvad Faldner sagde, og fornærme en ulykkelig kan jeg allermindst. – Jeg trådte tvivlrådig nærmere. 'Mit barn,' sagde jeg, 'De har valgt Dem her et slet sted at stå på, her vil i aften ikke gå mange folk forbi.' – Hun svarede ikke straks; 'når blot,' hviskede hun efter en lille pause, så man næppe kunne høre det, 'disse få har følelse for ulykken.' Dette svar overraskede mig, det var så usøgt og dog så passende. Pigens ædle anstand, den tone, hun sagde disse ord i, forrådte dannelse. 'Vi er landsmænd,' vedblev jeg, 'tør jeg bede Dem, at De vil sige mig, om jeg måske kan gøre mere for Dem, end der plejer at ske således i forbigående?' – 'Vi

er meget fattige,' svarede hun, som det forekom ham, noget modigere, 'og min moder er syg og uden hjælp.' – Uden videre overlæg, blot drevet af den ubestemte følelse, at pigen havde noget tiltrækkende, sagde jeg: 'Før De mig til hende!' Hun tav, dette forslag syntes at overraske hende. 'Anse De dette for intet andet,' vedblev jeg, 'end min redelige vilje til at hjælpe Dem, hvis jeg kan.' – 'Så kom,' svarede den indhyllede, tog sin lygte, pustede lyset ud, og skjulte den samt tallerkenen under kåben."

23

"Hvorledes?" råbte baronen højt leende, da Fröben tav, "videre vil du ikke fortælle? Du vil altså bære dig i dag ad igen, som du gjorde dengang? Nemlig hertil, mine herrer og damer, har han fortalt aldeles efter den historiske sandhed. Han troede mig måske langt borte, og jeg stod næppe ti skridt fra den opbyggelige samaritanerscene under palæets portal og så til; om dialogen virkelig var således, ved jeg ikke, for den stærke vind førte ordene bort, men jeg så, hvorledes damen pustede lyset i sin lygte ud, og gik tilbage med ham over broen. Natten var for kold til, at jeg kunne følge ham på hans galante eventyr, men til sidst, det tør jeg vædde på, så han hverken en syg mama eller sligt, men damen fra Pont des Arts har blot sunget den gamle sirenesang på en anden måde!"

Han lo ad sin egen vittighed, mændene istemmede den rå latter, men damerne så ned for sig, og Josephe syntes at være lige så utilfreds med sin mands ord som med hans vens besynderlige fortælling, for, bleg som døden, holdt hun sine kopper skælvende i hånden, så de klirrede, og kastede blot ét blik til den unge mand, som han for dette øjeblik ikke vidste at give nogen anden end en dybt beskæmmende udtydning, "Jeg tror rigtignok," sagde han med kraftig stemme, og afbrød mændenes latter, "at have indløst mit pant, men min egen fordel byder, at jeg ikke tillader, at denne begivenhed bliver udtydet, som min ben har udtydet den. De tillader mig derfor, at jeg fortsætter, og ved min ære," tilføjede han, idet han rødmede og hans øjne skinnede stærkere, "jeg skal fortælle Dem den rene sandhed.

Pigen gik over broen, hvorfra jeg var kommet. Imens jeg tavs gik mere bag efter hende end ved siden af hende, havde jeg tid at betragte hende. Hendes skabning, så vidt kåben tillod at se den, hendes hele væsen, men særdeleshed hendes stemme, var meget ungdommelig. Hendes gang var hurtig, men let og svævende. Hun afslog min arm, da jeg bød hende den for at ledsage hende hjem. Ved enden af broen drejede hun om ad Rue Mazarin. 'Har Deres moder allerede været længe syg?' spurgte jeg, idet jeg igen trådte hen ved hendes side, og forsøgte at betragte nogle af hendes ansigtstræk. – 'I to år,' svarede hun sukkende, 'men i de sidste otte dage er hun blevet helt elendig,' – 'Har De været oftere på det i sted?' – 'Hvor?' spurgte hun. – 'På broen?' – 'Denne aften for første gang,' svarede hun. – 'Da har De ikke søgt Dem nogen god plads, andre passager bliver mere besøgt.' Men allerede idet jeg sagde dette, angrede jeg, at jeg havde sagt det, for det måtte jo krænke hende. Med undertrykt gråd hviskede hun: 'Ak, jeg er jo så ubekendt her og – jeg undså mig ved at gå således i trængslen.'

Hvor uhyre stor måtte den elendighed være, der tvang denne skabning til at tigge. Vel opsteg der, jeg tilstår det, nogle gange sådanne tanker, som Faldner havde, i mit hoved, men de forsvandt straks igen, fordi de var urimelige og unaturlige; hvis hun hørte til hin foragtelige klasse af piger, hvorfor skulle hun da stille sig således indhyllet på et ensomt sted? Hvorfor med vilje skjule en figur, der, så meget som omridsene flygtigt viste, vist kunne regnes blandt de skønnere? Nej, det var sikkert virkelig elendighed og bly undseelse over uforskyldt armod, der gør ulykken så ubeskriveligt rørende.

'Har Deres moder en læge?' spurgte jeg igen efter en pause.

'Hun havde en, men da vi ikke mere kunne købe nogen medicin, ville han lade hende bringe i *Hôpital des Incurables*, og – det kunne jeg ikke tåle. Ak Gud, min stakkels moder i et hospital!'

Hvor megen dyb smerte lå i disse pigens sidste i ord!

Hun græd, hun tørrede sine øjne under sløret med sit tørklæde, og lygten og tallerkenen, som hun bar i den anden hånd, hindrede hende fra at holde kåben sammen; vinden blæste den tilbage, og jeg så, at jeg ikke havde bedraget mig: hun besad en fin, rank figur; hun bar en simpel, men så meget mit flygtige blik kunne bemærke, meget renlig klædning. Hun greb efter kåben, og idet jeg hjalp hende med at slå den sammen om hende, følte jeg hendes bløde, fine hånd.

Vi var allerede gået igennem gaderne Mazarin, St. Germain, École de Médecine, og derfra igennem nogle små sidegader, da hun på engang blev stående og beklagede sig, fordi hun havde taget fejl af vejen. Jeg spurgte hende, i hvilken gade hun boede, og hun nævnte St. Séverin. Jeg var i forlegenhed, for denne vidste jeg ikke hvor var. Enten det nu var angst eller kulde, jeg så hende skælve heftigt. Jeg så mig omkring; jeg bemærkede endnu lys i en *souterrain*, hvor der blev solgt brændevin, jeg bad hende vente, steg ned og forespurgte mig. Man gav mig underretning om det jeg spurgte om, og jeg troede, at jeg nu kunne finde i gaden.

Da jeg steg op igen, hørte jeg nogle stemmer tale højt i nærheden; jeg så ved det svage skin af en lygte, at pigen værgede sig heftigt imod to mænd, af hvilke den ene havde grebet hendes hånd, og den anden hendes kåbe; de lo, de talte til hende, jeg anede, hvad der foregik, sprang til og rev hendes

hånd, som den ene havde grebet, fra ham; målløs, grædende slyngede hun sig fast til min arm.

'Mine herrer,' sagde jeg, 'De ser, at De er i vildfarelse her, De vil på øjeblikket slippe mademoisellens kåbe!'

'Ak, tilgiv os, min herre!' svarede den, der havde grebet hendes kåbe; 'jeg ser, De har ældre rettigheder på mademoisellen!' og leende gik de deres vej.

Vi gik videre, det stakkels barn skælvede heftigt, hun holdt endnu stadig min arm fast, hun var nær ved at synke om.

'Blot mod!' sagde jeg til hende, 'St. Séverin er ikke langt borte. De vil snart være hjemme.'

Hun svarede intet, hun græd endnu stadig. Da vi var i den gade, der efter beskrivelsen måtte være St. Séverin, blev hun atter stående.

'Nej, De må ikke gå videre med mig, min herre,' sagde hun, 'det kan ikke gå an.'

'Men hvorfor ikke, når De har ført mig så langt med Dem; jeg beder Dem, tiltro mig ingen slette hensigter!'

Jeg havde ved disse ord, uden at vide det, grebet hendes hånd og måske trykket den; hun drog den hurtigt fra mig og sagde: 'Tilgiv mig, at jeg begik den usømmelighed at føre Dem så langt med mig; jeg beder Dem, forlad mig nu!'

Jeg følte, at optrinnet før havde krænket hende dybt, at det måske havde indgydt hende mistro imod mig selv, og netop dette rørte mig ubeskriveligt; jeg tog de sølvpenge, Faldner havde givet mig, og ville give hende dem; men tanke om, hvor lidt denne ringe gave ville kunne hjælpe hende, drog min hånd tilbage, og jeg gav hende de få guldpenge, jeg bar hos mig.

Hendes hånd rystede, da hun modtog dem; hun syntes at anse dem for sølvpenge, takkede mig med skælvende, rørende stemme og ville gå.

'Endnu et ord,' sagde jeg og holdt hende tilbage; 'jeg håber, at Deres moder vil blive sund igen, men hun kunne dog savne et og andet, og De, mit barn, er ikke skabt til slige aftenture som denne i aften. Vil De ikke i dag otte dage på den samme tid være ved École de Médecine, at jeg kan forespørge mig om Deres moders helbred?'

Hun syntes tvivlrådig, endelig sagde hun 'Jo'.

'Og tag Deres hat med det grønne slør på, at jeg kan kende Dem igen,' tilføjede jeg; hun lovede det, takkede endnu engang, gik hurtigt ned ad gaden, og var snart forsvundet i nattens mørke."

24

"Da jeg om morgenen efter denne begivenhed vågnede op, forekom det mig, jeg blot havde drømt alt dette, men Faldner, der snart kom hen til mig og begyndte at føle mig på tænderne efter sin fine maner, forjog min tvivl. Sagen forekom mig, når jeg betragtede den ret tydeligt ved den lyse dag, alt for fabelagtig til, at jeg skulle have fortalt min vantro ven den. Man er i den nyere tid kommet til den grad af sædernes forfinelse, der allerede strejfer over på usædelighedens grund; man vil i mange tilfælde hellere anses for at være udsvævende og slet, man tilstår hellere en tvetydighed, blot for ikke at anses for en dåre, en særling, et menneske med svag forstand og indskrænkede begreber.

Men i mit indre var der noget, en urolighed, som jeg ikke forstod at udtyde, der krænkede mig mere end Faldners drillerier. Jeg gjorde mig bebrejdelser, fordi jeg ikke engang havde set hendes ansigt. 'Hvortil,' sagde jeg, 'hvortil denne overdrevne diskretion? Når jeg giver et par napoleons bort, så tør jeg dog vel bede om den gunst at måtte løfte sløret lidt i vejret?' Og dog, når jeg tænkte mig pigens hele adfærd, der, så simpel den også var, dog ikke havde det mindste uanstændige ved sig, når jeg betænkte, hvorledes hendes ædle væsen, hendes svars dannede tone tiltrak mig, så kunne jeg ikke andet end, halvt til min ærgrelse, finde mig retfærdiggjort. Der ligger noget i den menneskelige stemme, som, inden vi ser den talendes træk og øje, tilkendegiver os hans stand, angiver den tone, vi må tale med ham i. Hvor uendelig, ikke så meget ved sprogets form som ved dets klang, adskiller den dannede sig fra

den udannede, og pigens stemme var så blød og fin, hendes korte svar lød ofte fra sjælens inderste! Den hele dag kunne jeg ikke slippe løs fra disse tanker, selv om aftenen, i et glimrende selskab af damer, så jeg bestandig den stakkels pige med den sorte hat, det grønne slør og den uanselige kåbe.

De følgende dage ærgrede jeg mig over min dårskab, der var skyld i, at jeg ikke fik pigen at se før om otte dage; jeg talte timerne til den næste fredag, og det forekom mig, at den 'verdens hovedstad', som dens beboere kalder den, ikke havde noget mere tiltrækkende ved sig end tiggersken fra Pont des Arts. Endelig, endelig kom fredagen. Jeg brugte al mulig list for at slippe løs fra Faldner og mine andre venner denne aften, og tiltrådte, da det begyndte at blive mørkt, min vandring. Jeg havde en lang vej at gå, og derfor tid nok til at tænke over min gang. 'I dag,' sagde jeg til mig selv, 'i dag vil du få at vide, hvad du skal tænke om denne person; du vil tilbyde hende at gå med dig, gør hun det, så har du allerede bedraget dig første gang. Også sit ansigt må hun vise dig i dag.'

Jeg var gået så hurtigt, at klokken ikke engang var ti, da jeg kom til Place de l'École de Médecine, og – først klokken elleve havde jeg bestemt hende. Jeg trådte derfor ind i et kaffehus, gennembladrede tankeløst en stak aviser – endelig slog klokken elleve.

På pladsen var der få mennesker, og så langt mine øjne nåede, intet grønt slør at se. Jeg holdt mig stedse på den side hvor École de Médecine ligger, fordi der brændte flere lygter. Slige øjeblikke, hvor man forventningsfuld venter på noget, er pinefulde. Hvis hun ikke behøvede flere penge og slet ikke kom? Hvis hun lo af din godhjertighed? tænkte jeg, da jeg havde gået

over ti gange op og ned ad pladsen. Klokken slog halv tolv, allerede begyndte jeg at knurre over min egen dårskab, da viftede der i skinnet af en lygte, omtrent tredive skridt fra mig, noget grønt; mit hjerte bankede heftigere, jeg ilede hen – det var hende.

'God aften,' sagde jeg, idet jeg bød hende min hånd, 'skønt, at De dog holder ord; jeg troede allerede, at De ikke ville komme.'

Hun bukkede, uden at tage min hånd, og gik ved min side, som det syntes noget tørt.

'Min herre, min ædle landsmand,' sagde hun med bevæget stemme, 'jeg måtte jo holde ord for at takke Dem. Jeg kommer ikke i aften for at gøre nye fordringer på Deres godhed. Ak, hvilken stor gave har De givet os! Kan en datters hjertelige tak, kan min syge moders bønner og velsignelser holde Dem skadesløs?'

'Lad os ikke tale om det,' svarede jeg; 'hvorledes går det Deres moder?'

'Jeg tror igen at turde nære håb,' svarede hun, 'lægen siger vel intet, men hun selv føler sig stærkere. Hvor takker jeg Dem! Af Deres gave kunne jeg igen tillave hende kraftige spiser, og tro De mig, den tanke, at der endnu gives så gode mennesker, har næsten styrket hende lige så meget.'

'Hvad sagde Deres moder, da De kom hjem?'

'Hun var meget angst for mig, fordi det allerede var så sent,' svarede hun, 'ak, hun gav mig så ugerne tilladelse til den gang, og tænkte sig nu en eller anden ulykke, der havde mødt mig. Jeg fortalte hende alt, men da jeg åbnede mit tørklæde, og tog de gaver, jeg havde samlet til hende frem og der var guldpenge

iblandt dem, guldpenge blandt kobber- og sølvpenge, da blev hun forundret, og …'

Hun tav og syntes ikke at kunne tale videre. Jeg tænkte, at moderen havde beskyldt hende for slemme ting og forskede efter, men med rørende oprigtighed tilstod hun, at moderen havde sagt: 'den højmodige landsmand måtte enten være en engel eller en prins.'

'Hverken det ene eller det andet,' svarede jeg hende; 'men hvor langt har pengene strakt til? Har De endnu nogen tilbage?'

'O, vi har endnu nok tilbage,' svarede hun modig som det skulle lade, men det undslap ikke min opmærksomhed, at hun, måske uvilkårligt, sukkede ved det.

'Og *hvor meget* har De endnu tilbage?' spurgte jeg i en mere bestemt tone.

'Vi har betalt en regning på apoteket og én måneds husleje med det, og jeg har kogt for dem til min moder, men der er endnu noget tilbage.'

Hvor fattigt måtte de bo, når de af disse penge kunne betale en apotekerregning, én måneds husleje og koge mad i otte dage! 'Men jeg vil vide det nøjagtigt,' vedblev jeg. 'Hvor meget har De endnu tilbage?'

'Min herre!' sagde hun, idet hun fornærmet trådte et skridt tilbage.

'Mit gode barn, det forstår De ikke,' svarede jeg, idet jeg trådte nærmere hen til hende, 'eller De vil ikke tilstå det af overdreven fin følelse; jeg spørger Dem alvorligt: når De har givet de par francs ud, har De så hjælp at vente?'

'Nej,' sagde hun frygtsomt, 'ingen!'

'Tænk på Deres moder og forsmå ikke min hjælp!' Jeg havde ved disse ord budt hende min hånd; hun greb den hurtigt, trykkede den til sit hjerte i og priste min godhed.

'Nu velan, så kom,' vedblev jeg, idet jeg lagde hendes arm i min, 'jeg kom desværre ikke lige fra mit eget hjem, da jeg kom herhid, og jeg har derfor ingen penge hos mig; De vil derfor have den godhed at følge mig igennem nogle gader til min bolig, at jeg kan give Dem noget med til Deres moder.'

Hun lod sig stiltiende føre videre fremad, og så behagelig den tanke var mig, at kunne understøtte hende fremdeles, så blev min følelse dog næsten krænket ved, at hun gik således aldeles uden modsigelse med en mandsperson om natten til hans bolig, men jeg havde gjort fejl regning. Vi havde omtrent kunnet gå to eller tre hundrede skridt, da stod hun stille og drog sin arm fra mig.

'Nej, det går ikke an,' råbte hun, idet hun brød ud i tårer.

'Hvad gør dig så bedrøvet pludselig?' spurgte jeg forundret, "'hvad går ikke an?'

'Nej, jeg går ikke med, jeg tør ikke gå med Dem.'

'Men min Gud,' svarede jeg, idet jeg forstillede mig lidt opbragt; 'De har dog sandelig meget lidt tillid til mig; hvis Deres moder ikke var, sandelig, jeg gik nu fra Dem, for De krænker mig.'

Hun tog min hånd, hun trykkede den bevæget. 'Har jeg da fornærmet Dem?' råbte hun; 'Gud ved det, det ville jeg ikke; tilgiv en stakkels, uerfaren pige; De er så højmodig, og jeg skulle fornærme Dem?'

'Nu da, så kom,' sagde jeg, idet jeg igen ville føre hende fremad, 'der er ingen tid at spilde, det er sent og vejen er lang.'

Men hun blev stående, græd og hviskede: 'Ikke for nogen pris går jeg længere.'

'Men for hvem frygter du da? Intet menneske kender dig, ingen sjæl ser dig jo; du kan roligt følge med mig.'

'Jeg beder Dem for Guds skyld, slip mig! Nej, nej, det går ikke an, bed mig ikke mere om det.'

Hun skælvede; jeg følte, at hun, når jeg forestillede hende hendes moders nød endnu engang ret hjerteligt, gik med mig, men pigens angst rørte mig inderligt.

'Godt, så bliv da her,' sagde jeg, 'men sig mig, kan De måske arbejde?'

'Ja, min herre,' svarede hun, idet hun tørrede sine tårer.

'Kunne De måske besørge mit fine linned vasket?'

'Nej,' svarede hun meget bestemt, 'dertil har vi ingen anstalter.'

'Her er et hvidt lommetørklæde,' vedblev jeg; 'kunne De måske købe mig et halvt dusin og sy dem for mig?'

Hun så på tørklædet og sagde: 'Med fornøjelse, og jeg skal sy dem ret pæne!'

Til min egen beskæmmelse måtte jeg dog alligevel tage penge frem, endskønt jeg før havde nægtet, at jeg havde nogen.

'Køb De seks sådanne tørklæder,' vedblev jeg, 'og De kan vel sy tre færdige til søndag aften?'

Hun lovede det; jeg gav hende endnu noget til moderen, og sagde hende, at jeg i dag ikke var belavet på det, men at jeg på søndag skulle gøre mere for hende. Hun takkede hjerteligt; det syntes at glæde hende, at jeg havde givet hende arbejde, for endnu engang sludrede hun op om, hvor smukt hun skulle sy tørklæderne, ja hvis jeg ikke tager fejl, så spurgte hun mig

endog, om hun ikke skulle sy dem med engelsk søm? Jeg sagde ja til alt, men da hun ville tage afsked, holdt jeg hende endnu fast.

'I én ting må De endnu tjene mig,' sagde jeg. 'De kan gøre det sikkert og let.'

'Og hvad er det?' spurgte hun, 'hvor gerne vil jeg ikke gøre alt for Dem!'

'Tillad mig at løfte dette misundelige slør i vejret og se Deres ansigt, at jeg dog kan have en erindring om denne aften.'

Hun veg til siden og holdt fast på sit slør. 'Jeg beder Dem, gør det ikke,' svarede hun og syntes at kæmpe noget med sig selv; 'De har jo den skønne erindring om Deres velgerninger; moder har forbudt mig strengt at løfte mit slør op, og jeg forsikrer Dem,' tilføjede hun, 'at jeg er hæslig som natten, De ville blot blive forskrækket.'

Men denne modstand fristede mig endnu mere; en virkelig hæslig pige, tænkte jeg, taler ikke således om sin hæslighed; jeg ville tage i sløret, men som en ål smuttede hun fra mig. '*Dimanche à revoir!*' råbte hun, og ilede bort. Forundret så jeg efter hende, omtrent halvtreds skridt fra mig blev hun stående, vinkede ad mig med et hvidt lommetørklæde, og råbte med sin sølvklare stemme: 'God nat!'"

25

"De følgende dage tænkte jeg på, af hvad stand pigen vel kunne være. Jo mere levende jeg erindrede mig hendes dannede sprog, hendes fine følelse, desto højere steg mine formodninger. Dét måtte jeg i det mindste have vished om, foresatte jeg mig, og besluttede ikke at lade mig således igen afvise som med sløret.

Søndagen kom; du vil vist endnu kunne erindre dig den eftermiddag, Faldner, da vi sad med vore venner i Montmorency i den store digters have. I ville køre hjem sent om natten, og jeg drev stadig på, af vi skulle køre tidligt hjem, og da I alligevel blev, forlod jeg jer, selv om I skændte på mig. Rigtignok troede du ikke dengang, hvad jeg foregav, at jeg ikke kunne tåle natteluften, men at jeg ilede til en *rendezvous* med en tiggerske fra Pont des Arts, kunne ikke falde dig ind. Hun var denne gang den første på pladsen, og da hun havde tørklæderne at bringe mig, frygtede hun allerede for, at jeg ikke havde bemærket hende og troet, at hun ikke ville holde ord. Med næsten barnlig glæde, og, som det forekom mig, med større tillid end forrige gang, sladrede hun med mig, idet hun ved skinnet af en gadelygte viste mig tørklæderne.

Hun syntes at holde af at høre, at jeg roste hendes fine arbejde. 'Ser De, også Deres navn har jeg syet i dem,' sagde hun, idet hun viste mig de sirlige bogstaver E. v. F. i det ene hjørne. Derpå ville hun give mig en mængde sølvpenge tilbage som overskud, og blot min bestemte erklæring om, at hun fornærmede mig ved det, kunne bevæge hende til at modtage dem som arbejdsløn.

Jeg bestilte på ny igen arbejde, fordi jeg så, at det stemte mere overens med pigens fine følelse at modtage mine gaver på en sådan måde, og denne gang var det manchetter og kalvekryds, jeg bestilte. Hendes moder var ikke blevet mere syge, men kunne endnu ikke forlade sengen, dog allerede dette var en stor trøst for hende. Da vi havde talt om hendes moder, vovede jeg at spørge hende ligefremt, hvorledes hendes stilling var.

Den historie, hun fortalte mig med få ord, er så hverdags i Frankrig, at næsten enhver fattig benytter den. Hendes fader havde været officer i den store armé, var efter bourbonernes første restauration blevet sat på halv gage, havde siden efter i de hundrede dage taget parti, og var faldet ved Mont St. Jean med garden. Han måtte have handlet temmelig uforsigtigt, for hans enke mistede sin pension og levede fra den tid af i kummer og elendighed. I de to sidste år opholdt hun livet for det meste ved salget af sin smule ejendom, og var netop nu sunket ned til den yderste grad af elendighed, hvor den fattige ikke har andet valg end at forlade verden.

Jeg spurgte pigen, om hun ikke havde kunnet forbedre deres kår, hvis hun måske havde søgt at understøtte sin moder på en anden måde.

'De mener, hvis jeg havde taget tjeneste?' svarede hun, ikke aldeles uden ømfindtlighed; 'ser De, det var ikke muligt. Før min moder blev syg var jeg alt for ung, næppe fjorten år gammel, og da blev hun på engang så elendig, at hun ikke kunne forlade sengen; da behøvede hun altså altid nogen om sig, og kunne jeg da overlade hendes pleje til nogen fremmed? Ja, når hun havde haft sin sundhed, da havde jeg med glæde

ikke agtet på vor forrige stilling, jeg havde måske taget tjeneste i en modebutik eller som guvernante i et anstændigt hus, for jeg har lært meget, min herre! men nu lader det sig ikke gøre!'

Også denne gang bad jeg hende forgæves at løfte sit slør i vejret. Den underretning, hun havde givet mig om sin alder, gjorde mig endnu mere nysgerrig efter at se ansigtet på denne pige, der ikke kunne være meget over fjorten år gammel, men hun bad mig så indstændigt, ikke at forlange det af hende: hendes moder havde så tilstrækkelige grunde til, at det aldrig kunne ske.

Vi mødte nu hinanden hver tredje dag. Jeg havde altid noget småt arbejde til hende, og hun var altid punktligt færdig med det. Jo stadigere jeg vedblev at opføre mig imod hende som hidtil, jo strengere jeg altid holdt mig inden for anstændighedens grænser, des mere fortrolig og oprigtig blev den gode pige. Hun tilstod mig endog, at hun i de tre dage hjemme altid tænkte på den næste aften, vi skulle ses igen; og gik det mig da anderledes? Dag og nat beskæftigede jeg mig med dette besynderlige væsen, der ved sin dannede ånd, ved sin elskværdige fine følelse, ved sit ejendommelige forhold til mig, stedse blev mig mere interessant.

Foråret var imidlertid kommet, og tiden nærmede sig, da jeg skulle rejse med Faldner til England. Mange ville måske holde det for tåbeligt, hvad jeg siger, men sandt er det, at jeg kun tænkte på denne rejse med modbydelighed. Paris havde i sig selv intet interessant mere for mig, men denne pige havde således fængslet alle mine sanser, at jeg kun med vemod tænkte på en længere skilsmisse. Undlade at rejse kunne jeg ikke uden at gøre mig latterlig, for jeg havde ellers ingen gyldig grund til

at udsætte rejsen, jeg undså mig endog for mig selv, og forestillede mig min hele tåbelige adfærd; jeg besluttede at rejse, men sikkert har ingen glædet sig så lidet til at se England som jeg."

26

"Otte dage før jeg skulle rejse, sagde jeg pigen det; hun blev forskrækket, hun græd. Jeg bad hende, at hun ville spørge sin moder, om jeg ikke turde besøge hende, hun lovede mig det. Men den næste gang bragte hun mig meget bedrøvet det svar, at hendes moder havde ladet mig bede at opgive dette besøg, der ville være alt for angribende for hendes sindstilstand. Jeg havde egentlig blot bedt om dette besøg for at se min pige ved dagen og uden slør; jeg forlangte altså dette igen på ny; men hun bad mig at komme nok engang om aftenen før min afrejse, hun ville bede sin moder så længe, indtil hun fik tilladelse til at løfte sit slør i vejret. Uforglemmelig bliver denne aften mig stedse. Hun kom, og mit første spørgsmål var, om hendes moder havde tilladt hende det; hun svarede Ja, og løftede selv sit slør. Månen skinnede klart, og skælvende, begærlig så jeg under hatten. Men tilladelsen syntes dog at være blevet givet på vilkår, for min skønne bar de såkaldte venetianerøjne, der dækkede den øverste del af hendes ansigt, men hvor skønne, hvor yndige var de dele, der var frie! En fin, sirlig næse, skøntformede, blomstrende kinder, en lille, yndig mund, en hage ligesom dannet af voks, og en rank, blændende hvid hals. Men om øjnene kunne jeg ikke blive rigtig enig med mig selv, de forekom mig at være mørke og fyrige.

Hun rødmede, da jeg betragtede hende længe og henrykt. 'Bliv ikke vred på mig,' hviskede hun, 'at jeg tog denne halvmaske på; min moder ville i begyndelsen rent afslå det, sidenefter tillod hun det, blot under denne betingelse; jeg var

selv ret ærgerlig over det, men hun sagde mig nogle grunde, der overbeviste mig.'

'Og hvad er det for grunde?' spurgte jeg.

'Ak, min herre!' svarede hun vemodigt, 'De vil leve evigt i vore hjerter, men De selv skal ganske forglemme os; De skal aldrig, aldrig se mig mere igen, eller, hvis De skulle se mig, ikke kende mig.'

'Og mener De da, at jeg ikke ville kunne kende Deres skønne træk igen, skønt jeg ikke kan se Deres øjne, Deres pande?'

'Moder mener,' svarede hun, 'at det er nok ikke muligt; for når man kun ser det halve af et ansigt, er det vanskeligt at kende det igen.'

'Og hvorfor skulle jeg ikke se dig igen, ikke kende dig igen?'

Hun græd ved dette spørgsmål, hun trykkede min hånd og sagde: 'Det må ikke ske! Hvor kan det også være Dem magtpåliggende, at se en ulykkelig pige igen; og – nej, min moder har ret, det er bedre således!'

Jeg sagde hende, at min rejse ikke ville vare længe; at jeg måske om to måneder vendte tilbage igen til Paris, og håbede atter at se hende. Hun græd heftigt og sagde, det ville ikke ske. – Jeg bad pigen indstændigt at sige mig, hvorfor hun troede, jeg ikke ville få hende at se mere.

'Det aner mig,' svarede hun, 'at jeg ser Dem i dag for sidste gang; jeg tror, at min moder ikke vil leve længe. Lægen sagde mig det i går, og da er jo alt forbi! Og hvis hun også levede længere, i London vil De snart glemme en sådan stakkels skabning som jeg.'

Hendes smerte gjorde mig uendelig blød om hjertet; jeg indgød hende mod; jeg lovede hende, at jeg sikkert ikke skulle

forglemme hende; jeg fik hende til at give mig det løfte, at hun stadig den første og den femtende i hver måned ville komme på denne plads, for at jeg kunne finde hende igen; hun lovede mig det smilende under tårer, som om hun kun håbede lidt på det. 'Nu, så lev vel til vi ses igen,' sagde jeg, idet jeg sluttede hende i mine arme og stak en lille, simpel ring på hendes finger, 'lev vel og tænk på mig, og glem ikke den første og den femtende.'

'Ak, hvor kunne jeg vel glemme Dem!' råbte hun, idet hun så grædende på mig, 'men jeg vil aldrig mere få Dem at se; De tager afsked fra mig for evigt.'

Jeg kunne ikke holde mig fra at kysse hendes skønne mund; hun rødmede, men tålte det; jeg puttede en tresorseddel [Note 1)] i hendes lille hånd, hun så endnu engang ret opmærksomt på mig og trykkede sig heftigt op til mig. 'Til vi ses igen,' sagde jeg, idet jeg rev mig blidt ud af hendes arme. Det sidste øjeblik vi så hinanden syntes af give hende mod; hun drog mig endnu engang til sit hjerte, jeg følte et brændende kys på mine læber, 'for evigt! lev vel for evigt,' råbte hun smerteligt, rev sig løs og ilede hen ad pladsen.

Jeg har aldrig set hende mere igen! Efter et ophold på tre måneder vendte jeg tilbage fra London til Paris; jeg gik den femtende hen på pladsen ved École de Médecine, jeg ventede over en time, men pigen lod sig ikke se. Endnu ofte på den første og den femtende gentog jeg denne gang, hvor ofte gik jeg da igennem gaden St. Séverin, så op til husene, spurgte endog efter en fattig tysk kone og hendes datter, men jeg har aldrig hørt noget mere om hende, og det yndige væsen havde ret, da hun råbte til mig ved vor afsked: '*for evigt.*'"

27

Den unge mand havde fortalt sin fortælling med en ild, der skænkede den stor sandhed og syntes at gøre dybt indtryk i det mindste på den kvindelige del af selskabet. Josephe græd heftigt og også de andre frøkener og fruer tørrede nu og da deres øjne, mændene var blevet alvorligere og syntes at høre efter med stor interesse, men baronen smilede sælsomt, stødte nu og da til sin sidemand ved dette eller hint sted og hviskede sine bemærkninger til ham. Nu, da Fröben havde endt sin fortælling, udbrød han i en høj latter: "Det kalder jeg at drage sig godt ud af den affære!" råbte han, "jeg har jo altid sagt, at min ven er et fiffigt hoved. Se blot, hvor han ved at røre damerne, den skælm! Sandeligen, min kone hyler, som om hendes skriftefader havde nægtet hende absolution. Det er herligt, på min ære! Digt og sandhed! ja, det har du taget efter din Goethe, digt og sandhed, det er en herlig spas."

Fröben følte sig på ny krænket ved disse ord. "Jeg har jo allerede sagt dig," sagde han fortrædeligt, "at jeg har holdt mig fra al digt og opdigtelse, og blot sagt sandheden; jeg håber, at du vil anse det for at være det."

"Gud bevare mig fra ikke at gøre det!" sagde baronen leende, "Sandhed! Du har holdt pigen, min bedste, det er hele historien, og af dine aftenbesøg hos hende har du sammensat os en lille roman. Men den er godt fortalt, det tilstår jeg, den er godt fortalt."

Den unge mand rødmede af vrede; han bemærkede, hvorledes Josephe så stift og ængsteligt på sin mand; han troede, at også hun måske delte hans mistanke og tænkte slet

om ham; denne kones agtelse ville han dog i det mindste ikke tabe ved denne lave spøg. "Jeg beder, lad os ikke mere tale om det," råbte han; "jeg har aldrig i mit liv haft nogen årsag til at besmykke eller fordreje noget, men vil heller ikke tåle, at andre vil beskylde mig for det. Jeg siger dig for sidste gang, Faldner, at alt forholder sig, på mit ord, som jeg har sagt."

"Nå, så beklager jeg dig," svarede denne, idet han slog sine hænder sammen. "Da har du af lutter overdreven ædelmodighed og teoretisk finfølelse bortkastet et par hundrede francs til en listig glædespige, der har narret dig med en almindelig historie om elendighed og en syg moder; du har ikke fået andet for det end et usselt kys! Stakkels djævel! at lade sig således holde for nar i Paris af en skøge!"

Denne spottende medlidenhed og selskabets latter, der på hans bekostning applauderede baronens lave vittighed, gjorde den unge mand endnu mere opbragt end den forrige beskyldning. Han ville netop dybt krænket forlade selskabet, da et besynderligt, skrækkeligt syn holdt ham tilbage. Josephe havde, bleg som et lig, rejst sig langsomt op; hun syntes at ville svare sin mand noget, men i det samme øjeblik sank hun afmægtig omkuld som død. Bestyrtet sprang man op, alle løb imellem hinanden, damerne løftede den afmægtige op, mændene spurgte forvirret, hvad der var årsag til denne hurtige afmagt, Fröben var næsten selv blevet afmægtig af skræk, og baronen udstødte eder over kvindernes fine nerver, skældte på den grænseløse anstændighed og den overspændte finfølelse, der fik kvinderne til at besvime, søgte snart at berolige selskabet, løb snart igen til sin kone; alle talte, skreg i munden på hinanden, og ingen hørte, ingen forstod hinanden.

Josephe kom efter nogle minutters forløb igen til sig selv; hun ønskede at komme ind på sit værelse, man bragte hende derind, og pigerne og konerne fulgte nysgerrige og geskæftige efter hende; de angav hundrede slags midler, som bruges imod afmagt, de fortalte, hvorledes det samme var hændt dem her eller der, blev enige om at fru von Faldners store anstrengelse, de mange bekymringer og forretninger på denne dag, nødvendigvis måtte have ført til dette tilfælde, og den frygt, at baronen måske kunne blamere sig, da han jo havde opført sig ret uanstændigt, havde medvirket endnu mere til det.

Baronen søgte imidlertid at oprette den tidligere orden blandt mændene. Han lod flittigt skænke i, drak denne eller hin gæst til, og søgte at berolige sig og sine gæster med alle slags trøstegrunde. "Det kommer ikke af andet," råbte han, "end af den nyere tids uvæsen; enhver dame af stand har nu til dags svage nerver, og når hun ikke har det, så anser man hende ikke for fornem; at blive afmægtig hører til den gode tone; det er Djævlen, der har opfundet denne forrykte indretning. Og deraf kommer det også, at man ikke mere tør nævne noget ved sit rette navn. Alt skal gå så pænt, anstændigt, fint til, at man gerne kunne gå ud af sit gode skind over det. Det har nu altereret hende, at jeg vovede en spøg, som dog er krydderiet i et selskab; at jeg ikke kom ud af mig selv over deslige fine, følsomme historier, og at jeg tillod mig nogle praktiske gisninger. Blandt venner må sligt dog være tilladt! Og jeg havde, min ven Fröben, anset dig for klogere, end at du skulle tage sligt ilde op."

Men den, baronen henvendte den sidste del af sin tale til, havde allerede længe ikke mere været blandt gæsterne. Fröben

var gået på sit værelse i vrede, forbitret på sig selv og verden. Endnu kunne han ikke ganske forklare sig dette besynderlige optrin, hans sjæl, endnu halvt opbragt på Faldner for hans rå opførsel, halvt opfyldt af skræk over Josephes uheld, var endnu for fuld, i alt for heftig bevægelse, til at kunne give plads for roligere tanker og overlæg.

"Vil også hun ikke tro mig," sagde han kummerfuld til sig selv; "vil hun også lægge mere vægt på sin mands vanærende ord, end på den simple, usmykkede sandhed, jeg fortalte? Hvad betød det sælsomme blik, hvormed hun undertiden betragtede mig under min fortælling? Hvor kunne denne begivenhed angribe hende så dybt, at hun blegnede, skjalv? Skulle det virkelig være sandt, at hun har godhed for mig, at hun føler deltagelse for mig, at hun blev krænket ved sin mands opførsel, der måtte nedsætte mig så dybt i hendes øjne? Og hvad ville hun gøre, da hun rejste sig, da hun ville tale? Ville hun standse Faldners upassende tale, eller ville hun ligefrem forsvare mig?"

Han gik under disse ord heftigt op og ned i sit værelse. Hans blik faldt nu på den rulle, der indeholdt portrættet, han rullede det op, han så bittert smilende på det. "Og hvor kunne jeg også lade mig henrive af en følelse af beskæmmelse, til at åbne mit hjerte for mennesker, der dog ikke forstår det; at tale om ting, der er så aldeles fremmede for slige overordentlig fornemme folk; det slette, det lave er dem kærere, forekommer dem naturligere end det overordentlige; hvor kunne jeg tale om dine yndige kinder, om dine søde læber til disse dukker? O du stakkels, stakkels barn; hvor langt ædlere er du i din elendighed end disse rævejægere og konsorter, der kun kender sand elendighed og undselig armod fra fortællinger, og anser enhver

dyd, der hæver sig over det lave, for et eventyr! Hvor mon du nu er? Mon du endnu tænker på din ven og de aftener, der gjorde ham så lykkelig?"

Hans øjne fyldtes med tårer, da han betragtede portrættet, da han mindede sig den bitre uret, disse mennesker havde gjort det stakkels væsen i dag. Han ville undertrykke sine tårer, men de strømmede endnu heftigere. Der fandtes et sted i denne unge mands bryst, hvor alt vemod, alle kummeren tilbageholdte tårer, samlede sig stille og gennem lang tid som i en dyb grav; men øjeblikke som dette, hvor erindringens smerter og hans håbløse lidenskab betyngede hans bryst så tungt, sprængte låget på denne grav, og lod den længe tilbageholdte kummer strømme ud med voldsomhed, jo mere hans nedslagne mod gik over til vemod.

28

Fröben overtænkte den næste morgen den forrige dags begivenheder, og var uenig med sig selv, om han ikke hellere straks skulle forlade et hus, hvor et længere ophold måske kunne udsætte ham oftere for slige ubehageligheder, da døren gik op og baronen trådte nedslået og beskæmmet ind.

"Du indfandt dig ikke i går aftes ved aftensmåltidet, du har i dag ikke ladet dig se," begyndte han, idet han trådte nærmere, "du er vred på mig; men vær fornuftig og tilgiv mig. Se, det gik underligt til; jeg havde den hele dag igennem drukket så megen vin, var ophidset, og du kender min svage side, så kan jeg ikke lade være at drille. Jeg er i blevet straffet nok, ved det at den skønne dag endte så elendigt, og at mit hus nu vil give stof til samtale i omegnen i fire uger. Gør mig nu ikke livet aldeles surt, og vær igen min ven som før."

"Tal hellere slet ikke mere om den hele historie," svarede Fröben mørkt, idet han bød ham sin hånd; "jeg holder ikke af, at der skal tales endnu mere om det; men i morgen vil jeg rejse videre; her bliver jeg ikke længere."

"Vær dog ingen nar!" råbte Faldner, der ikke havde ventet dette, og blev alvorligt forskrækket; "for en sådan scenes skyld vil du straks rejse! Jeg har jo altid sagt, at du er sådan et hidsigt hoved. Nej, det bliver der intet af; og har du ikke lovet mig at blive her, indtil der er kommet brev fra Don i W*? Nej, nej du må ikke allerede rejse herfra; og hvad selskabet angår, behøver du ikke at skamme dig, alle, i særdeleshed fruentimmerne, skældte mig dygtigt ud, de giver dig ganske ret, og sagde, at jeg var skyld i det hele."

"Hvorledes går det din kone?" spurgte Fröben, for at føre samtalen over på noget andet.

"Hun er ganske helbredt, det var blot sådan en lille skræk, fordi hun frygtede, vi for alvor ville komme i hårene på hinanden; hun venter med morgenmaden på dig; kom nu ned, vær fornuftig og tag imod ræson. Jeg må ride ud, tag mig det ikke ilde op, møllen kommer endnu i dag i gang. Du er altså igen ganske som før?"

"Nå ja!" sagde den unge mand ærgerlig; "rør nu blot ikke mere ved den hele historie!" Han fulgte baronen med besynderlige følelser, som han selv ikke rigtig kunne forklare sig, og hans ven, fornøjet over hans hurtige forsoning, ilede i forvejen, for at melde sin kone, hvad han havde udrettet, og forlod derpå slottet for at bringe sin mølle i gang.

Havde da i dag på engang alt forandret sig, eller var han blot selv blevet anderledes; Josephes træk, hendes hele væsen forekom Fröben forandret, da han trådte ind hos hende. En stille vemodighed, en blid kummer syntes at have udbredt sig over hendes hele væsen, og dog smilede hun så yndigt, så fortroligt, da hun bød ham velkommen. Hun foregav, at alt for stor anstrengelse havde været årsag til hendes afmagt i går, og syntes i det hele taget ikke gerne at tale om det. Men Fröben, som det var magtpåliggende, at hans veninde havde en god mening om ham, kunne ikke tåle, at hun næsten med vilje slet ikke berørte hans fortælling. "Nej," råbte han, "jeg beder Dem ikke smutte således fra mig, nådige frue! På de andres omdømme agtede jeg kun lidet; hvad bryder jeg mig om, at slige hverdagsmennesker måler mig efter deres lave målestok! Men sandelig, det ville smerte mig uendeligt, hvis De også

bedømte mig falsk, hvis De også nærede tanker, der måtte nedsætte mig dybt i Deres øjne, hvis De også tvivlede om sandheden af min fortælling, som jeg rigtignok ikke burde have givet til pris for slige ører. O, jeg besværger Dem, sig mig ret oprigtigt, hvad De tænker om mig og den historie?"

Hun så længe på ham; hendes skønne, store øjne fyldtes med tårer, hun trykkede hans hånd: "O, Fröben; hvad jeg tænker om den?" sagde hun. "Hvis hele verden tvivlede om sandheden, jeg vidste dog, at De havde talt sandt! De ved ikke, hvor godt jeg kender Dem!"

Han rødmede af glæde og kyssede hendes hånd. "Hvor god er De, at De ikke miskender mig. Jeg forsikrer, jeg har fortalt alt, alt i overensstemmelse med sandheden."

"Og denne pige," vedblev hun, "er vel den samme, som De talte til mig om for nylig? Erindrer De Dem ikke, da vi talte om Victor og Klothilde, at De tilstod mig, at De elskede uden håb? Er det den samme?"

"Det er hende," svarede han sørgmodigt; "nej, De vil ikke le ad mig for denne tåbelighed; De føler for dybt til, at De skulle finde dette latterligt. Jeg ved alt, hvad man kan indvende imod det, jeg har ofte skældt mig selv ud for en dåre, en fantast, der jager efter en skygge; jeg ved jo ikke engang, om hun elsker mig."

"Hun elsker Dem!" råbte Josephe uvilkårligt, men rødmende over sine egne ord tilføjede hun: "Hun *må* elske Dem; tror De da, at så megen ædelmodighed ikke skulle gøre et dybt indtryk på en syttenårig piges hjerte, og i alle hendes ytringer, som De fortalte os, ligger der, alt måtte ellers bedrage mig, ligger der sikkert en betydelig grad af kærlighed."

Den unge mand syntes at lytte til hendes ord med henrykkelse. "Hvor ofte har jeg ikke råbt dette til mig selv," sagde han, "når jeg var aldeles uden trøst og så sørgmodigt tilbage på den forbigangne tid, men hvad nytter det mig? Måske kun at gøre mig endnu ulykkeligere! Jeg har ofte kæmpet med mig selv, har søgt adspredelse i menneskenes vrimmel, bedøvelse i mængden af mine forretninger, det ville aldrig lykkes mig. Stedse svævede det hulde, ulykkelige væsen for mig; mit eneste ønske var at se hende endnu engang. Det er endnu mit ønske, jeg tør tilstå det, for De forstår at bedømme mine følelser. Også denne rejse foretog jeg mig kun, fordi min længsel drev mig ud i verden for at søge hende, for at se hende endnu en gang. Og når jeg da tænker sådan nøje over dette ønske, så griber jeg mig også ofte i den tanke, at besidde hende for bestandig! – De ser bort, Josephe? O, jeg forstår Dem; De tænker, at en skabning, der var nedsunket i så dyb elendighed, hvis forhold var så tvetydige, burde jeg aldrig vælge; De tænker på menneskenes omdømme! På alt dette har jeg også ret ofte tænkt, men så sandt jeg lever, hvis jeg fandt hende igen således, som jeg forlod hende, ville jeg ikke spørge nogen anden end mit hjerte. Ville De da bedømme mig så strengt, Josephe?"

Hun svarede intet; med hovedet stadig vendt bort fra ham, panden støttet imod hånden, rakte hun ham en bog og bad ham læse for hende. Han greb den langsomt, han så spørgende på hende; det var den eneste gang, han ikke havde forstået sig rigtigt på hendes adfærd; men hun vinkede ad ham, at han skulle læse, og han adlød, skønt han gerne havde ladet sit hjerte tale endnu længere. Han læste i begyndelsen noget adspredt, men lidt efter lidt tiltrak emnet ham, førte hans tanker mere og

mere bort fra den forrige samtale, og henrev ham endelig, så at han, idet han vedblev at læse, ikke bemærkede, at den skønne kone vendte et vemodigt ansigt imod ham, at hun kastede ømme blikke på ham, at hendes øjne ofte fyldtes med tårer, som hun kun med besvær holdt tilbage. Først sent holdt han op med at læse, og Josephe havde fattet sig så vidt, at hun kunne tale roligt om det han havde læst, men alligevel forekom det den unge mand, at hendes stemme skælvede nu og da, at den fortrolighed, hun hidtil havde vist imod sin mands ven, var forsvundet; han havde følt sig ulykkelig, hvis ikke en stråle af en varmere følelse, der brød ud af hendes øje, havde bragt ham til at tvivle, om hans formodning var rigtig.

29

Da baronen først ville vende tilbage om aftenen, og Josephe, efter at han havde læst for hende, havde begivet sig til sit værelse, besluttede Fröben, for at befri sig fra disse kvælende tanker i det mindste for nogle timer, at hensove den hede middagstid før middagsmåltidet. I den løvhytte, der ved så mange skønne timer, han her havde tilbragt med den elskværdige kone, var blevet ham dyrebar, lagde han sig på en mosbænk og sov snart ind. Sine sorger havde han ladet blive tilbage, de fulgte ham ikke igennem drømmenes port; kun yndige erindringer smeltede hen og forvandlede sig til nye yndige billeder. Pigen fra St. Séveringaden med sin smeltende stemme svævede hen til ham og fortalte ham om sin moder; han skændte på hende, fordi hun havde ladet ham vente så længe på hende, da han dog havde indfundet sig den første og den femtende i hver måned; han ville kysse hende til straf, og hun vægrede sig, han løftede sløret op, han løftede det skønne ansigt i vejret ved hagen, og se – det var Don Pedro, der havde puttet sig i pigens klæder, og Diego, han tjener, var ved at le sig ihjel over denne herlige spas. – Derpå var han igen ved et kækt spring af den drømmende fantasi i Stuttgart i malerisamlingen. Man havde ordnet den anderledes, han gennemsøgte forgæves alle sale efter det dyrebare maleri; det var ikke at finde; han græd, han begyndte at råbe og jamre sig; da kom galleribetjenten til, og bad ham være stille og ikke vække billederne, der nu alle sov. Pludselig så han maleriet hænge i et hjørne, men ikke som brystbillede som før, men i legemsstørrelse; det så på ham med skælmske blikke; det trådte

levende ud af rammen og omfavnede den lykkelige; han følte et hedt, langt kys brænde på sine læber. Som det ofte er tilfældet, at man tror at være vågen i drømme og siger sig selv drømmende, at man har blot drømt, således syntes det også nu at være tilfældet med den unge mand. Han troede, opvakt af det lange kys, at åbne øjnene, og se et blomstrende, yndigt ansigt, der syntes ham bekendt, bøje sig ned over ham. Af fryd over det søde åndedræt, de elskovsglødende kys, han indsugede, lukkede han igen sine øjne; han hørte en støj, han slog nok engang øjnene op, og så en skikkelse i en sort kåbe, en sort hat med et grønt slør, svære bort; da hun netop ville dreje omkring et hjørne, vendte hun endnu engang sit ansigt om imod ham; det var den elskede piges ansigtstræk, og ligesom dengang havde hun også nu taget halvmasken på. "Ak, det er jo dog blot en drøm," sagde han smilende til sig selv, idet han igen ville lukke sine øjne; men følelsen af at være vågnet, vindens susen i løvhyttens blade, springvandets plasken var alt for tydelige, til at han ikke skulle blive fuldkommen vågen og munter ved det. Det besynderlige, levende drømmebillede stod endnu for hans sjæl; han så hen i den retning, hvor det var forsvundet, han så hen til det sted, hvor hun havde stået, hvor hun havde bøjet sig hen over ham: han troede endnu at føle den elskede piges kys på sine læber! "Så vidt er det altså kommet med dig," sagde han forskrækket til sig selv, "at du endog drømmer vågen, at du med sunde sanser ser hende omkring dig! Til hvilket vanvid vil dette endnu føre dig? Nej, at man kunne drømme *så* levende, havde jeg aldrig troet. Det er en sygdom i hjernen, feberfantasier; ja der mangler ikke meget, så kunne jeg endog få i sinde at påstå, at drømmebilleder kunne efterlade fodspor i sandet, for disse

aftryk her i sandet er ikke af min fod." Hans blik faldt på den bænk, hvor han havde ligget, han så et sirligt sammenfoldet papir, og tog det forundret op. Det var uden udskrift, det havde ganske form af en *billet doux*; han betænkte sig et øjeblik, om han skulle åbne det; men nysgerrig efter, hvem der vel her kunne skrive i en sådan form, udfoldede han papiret. – en ring faldt ud af det. Han holdt den i sin hånd og fløj brevet igennem, han læste:

> "Ofte er jeg dig nær, du min ædle frelser og velgører; jeg omsvæver dig med den uendelige kærlighed, som min taknemmelighed oppustede, der selv med mit liv aldrig vil uddø! Jeg ved, dit højmodige hjerte slår endnu stadig for mig. Du har strejfet igennem landene for at opsøge mig, for at finde mig; men din møje er forgæves – forglem en ulykkelig skabning, hvad ville du mig også? Hvis også min højeste lykke ligger i den tanke, ganske at tilhøre dig, så kan det dog aldrig ske! For evigt! sagde jeg dig allerede dengang, ja for evigt elsker jeg dig, men – skæbnen vil, at vi skal være adskilte for evigt, at jeg aldrig skal leve ved din side, men blot i din kærlige erindring.
>
> *Tiggersken fra Pont des Arts."*

Den unge mand troede endnu stadig, at han drømte; han så sig mistroisk omkring, for at bemærke, om hans fantasi havde forført ham så aldeles, at han levede i en drømmeverden, men alle genstande omkring ham, den velbekendte løvhytte,

bænken, træerne, slottet i det fjerne, alt stod endnu som før, han så, han var vågen, han drømte ikke, og disse linjer var altså virkelig skrevet, var ikke et drømmebillede af hans fantasi! "Har man måske villet drive spøg med mig?" spurgte han derpå sig selv, "ja sikkert; alt kommer vel fra Josephe; måske var også dette syn blot en maske, men hvorledes? Har hun kysset mig, eller var dette blot en drøm?" Idet han rullede papiret sammen, følte han ringen, der var skjult i brevet, i sin hånd. Nysgerrig tog han den frem, betragtede den og blegnede. Mej, det var i det mindste intet blændværk, det var den samme ring, han havde givet pigen den nat, han for evigt tog afsked fra hende. Så meget han også i det første øjeblik var oplagt til at tro på overnaturlige ting, så opfyldtes hans indre dog ved den tanke, at han havde et tegn fra det elskede væsen, at hun var ham nær, af så stor henrykkelse, at han ikke mere tænkte på ordene i brevet, han tvivlede intet øjeblik om, at han ville finde hende, han trykkede ringen til sine læber, han styrtede ud af løvhytten i haven, og hans blik strejfede omkring på alle veje, i alle buske efter den dyrebare skikkelse. Men han spejdede forgæves; han spurgte arbejderne i haven, tjenerne i slottet, om de ingen fremmed havde set; man havde ikke bemærket nogen. Bestyrtet, næsten ikke i stand til at tænke, kom han til aftensmåltidet; forgæves forskede Faldner om grunden til hans forstyrrede blikke, forgæves spurgte Josephe, om han måske endnu var forstemt fra i går. "Der er mødt mig noget," sagde han, "som jeg kunne kalde et underværk, hvis min fornuft ikke kæmpede imod overtro."

30

Dette besynderlige tilfælde og ordene i brevet, som han vel læste ti gange om dagen, havde gjort den unge mand ganske dybsindig. Han begyndte at gruble over, om det var muligt, at overjordiske væsner kunne gribe ind i de dødeliges liv. Hvor ofte havde han ikke lét af de sværmere, der troede på syner, på sendebud fra en anden verden, på skytsånder, der omsvæver menneskene, som på et evangelium. Hvor ofte havde han bevist dem den fysiske umulighed, at ulegemlige væsener kunne vise sig synlige, at de kunne forrette dette eller hint. Men det der var mødt ham selv, hvorledes skulle han udtyde det? Ofte ville han forglemme alt, slet ikke mere tænke på det, og i det næste øjeblik pinte han sig med at lade sin erindring på ny træde ret levende frem for øjet; hendes ansigtstræk var da tydeligere end dengang, han havde jo set hende, da hun vendte sig nok engang om ved hjørnet af haven, han havde igen set den skønne mund, disse yndige kinder, denne hage, denne ranke hals! Han tog sit portræt frem, han sammenlignede træk med træk, han lagde sin hånd på damens øjne og pande, og det var det halve ansigt, som det skuede frem under halvmasken!

Fröben havde, fordi Josephe den næste morgen var for meget beskæftiget i huset til at kunne tale med ham, igen sat sig i løvhytten, han læste, og under læsningen beskæftigede hele tiden den tanke ham, om hun igen ville lade sig se for ham. Middagens hede virkede bedøvende på ham; med møje søgte han at holde sig vågen, han læste ivrigere og med mere anstrengelse, men lidt efter lidt sank hans hoved tilbage. Bogen faldt ud af hans hænder, han sov.

Næsten på den samme tid som dagen før vågnede han, men ingen skikkelse med et grønt slør var nær eller fjern at se; han smilede ad sig selv, fordi han havde ventet hende, han rejste sig sørgmodig og utilfreds op for at gå ind i slottet, da så han ved siden af sig et hvidt tørklæde, som han ikke kunne erindre, han havde lagt der; han så på det, det måtte dog alligevel tilhøre ham, for i det ene hjørne var hans navn syet. "Hvorledes kommer dette tørklæde hertil?" råbte han bevæget; da han ved nøjere beskuelse bemærkede, at det var et af de tørklæder, som pigen havde syet for ham, og som han gemte som en helligdom. "Skal dette på ny være et tegn?" Han foldede tørklædet ud, han søgte, om der måske kunne være lagt nogle linjer ind i det. Det var tomt; men i et andet hjørne af tørklædet opdagede han nogle bogstaver, der var syet i det ligesom hans navn; sirligt og net stod der de ord: *For evigt*. "Altså har hun dog været her," råbte den unge mand ærgerlig, "og jeg kunne således sove, uden at bemærke hende? Hvorfor giver hun mig vel et nyt tegn? Hvorfor gentager hun disse sørgelige ord, der allerede dengang og igen i går gjorde mig så ulykkelig?"

Også i dag spurgte han igen alle tjenestefolkene, om de ikke havde set en fremmed person i haven? De svarede alle Nej, og den gamle gartner sagde, at i tre timer havde der slet ikke været nogen anden end den nådige frue i haven. "Og hvorledes var hun påklædt?" spurgte Fröben ham, overrasket på en besynderlig måde. "Ak, herre, De spørger mig om mere, end jeg kan sige Dem," svarede den gamle; "hun var klædt i fornemme klæder, men hvorledes, det kan jeg ikke beskrive; da hun gik forbi mig, nikkede hun venligt og sagde: "God aften, Jacob!"

Den unge mand førte den gamle til en side. "Jeg besværger dig," hviskede han, "bar hun et grønt slør? Havde hun ikke store, sorte briller på?"

Den gamle så mistroisk på ham, idet han rystede på hovedet. "Sorte briller på?" spurgte han, "den nådige frue store, sorte briller på? Ih du min Gud, hvad tænker De på, hun har så skarpt et syn, så klare øjne som en gemse, og skulle bære briller på næsen, endda med respekt at sige, store, sorte briller, ligesom dem de gamle kællinger i kirken klemme sammen om deres næse, for at det skal lyde finere, når de synger? Nej, nådige herre, sådanne slette tanker må De slå ud af hovedet, for de er urimelige; og, tag det ikke ilde op, men De skulle dog tage en hat på i denne hede, for solstiks skyld." Således sagde den gamle, og gik rystende på hovedet videre; men til de øvrige tjenestefolk pegede han, idet han gjorde en meget mistænkelig bevægelse, med pegefingeren på hjernen, som om han mente, at det ikke var rigtigt dér hos den unge herr gæst.

31

Også nu kom Fröben ikke til noget andet resultat, end at den pige, han elskede så inderligt, var et ubegribeligt væsen. Og denne gådefulde leg med hans smerte, med hans længsel, beskæftigede ham så udelukkende, at meget, der ellers ville have faldet ham i øjnene, undslap hans opmærksomhed. Josephe sad med forgrædte øjne ved bordet; baronen var i slet lune, sagde intet, og gav sit indre mismod, der lå over hans pande og tydeligt talte ud af hans øjne, nu og da luft ved en ed over den slette mad og over den endnu slettere husholdning. Hans ulykkelige kone lod ham stille og tålmodigt udøse al sin harme over hende; hun kastede undertiden, som om hun ville søge trøst eller hjælp, et flygtigt blik over til Fröben; men ak, hun bemærkede ikke, hvorledes hendes mand lurede ved disse blikke, hvorledes hans pande farvedes rødere, når han traf hendes øjne på denne vej.

Alt dette gled forbi Fröbens øje og øre som noget, han allerede havde vænnet sig til; han gjorde sig ikke engang den møje at spørge Josephe om årsagen til baronens fortrædelighed. Det var ham ikke påfaldende, at hun, når Faldner var til stede, var mere tilbageholdende mod ham, han anså det som en følge af hans vens sædvanlige virksomhed, at denne nødte ham de næste dage at tage med ham hist og her på hans gods, og ofte tilbringe en stor del af dagen i skov mark med landmåling og beregninger. Men da han en morgen, da Faldner, allerede færdig til at ride, ventede på ham, foregav en lille upasselighed, for at undgå disse ubehagelige markbesøg, da han sagde ligefrem, at han dog også engang måtte læse for Josephe, var

det ham dog påfaldende, at baronen råbte: "Nej, der skal ikke læses for hende, slet ikke mere. I nogen tid går desuden alt kontrært; det ville være herligt, hvis hun tilbragte den hele morgen med læsning og fik alskens romanideer i hovedet, som jeg allerede har mærket nogle af. Læs du i Guds navn for dig selv, kære Fröben, men tag mig det ikke ilde op, at jeg placerer min kone et andet sted. Du kan gå i haven efter morgenmaden, Josephe, der skal i dag tages salat op, siden efter er du så god og går til pastorens, du har allerede længe skyldt dem et besøg." Med disse ord tog han sin ridepisk af bordet og forlod værelset.

"Hvad vil det sige? Hvad fattes ham i dag?" spurgte Fröben forundret den unge kone, der næppe formåede at holde sine tårer tilbage.

"O, han er omtrent som han plejer at være," sagde hun uden at se i vejret; "Deres nærværelse har i nogen tid bragt ham ud af hans daglige vaner. De ser, han er nu igen som før."

"Men min Gud," råbte Fröben ærgerlig, "så send De en pige ned i haven!"

"Jeg tør ikke," sagde hun i en bestemt tone; "jeg må selv gøre det; han vil jo have det."

"Og besøget hos pastoren?"

"Må jeg gøre, De har hørt, at jeg *må* gøre det; lad os ikke tale om det, det er nu engang således. Men De," vedblev Josephe, "De, min ven, synes at have forandret Dem i de sidste dage, De er slet ikke mere så munter, så fortrolig som før. Skulle De måske ikke finde behag i at være her? Skulle min mand, skulle måske jeg være årsag til Deres forandrede stemning?"

Fröben følte sig forlegen; han var lige ved at fortælle sin veninde den besynderlige hændelse i haven, men den tanke at

blotte sig for den kloge, unge kone, holdt ham tilbage. "De ved," sagde han, "at jeg i de sidste dage har fået breve fra S*, og hvis jeg synes at være forstemt, så er disse breve alene skyld i det." Hun så tvivlende på ham; et svar syntes at svæve på hendes læber, men ligesom om hun havde læst mangel på tillid i den unge mands blik og følte sig krænket ved det, trykkede hun sine skønne læber sammen og trængte svaret tilbage; hun trak tavs i klokkestrengen, befalede sin kammerpige at bringe sin hat og parasol, og gik derpå, uden at indbyde ham til denne spadseretur, ned i haven.

Da den unge mand nogle timer efter ligeledes gik ned i haven og spurgte efter Josephe, hed det, at hun var gået til pastorens. Han ilede til løvhytten, han satte sig ned derinde med bankende hjerte. I dag havde han foresat sig ikke at sove. "Jeg vil dog se," sagde han til sig selv, "om dette væsen, der omsvæver mig så hemmelighedsfuldt, har endnu et tredje tegn til mig? Jeg vil lægge mig ned som om jeg sov, og så sandt jeg lever, hvis det igen lader sig se, vil jeg gribe det, og se, af hvilken natur det er."

Han læste indtil middagstid; derpå lagde han sig ned og lukkede sine øjne. Ofte ville virkelig søvnen bemægtige sig ham, men hans forventning, uro og faste vilje lod ham holde sig vågen. Han havde vel omtrent ligget en halv time således, da det begyndte at rasle i løvhyttens grene, han åbnede sine øjne lidt og så, hvorledes to små, hvide hænder forsigtigt gjorde en åbning imellem grenene, formodentlig for at kunne se den slumrende. Derpå hørte han lette, lette fjed i sandet, han så hemmeligt hen til indgangen af løvhytten, og hans hjerte var nær ved at sprænges af glad utålmodighed, da han så sin pige i

den sorte kåbe og hat, det grønne slør slået tilbage, den sorte halvmaske bundet for den øverste del af det skønne ansigt.

32

Hun nærmede sig på spidserne af tæerne. Han så, hvorledes en stærkere rødme dækkede hendes ansigt, da hun trådte nærmere, hun betragtede den sovende længe; hun sukkede dybt og syntes at tørre tårer af sine øjne. Derpå trådte hun nærmere; hun bøjede sig ned over ham, hendes åndedræt berørte hans kind, hun bøjede sig dybere ned, og hendes mund lagde sig på hans så blidt, som morgenrøden nedsænker sig på højen.

Da kunne han ikke længere holde sig; hurtigt slyngede han sine arme om hendes liv, og med et kort, ængsteligt skrig sank hun i knæ. Han sprang forskrækket op, han troede hun var afmægtig, men hun kunne ikke tale og skælvede heftigt; han løftede hende op, han drog hende, opfyldt af gensynets henrykkelse, ned ved sin side på bænken, han dækkede hendes mund med glødende kys, han trykkede hende tæt til sig: "O, så har jeg dig da igen, endelig, endelig igen, du elskede væsen!" råbte han; "du er intet blændværk, du lever, jeg holder dig i mine arme som dengang, jeg elsker dig som dengang, og er lykkelig, salig, for du elsker jo også mig!"

En stærk ildrødme dækkede hendes kinder, hun sagde intet, hun søgte forgæves at rive sig ud af hans arme.

"Nej, nu slipper jeg dig ikke mere," sagde han, og tårer, glædens tårer hang i hans øjenvipper; "nu holder jeg dig fast, og ingen verden skal kunne rive dig fra mig. O kom, bort med denne misundelige maske, jeg vil skue dit skønne åsyn helt; ak, det har altid levet i mine drømme!"

Hun syntes at ville holde med sin sidste kraft hans hånd fra halvmasken, hun åndede tungt, hun stredes med ham, men

den unge mands glædesdrukne tilstand, efter et så langt savn at vide sig så uudsigelig lykkelig, lod ham vinde en let sejr. Han holdt hendes arme tilbage med den ene hånd, skælvende stødte han hatten tilbage med den anden, løste masken, og så – sin vens hustru.

"Josephe!" råbte han, som om han var styrtet ned i en afgrund, og hans tanker drejede sig rundt, "Josephe?"

Bleg, ubevægelig sad hun ved hans side og sagde vemodigt smilende: "Ja, Josephe."

"De har altså bedraget mig?" sagde han bittert, idet det foregående øjebliks forhåbninger, dets hele salighed fløj forbi ham; "o, denne farce kunne De have sparet. – Men," vedblev han, idet en tanke lynede igennem hans hoved; "for Guds skyld, hvor har De fået ringen, tørklædet fra?"

Hun rødmede på ny, hun udbrød i tårer, hun skjulte sit hoved ved hans bryst. "Nej," råbte han, "jeg *må* have svar; det er min ring, mit tørklæde – jeg besværger Dem, hvorledes er begge dele kommet i Deres hænder, hvorfra har De ringen?"

"*Fra dig!*" hviskede hun, idet hun beskæmmet trykkede sig tættere ind til ham.

Da faldt en lysstråle i Fröbens sjæl; endnu blændede dette klare lys ham, men han løftede hendes hoved blidt i vejret, og betragtede hende med forundrede og ømme blikke. "Det er dig? Drømmer jeg da igen?" sagde han, efter at han længe havde set på hende; "sagde du ikke, at du var min kære pige? O Gud, hvilket slør lå da over mine øjne! Ja, det er i dine hulde kinder, det er din yndige mund, der ikke kyssede mig for første gang i dette øjeblik!"

En stærk rødme dækkede hendes kinder, hun så på ham med henrykte blikke. "Hvad ville jeg være blevet til uden dig, du ædle mand," råbte hun, idet tårer fyldte hendes øjne; "jeg bringer dig min gode moders velsignelse, du har forsødet hendes sidste dage og lettet den elendighedens byrde, der lå så tungt på hendes syge bryst. O! hvorledes skal jeg takke dig? Hvad var jeg blevet til uden din bistand! Men," vedblev hun, idet hun dækkede sit ansigt i sine hænder, "hvad *er* jeg da blevet? En andens hustru, din vens hustru!"

Fröben så, at en uudsigelig smerte hævede hendes barm op og ned; at hendes tårer randt imellem de nydelige fingre som en kilde. Han følte, hvor ømt hun elskede ham, og ingen tanke om en bebrejdelse over, at hun kunne tilhøre en anden end ham, kom i hans sjæl. "Således er det," sagde han sørgmodigt, idet han trykkede hende fastere til sig, som om han ikke ville slippe hende; "det er således! vi må tænke, det skulle så være, det *måtte* blive således, fordi vi måske var blevet for lykkelige. Men i dette øjeblik er du min, tænk, at du kom hertil fra Lægeakademiets Plads og jeg ventede på dig; o som, omfavn mig endnu engang som dengang, ak, blot én eneste gang!"

Hensunket i erindringen hang hun om hans hals; bag hendes mørke blik syntes tanken om virkeligheden at svinde hen; tydeligere og tydeligere, venligere og venligere stod erindringen for hendes sjæl; et yndigt smil viste sig omkring hendes mund, og tog plads i de nydelige smilehuller. "Og kendte du mig da ikke?" spurgte hun smilende. – "Og *du* kendte mig ikke?" spurgte han, idet han betragtede hende med ømhed. "Ak!" svarede hun, "jeg havde dengang ret betragtet dine ansigtstræk og gemt dem dybt i mit hjerte, men sandelig, jeg havde aldrig

kendt dig. Det måtte vel også komme af, at jeg altid så dig om natten, indhyllet i en kappe, og med hatten dybt trykket ned i panden. – Rigtignok, da du den første aften råbte til Faldner: 'Til vi ses igen!' da forekom den tone mig så bekendt, som om jeg havde hørt den før, men jeg lo altid ad mig selv, over mine tåbelige formodninger. Sidenefter forekom det mig af og til, som om du måtte være *den*, jeg mente; dog tvivlede jeg stedse igen; men da du om søndagen blot havde nævnt Pont des Arts, da opstod der pludselig en egen sol på dit ansigt; du syntes ganske at leve i erindringen, og med de første ord var det mig tydeligt, at det var dig! Men mig kunne du rigtignok ikke kende igen. Ikke sandt, jeg er blevet ret bleg?"

"Josephe," svarede han, "hvor var mine sanser? hvor var mit øje, mit øre, at jeg ikke kendte dig igen? Straks ved det første syn fløj en glad skræk igennem min sjæl, du lignede så aldeles det billede, som jeg ved en forunderlig lykke havde fundet; men opdagelsen af din moders slægt førte mig vild; jeg så i dig blot den skønne Lauras datter, og ofte, når jeg sad ved din side, var min ånd langt borte – hos dig!"

"O Gud!" råbte Josephe, "er det sandt, er det muligt? Kan du endnu elske mig?"

"Om jeg kan? – men tør jeg da? Gud i Himlen, du hedder jo fru von Faldner; sig mig blot for Himlens skyld, hvorledes er alt dette gået til? Hvorfor kunne du ikke én eneste gang vente på mig?"

33

Hun tørrede sine tårer, hun fattede sig med møje for at tale. "Se," sagde hun, "man skulle have troet, at en fjendtlig skæbne blot havde ordnet alt således for at gøre mig ret ulykkelig. Da du rejste bort, kunne jeg ikke mere glæde mig. Hine aftener med dig havde så megen betydning for mig. Allerede fra det øjeblik af, da du i mit kære modersmål bad din ledsager om penge, slog mit hjerte for dig; og da du sørgede med så megen ædelmodighed, med en sådan fin følelse for os, ak, da havde jeg ofte kunnet trykke dig til mit hjerte og tilstå dig, at jeg tilbad dig som et højere væsen. Jeg ved ikke, hvad der havde været mig for tungt at gøre for dig; og hvor højmodigt, hvor ædelt opførte du dig imod mig! Du gik, jeg græd længe, for en smertelig følelse sagde mig, at vi var for evigt adskilte. Otte dage efter at du var rejst, døde min moder meget hurtigt. Hvad du havde givet mig dengang, var netop tilstrækkeligt til at lade min moder begrave og ikke lade hendes minde blive vanæret. En dame, det var grevinde Landskron, der boede i vort nabolag og havde hørt om os ulykkelige, lod mig komme til sig. Hun prøvede mig i alt, hun gennemså nøje min moders papirer, som jeg måtte give hende; hun syntes at være tilfreds og tog mig med som selskabsdame. Vi rejste; jeg vil ikke beskrive dig, hvorledes mit hjerte blødte, da jeg måtte forlade Paris; der manglede endnu blot fjorten dage i den tid, du havde bestemt til din tilbagekomst; da ville jeg have været den første på pladsen, ville endnu engang have talt med dig, endnu engang taget afsked fra dig! Det skulle nu ikke være således, og da vi kørte ud af St. Severin-gaden over den bekendte plads ved École

de Médecine, da var mit hjerte ved at briste, og jeg sagde til mig selv: 'For evigt!' Eduard! jeg har aldrig siden hørt noget om dig, dit navn var mig ubekendt. Du havde sikkert, tænkte jeg, forglemt tiggersken for længe siden; jeg levede blot af fremmede folks nåde, jeg måtte tåle mange bitre ting, jeg tålte dem, dét voldte mig ikke den største smerte! Men da grevinden drog til sit gods i denne egn, da Faldner bad om min hånd, da jeg mærkede, at hun endog holdt det for en god forsørgelse, og måske også var ked af mig – nå – jeg havde jo kun en eneste gang været lykkelig, kunne aldrig håbe at blive det igen; det øvrige var jo så ligegyldigt – da blev jeg hans kone!"

"Stakkels barn! Du denne Faldners kone, hvorfor netop du med din bløde sjæl, med din fine følelse, med så mange gyldige fordringer på en i det mindste bedre lod, hvorfor netop du hans kone? Dog, det er således; Josephe, jeg kan, jeg tør ikke blive her nogen dag længere; jeg har, trods alt det rå, der er ved ham, engang kaldt ham min ven, er nu hans gæst, og selv om det ikke var således, så tør vi nu engang ikke være lykkelige sammen!"

Der lå en dyb smerte i hans ord; han kyssede den skønne kones øjne, blot for at blive mere blødhjertet ved den kummer, der boede i dem.

"O, blot endnu *én* dag," hviskede hun ømt; "jeg har først lige fundet dig, og du tænker allerede på at fly. Se, når du er borte, da svinder min lykke bort igen for evigt; han vil igen behandle mig hårdt, og da må jeg dog gemme en smule erindring, som jeg kan tære på i den endeløse ørken."

"Hør, jeg vil tilstå Faldner alt," sagde den unge mand efter nogen eftertanke, "jeg vil skildre ham alt, så det må røre selv ham. Han elsker dig dog ikke, du heller ikke ham og er

ulykkelig; han skal afstå dig til mig. Mit hus ligger ikke så skønt som dette slot, mine godser kan du overskue, du forlader stor velstand her, men hvis du drog ind i mit hus, ville jeg lægge mine hænder under dig som et tæppe, på hænderne ville jeg: bære dig, du skulle være dronning i mit hus, og jeg din første tro tjener!"

Hun så smerteligt op til himlen, hun græd heftigere. "Ak ja, når jeg var af din religion, gik det nok an, men vi er jo viet på godt katolsk, og da kan kun døden gøre skilsmisse! O du store Gud, hvor ulykkelig gør ofte lovene! Hvilken salighed at være hos dig; stedse at sørge for dig, hænge ved dine blikke, og hver dag ved øm kærlighed erstatte dig en tusindedel af det, du har gjort for min kære moder og for mig."

"Altså alligevel for evigt?" svarede han sørgmodigt, "altså blot i morgen og da skilles vi ad for evigt?"

"For evigt!" hviskede hun, så det næppe kunne høres, idet hun trykkede ham tættere til sine læber.

"Så her altså finder man dig, du nederdrægtige skøge!" skreg i dette øjeblik en tredje, der stod ved siden af denne gruppe. De sprang forskrækkede op. Skælvende af vrede, tænderskærende af harme stod baronen der, med et papir i den ene hånd, i den anden sin ridepisk, som han netop løftede for at slå den ulykkelige over hendes skønne nakke. Fröben faldt ham i armen, tog pisken med møje fra ham, og kastede den langt bort. "Jeg beder dig," sagde han til den rasende, "blot her ingen slige optrin! Dine folk er i haven, du beskæmmer dig og dit hus ved slige optrin."

"Hvad?" skreg baronen, "er mit hus ikke allerede nok beskæmmet ved denne nederdrægtige person, ved dette

tiggerpak, som jeg havde i mit hus? Mener du, at jeg ikke kender din håndskrift," vedblev han, idet han holdt papiret hen til hende; "det er jo et brev til herr galanen her, til denne romanhelt! Altså måtte jeg ægte en pige, som du har underholdt, og da du var ked af hende, skulle den ærlige Faldner gøre hende til nådigfrue; så kommer man seks måneder efter tilfældigvis på besøg for at sætte endnu nogle ender på gemalens horn. Det skal du komme til at betale, nidding; men denne tiggerkvinde må gerne igen stille sig med tallerken og lygte på Pont Des Arts eller leve af din nåde. Mine karle skal jage hende ud af gården med jagtpiske!"

34

Manden af en fin dannelse har i slige øjeblikke en afgjort overvægt over det rå menneske, der henrevet af vrede til ubesindighed ikke rigtig ved, hvad han skal foretage sig. Et blik på Josephe, der sad bleg, skælvende, uden at kunne tale på mosbænken, sagde Fröben, hvad her var at gøre. Han bød hende sin arm og førte hende ud af løvhytten til slottet. Rasende så baronen efter dem; han var i begreb med at kalde sine folk sammen for at opfylde sin trussel, men den frygt, at gøre sin skændsel endnu større, holdt ham tilbage, han løb op i salen, hvor Josephe lå på sofaen og skjulte sit grædende ansigt i puderne, og Fröben stod tankeløs ved vinduet og stirrede ud. Skældende og bandende løb baronen frem og tilbage i salen; han bandede sig selv, fordi han havde ægtet en sådan kvinde. "Der må ingen retfærdighed findes i landet, hvis jeg ikke skulle kunne skaffe mig hende fra halsen!" råbte han; "hendes døbeseddel og alt det andet er falsk; hun har udgivet sig for at være af adel, den tiggerske, dette ægteskab er ugyldigt!"

"Det vil uden tvivl være det fornuftigste," afbrød Fröben ham; "det kommer blot an på, hvorledes du bærer dig ad for ikke at blamere dig endnu mere …"

"Ha, min herre!" skreg baronen i heftig vrede, "De spotter mig oven i købet, efter at De ved Deres grænseløse frækhed har bragt al denne skændsel over mig? Følg mig, til *vor* skilsmisse behøves der ingen domstol; det kan straks ske. Følg mig!"

Josephe, der forstod Faldners ord, sprang op; hun kastede sig ned for den rasende, hun anråbte ham om blot at lade alt gå ud over hende; for hans ven var ganske uskyldig; hun pegede på

sedlen, han havde i hånden, og som hun kendte; hun svor, at Fröben først i dag havde erfaret, hvem hun var. Men den unge mand selv afbrød hendes forbønner, han løftede hende op og førte hende tilbage til sofaen. "Jeg er vant til," sagde han koldblodigt til baronen, "først at ordne mine ting, før jeg gør en sådan gang, og du vil handle rigtigt, hvis du gør det samme. Frem for alle ting forlader din kone nu slottet, for her vil jeg ikke have hun skal være, når jeg ikke mere er her til at beskytte hende for dine mishandlinger."

"Du bærer dig jo ad her som på din ejendom," svarede baronen leende af vrede; "men madamen var jo allerede forhen din ejendom, jeg havde nær forglemt det; hvor skal da den søde engel bringes hen? Til en fattiganstalt, et hospital, eller til det første det bedste led, så hun kan fortsætte sin håndtering?"

Fröben hørte ikke på ham; han vendte sig til Josephe. "Bor grevinden endnu i nærheden?" spurgte han hende, "tror De vel at kunne finde et opholdssted dér de første dage?"

"Jeg vil gå til hende," svarede hun.

"Godt; Faldner vil have den nåde at lade Dem køre derhen. Der må De vente på det videre udfald, om han indser, hvor urigtigt han har handlet imod os begge, eller om han påstår at lade sig skille fra Dem."

35

Josephe var kørt til grevinden; vennen havde rådet hende til, ved hendes ankomst, blot at angive et besøg for nogle dage. Imidlertid ville han give hende efterretning om sin vens stemning, og hvis det var muligt overtale ham til at forsone sig med hende.

"Nej," råbte hun lidenskabeligt, idet hun steg ned fra terrassen i vognen, "inden disse døre vender jeg aldrig mere tilbage, for evigt vender jeg disse mure ryggen. Tro De mig, en kone formår at bære meget, jeg har længe måttet lide, og mit hjerte var ofte ved at briste, men i dag har han fornærmet mig alt for dybt til, at jeg skulle kunne tilgive ham, og skulle jeg igen blive nødt til at vende tilbage til Pont des Arts for at bede menneskene om et par sous, da ville jeg hellere gøre det, end tåle en så lav behandling af dette rå menneske. Min fader var en tapper soldat og en agtet fransk officer, hans datter tør ikke nedværdige sig til en Faldners tjenestepige."

Den unge mand havde efter hendes afrejse skrevet nogle breve, og var netop i færd med at ordne sit tøj, da Faldner trådte ind i hans værelse. Fröben så forundret på ham og ventede nye angreb og udbrud af hans vrede, men baronen sagde: "Jeg tror, jo oftere jeg læser disse ulykkelige linjer, som jeg fandt i middags på dit værelse, at du egentlig dog er uskyldig i denne miserable historie, nemlig at du i forvejen intet vidste og ikke kendte personen; at jeg traf min kone i dine arme, tilgiver jeg dig, for hun havde ophørt at være min, da hun skrev det tåbelige brev til dig."

"Det er mig formedelst vort gamle forhold kært," svarede Fröben, "at du betragter sagen således, i særdeleshed også, fordi jeg derved får lejlighed til at tale fornuftigt med dig om Josephe. For det første mit hellige ord, at der imellem hende og mig indtil i middags, heller ikke tidligere, er foregået noget, der kunne skade hendes ære! At hun var fattig, at hun engang var nødt til at anråbe menneskene om hjælp …"

"Nej, sig hellere, at hun tiggede," råbte Faldner hidsigt, "og drog om natten omkring på gader og broer i den liderlige hovedstad for at tjene penge; jeg havde jo allerede dengang kunne have haft den fornøjelse at gøre hendes nøjere bekendtskab, jeg var jo også øjenvidne til den rørende scene på Pont des Arts. Nej, selv om jeg også troede dig i alt det andet, er jeg alligevel beskæmmet; familien Faldner og en tiggerske!"

"Hendes fader og hendes moder var af god familie …"

"Fabel, opdigtelse! at jeg lod mig fange *således*; lige så godt kunne jeg have ægtet kropigen i en kro, når hun førte et ølglas i sit våben og bragte mig en falsk attest om sin fødsel!"

"Det er i mine øjne det ringeste ved sagen; hovedsagen er, at du straks fra begyndelsen af behandlede hende som en tjenestepige og ikke som din kone; hun kunne ikke elske dig; I passer ikke for hinanden."

"Det er det rette ord," svarede baronen, "vi passer ikke sammen; friherre von Faldner og en tiggerske kunne aldrig passe sammen. Og nu glæder det mig først rigtigt, at jeg fulgte mit hoved og behandlede hende således, hun har ikke fortjent det bedre. Jeg sagde jo straks, hun havde sådan noget lavt ved sig!"

Denne rå tale gjorde den unge mand opbragt; han ville svare ham noget bittert, men han tvang sig, for at være Josephe til nytte. Han aftalte med baronen, hvad der var at gøre ved denne sag, og de kom overens deri, at de skulle bringe deres sag for den borgerlige domstol, og foregive modbydelighed for hinanden som grunden til skilsmisse. Rigtignok kunne ingen af parterne på grund af deres religionsforhold håbe at finde trøst i en ny forbindelse; men Josephe, skønt hun så med skræk ud i en mørk fremtid, fandt ingen lod så tung, at den ikke skulle synes tålelig imod den uværdige behandling, hun havde lidt i Faldners hus, og baronen, skønt han følte anger i mangen en ensom time, søgte adspredelse i sine forretninger og trøst i den tanke, at ingen havde fået hans skændsel at vide, at han havde gjort en tiggerske af tvetydig karakter til fru von Faldner.

36

Nogle uger efter denne begivenhed gik Fröben i Mainz, hvortil han havde begivet sig for dog at være Josephes nærhed, om aftenen frem og tilbage på Rhinbroen. Han tænkte på Skæbnens besynderlige vendinger, han tænkte på mange slags udveje, der måske kunne gøre ham og hans elskede Josephe lykkelige; da kørte en rejsevogn over broen og tiltrak sig allerede langt borte fra den unge mands opmærksomhed ved sit forunderlige udseende. Men snart fæstede hans blik sig kun på tjeneren, der sad på bukken; dette brungule, muntre ansigt, der så sig nysgerrigt omkring, forekom ham lige så bekendt som liberiets afstikkende farver. Da vognen, der kørte langsomt over broen, kom nærmere, bemærkede også tjeneren den unge mand og råbte: "San Jago di Compostella! Der er han jo selv!" rev vinduet, der vendte ud til bukken, op, og talte ivrigt ind i vognen. Straks blev der på den ene side af i vognen nedladt et vindue, og Don Pedro di San Montanjo Ligez' velbekendte ansigt så ud af det. Vognen holdt stille; den unge mand sprang glad hen for at åbne vognslaget, og den gamle herre sank i hans arme.

"Hvor er hun, hvor har De hende, min Lauras datter? For den hellige jomfrus skyld, har De hende her? Sig mig det, unge herre! Hvor er hun?"

Den unge mand tav forlegen; han førte den gamle hen ad broen og sagde derpå, at hun opholdt sig ikke langt fra staden, og at han i morgen ville føre ham til hende.

Spanierens øjne var fyldte med glædestårer. "Hvor takker jeg Dem for de efterretninger, De har givet mig!" sagde han; "så

snart jeg fik tilladelse, satte jeg mig med Diego i min vogn, og lod mig køre fra W* og hertil daglig seks mil, for mere ad gangen kunne jeg ikke holde ud. Og lever hun lykkeligt? Ligner hun sin moder, og hvad fortæller hun om Laura Tortosi?"

Fröben lovede at besvare alle hans spørgsmål på sit værelse. Han lod, efter at spanieren havde hvilet sig lidt og klædt sig om, bringe sherry og skænkede op; Diego rakte, som dengang, cigarer omkring, og da Don Pedro sad ret bekvemt, begyndte den unge mand sin fortælling. Med stigende interesse hørte spanieren på sin ven; til Diegos store ærgrelse lod han for første gang i tyve år cigaren gå ud, og da den unge mand kom til den oprørende scene imellem Faldner og den ulykkelige kone, kunne han ikke tvinge sig mere – hans gamle, sydlige blod kogte op; han trykkede sin hat dybt ned i panden, svøbte sin venstre arm ind i kappen, og råbte med lynende blik: "Bring mig min lange kårde, Diego, hans livslys skal jeg snart puste ud, så sandt som jeg er en god kristen og en spansk adelsmand; jeg gennemborer ham, om han også holdt et krucifiks for sit bryst, jeg dræber ham; uden absolution og uden noget sakramente sender jeg ham til Helvede, det gør jeg! Bring mig min kårde, Diego!"

Men Fröben drog den skælvende, af vrede udmattede gamle ned til sig; han søgte at gøre ham begribeligt, at alt dette ikke var nødvendigt, for Josephe var allerede ude af det rå menneskes vold, og levede adskilt fra ham. Han hentede, for at berolige ham yderligere, portrættet frem, og foldede ud det for Pedros forundrede blik. Henrykt betragtede han det. "Ja, det er hende," råbte han, forglemmende alt omkring sig, "min stakkels, ulykkelige Laura!" og grædende omfavnede han den

unge mand, kaldte ham sin kære søn, og takkede ham med rørt stemme for alt, hvad han havde gjort for den ulykkelige moder og hendes stakkels datter.

Den næste morgen kørte han med Fröben til grevindens gods. Det var et rørende syn at se, hvorledes den gamle mand omfavnede den skønne, ungdommelige Josephe, hvorledes han betragtede hendes ansigt opmærksomt, hvorledes hans strenge ansigtstræk stedse blev blidere, og hvorledes han rørt kyssede hende på øjnene og læberne.

"Ja, du er Lauras datter!" råbte han; "din fader har ikke givet dig andet end sit blonde hår, men det er hendes kære øjne, det er hendes mund, det er Tortosiernes skønne ansigtstræk! Vær min datter, kære barn; jeg har ingen slægtninge og er rig; ved slægtskab, mit hjerte og en tyveårig kummer står du mig nærmere end nogen anden på jorden!"

Hendes blik, der faldt over hans skuldre på Fröben, syntes ikke så ganske at bekræfte denne sidste påstand, men hun kyssede rørt hans hånd og kaldte ham sin onkel, sin anden fader.

Gensynets glæde vedvarede i øvrigt blot få dage. Don Pedro erklærede meget bestemt, at hans forretninger kaldte ham til Portugal, og tillige syntes han slet ikke at indse, hvad der kunne holde Josephe fra at følge med ham; han nærede for strenge grundsætninger om sin kirkes artikler til, at han skulle have holdt den tanke for mulig, at Fröben kunne begære Josephe, en andens fraskilte hustru, til kone. Det er ikke blevet os bekendt, hvad de elskende har talt sammen om dette genstridige punkt; kun så meget er vist, at Fröben nogle gange antydede, at hun skulle gå over til den evangeliske religion, og at hun, skønt med

uudsigelig smerte, afslog meget bestemt hans begæring. Ofte skal den unge mand i fortvivlelse over den snart forestående skilsmisse have foreslået hende, at hun skulle lade Don Pedro drage sin vej, at hun skulle leve for ham, blive i Tyskland; han ville, hvis han ikke kunne blive hendes mand, altid være omkring hende som hendes ven, men også dette afslog hun. Hun tilstod ham oprigtigt, at hun følte sig for svag til at kunne leve i et sådant forhold med ære, og endnu stoltere i ulykken bævede hun for den tanke at leve i en uværdig forbindelse med en mand, som hun agtede lige så højt, som hun elskede ham. Men når hun var alene, tilstod hun sig selv, at en endnu ædelmodigere tanke styrede hendes skridt. "Skulle han," sagde hun til sig selv, "skulle han give afkald på livets blomster for en ulykkelig skabnings skyld, der kun tør være hans veninde? Skulle han opgive den høje nydelse af huslige glæder, den lykke, at se børn og børnebørn omkring sig, for min skyld? Nej, han har allerede en gang mistet mig, og tiden vil også nu lindre hans smerte, han vil forglemme et ulykkeligt væsen, der evigt vil tænke på ham, elske ham og bede for ham."

Således syntes hine Josephes profetiske ord: "For evigt!" at gå i opfyldelse. Don Pedro forlod med sin nye slægtning grevindens gods for at tage ad søvejen fra Holland. Fröben, som den tanke snart at følge efter Josephe til Portugal for der at være hendes ven, måske holdt oprejst, ledsagede den elskede på rejsen igennem Tyskland og Holland; og så ofte hun bad ham, ikke at gøre deres skilsmisse endnu tungere ved at ledsage hende længere, sagde han med tårer i øjnene: "Blot til havet, og så tager vi afsked for evigt."

37

I august forrige år lå i Ostende et engelsk skib klart til at sejle til Portugal med fragtgods og passagerer. Det var en skøn morgen, tågen var lettet, og dagen syntes at ville blive gunstig for sejladsen. Klokken var ni, da et kanonskud lød over fra englænderen, som tegn på at passagererne skulle begive sig til kysten. På samme tid roede en chalup ind og lagde et bræt til landet, for at de rejsende kunne træde over i den. Fra landet kom der mange personer med deres bagage, gik over brættet, og snart var chaluppen fuld og den første ladning blev bragt om bord. Inden chaluppen lagde til land anden gang, så man fire personer nærme sig stranden. De adskilte sig ved gang, væsen og klædedragt fra de øvrige simplere passagerer. En høj, aldrende mand gik i forvejen med stolte skridt, han havde en hat med en bred skygge på, og hans kappe var kastet sås kunstfærdigt og bekvemt omkring skuldrene, at en bådsmand, der så ham komme, råbte: "Jeg vil lade mig opæde lyslevende, hvis det ikke er en spanier." Bag ham kom en yngre herre, der førte en skøn, rank dame. Den unge herre var meget bleg, og syntes at undertrykke en stor kummer, for ved tiltale at dæmpe en endnu større hos damen. Hendes skønne ansigt var rødt omkring øjnene og panden af heftig gråd, munden smerteligt sammenpresset og kinderne og de nederste dele af ansigtet meget blege. Hun gik vaklende, støttet på den unge mands arm. En hat med nedhængende strudsefjer, en bølgende kjole af tungt, sort silkestof, om halsen og barmen kostbare guldkæder syntes ikke at passe sig til en rejse, og man kunne derfor tro, at hun ledsagede den unge mand om bord; bag efter dem gik en

tjener i brogede klæder; han bar en stor parasol under armen, og havde trukket et spansk net over sit mørke hår.

Da de var kommet til det sted, hvor man lagde brættet ud fra chaluppen, og hvor sandet endnu var vådt af den forrige flod, blev de stående. Det skønne, unge par så hen til skibet, så derpå på hinanden, og damen lagde sit hoved på den unge mands skulder, så at strudsefjerene svævede om hans ansigt og skjulte hans stille tårer for de nysgerriges øjne. Den gamle herre stod ikke langt fra dem, svøbte sig, idet han så med et mørkt blik ud over søen, ind i sin kappe, og hans øjne blinkede, man vidste ikke om det var af en tåre eller af de glinsende bølgers genskin. Nu nærmede chaluppen sig plaskende til strandbredden; brættet blev lagt ud, og et tordnende skud fra skibet jog parret forskrækket ud af hinandens favn. Den gamle herre trådte hen til dem; bød den unge mand sin hånd, rystede den dygtigt, og steg derpå hurtigt over brættet. Hans tjener fulgte ham, efter at han også havde budt ynglingen hjerteligt sin hånd. Nu omfavnede de unge folk hinanden endnu engang; han rev sig først løs og førte damen hen til brættet. "For evigt!" hviskede hun med et vemodigt smil. "For evigt!" svarede den unge mand, idet han så bævende på hende med tårer i øjnene. Endnu et håndtryk, og hun vendte sig om for at stige over brættet. Allerede stod hun øverst oppe; overbådsmanden, en bred englænder, stod ved brættet, strakte sin brune hånd ud for at modtage den skønne dame; og havde allerede nogle velmente trøstegrunde i beredskab. Da vendte hendes mørke øjne sig endnu engang tilbage fra det vide hav til den unge mand. Hendes høje, herlige skikkelse svævede dristigt over det smalle bræt, hendes ranke hals var bøjet tilbage imod landet, de

bølgende fjer på hendes hat syntes at hilse over til ham. Han udbredte sine arme, i hans ansigtstræk blandede sig kærlighedens salighed med skilsmissens smerte. Da syntes hun ikke mere at være sig selv mægtig; hun sprang fra brættet over på land, og inden bådsmanden kunne slå sine hænder sammen af forundring, hang hun allerede om den unge mands hals, ved hans læber. "Nej, jeg kan ikke sejle over havet," råbte hun, "jeg vil blive; jeg vil gøre alt, hvad du vil, jeg vil bryde de lænker, min religion har pålagt mig, siden de hindrer mig i at følge min bedre følelse; *du* er mit fædreland, min familie, mit alt; jeg bliver!"

"Josephe, min Josephe!" råbte den unge mand, idet han trykkede hende med stormende henrykkelse til sit hjerte; "min, min for evigt? En Gud har bevæget dit hjerte, o! jeg havde bukket under for denne skilsmisses kval!" De holdt hinanden endnu i favn, da den gamle herre steg med hurtige skridt over bord og ned ad brættet, og trådte hen til gruppen.

"Børn," sagde han, "det havde været nok at tage afsked én gang; kom, Josephe, det hjælper dig intet, de vil straks skyde tredje gang."

"Lad dem skyde med stykkugler, Don Pedro," råbte den unge mand med glade, forklarede ansigtstræk, "hun bliver her, hun bliver hos mig."

"Hvad hører jeg?" svarede den spanske Don meget alvorligt; "jeg vil ikke håbe, at det er tilfældet, som denne kavaler siger, at du ikke vil følge din slægtning, Josephe!"

"Nej!" råbte hun modigt, "da jeg stod der oppe på randen af chaluppen og så ud over bølgerne, der skulle adskille mig fra ham, da vidste jeg først, hvad jeg havde at gøre. Min moder har

vist mig vejen; også hun fulgte engang den mand, hendes hjerte havde valgt, ud i den vide verden, forlod fader og moder; jeg ved, hvad også jeg har at gøre; her står *den*, som min moder har at takke for sine sidste søde timer, *jeg* at takke for mit liv, min ære, for alt, og jeg skulle forlade ham? Hils mine forfædres grave i Valencia, Don Pedro, og sig dem, af der endnu findes en kvinde af Tortosiernes stamme, der agter kærligheden højere end livet."

Don Pedro blev blødhjertet. "Så følg da dit hjerte. Måske råder det dig bedre end en gammel mand; jeg ved i det mindste, at du bliver lykkelig i denne ædle mands arme, og hans højmodige sind er mig borgen, at han agter vor ære ikke mindre end sin egen. Men Don Fröbenio, hvad vil De sige til Deres stolte slægtninge, når De forestiller dem dette elendighedens barn? Gud! vil De også besidde mod til at kunne tåle verdens spot?"

"Lev vel, Don Pedro," sagde den unge mand med et modigt udtryk, idet han bød ham sin ene hånd til afsked og med den anden omslyngede sin elskedes ranke liv; "lev vel, vær rolig og frygt ikke for mig. Jeg vil vise hele verden hende, og når man spørger mig: Hvem var hun da? så vil jeg svare med frejdig stolthed: Hun var '*Tiggersken fra Pont des Arts*'."

Om "Tiggersken fra Pont des Arts"

Forfatter: Wilhelm Hauff (1802-1827).
Org.udgave: *Die Bettlerin vom Pont des Arts*. *Morgenblatt für gebildete Stände* Nr. 276-305. Cotta Verlag, Stuttgart 1826.
Denne udgave efter: Wilhelm Hauff: *Betlersken fra Pont des Arts.* Wilhelm Hauff's udvalgte Skrifter, oversatte efter den nyeste Originaludgave af L. Flamand. Oversætterens Forlag, København 1833.
Oversætter: Ludvig Joseph Flamand (1800-1879).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Forside: Efter illustration af Fritz Bergen (1857-1941) i "*Hauff's Werke, Illustrierte Pracht-Ausgabe*", Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart 1890.

ISBN **978-87-7628-303-2**
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-690-4 (Ølstykke 2020

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Tresorseddel: En slags pengeseddel, "banknote". *Red.anm.*